

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1930 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av följande av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar.

1:o) **Lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater.** Under punkt 3 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

Lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater.

a) besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1930 äga tillämpning å statens lantbruksingenjörer;

[3.]

b) bestämma antalet ordinarie lantbruksingenjörsbefattningar på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
24 lantbruksingenjörer	B 21;

c) godkänna i statsrådsprotokollet intaget förslag till stat för statens lantbruksingenjörer, extra lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater;

d) besluta, att följande särskilda bestämmelser från och med den 1 juli 1930 skola lända till efterrättelse beträffande ordinarie lantbruksingenjörer:

utöver vad i 13 § 3 mom. i avlöningsreglementet stadgas, skall beträffande lantbruksingenjör gälla, att han skall vara pliktig underkasta sig den utvidgning eller reglering av tjänstgöringsområde, som kan varda föreskriven;

det åligger lantbruksingenjör, som åtnjuter tjänstledighet, ej mindre att,

där sådant påkallas och där så enligt lantbrukstyrelsens beprövande utan större svårighet kan ske, mot skälig ersättning tillhandahålla vikarie nödig expeditiionslokal, än även att till vikarie avstå det arvode enligt taxa, som belöper på av denne verkställda tjänstgörömål;

i stället för vad i 21 § i avlöningsreglementet sägs om semester, skall beträffande lantbruksingenjör gälla, att sådan tjänsteman må, i den mån det kan ske utan hinder för göromålets behöriga gång och utan kostnad för statsverket, kunna efter lantbruksstyrelsens beprövande medgivas tjänstfrihet med bibehållen oavkortad avlöning under högst 35 dagar inom ett och samma kalenderår;

i stället för vad i 36 § i avlöningsreglementet stadgas om skyldighet för tjänsteman att underkasta sig minskning i eller upphörande av vissa extra inkomster, skall gälla, att lantbruksingenjör skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, omreglering av extra inkomster, som kunna åtfölja lantbruksingenjörsbefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

e) besluta att, där lantbruksingenjör enligt de vid utgången av juni månad 1930 gällande bestämmelserna ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i stat upptagen avlöning som tillfällig löneförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1930 till honom skall på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad befattningshavaren skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad 1930 innehar, i förskott uppburit för juli månad 1930, om de dittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande;

f) medgiva, att kostnaderna för berörda övergångsanordning må bestridas från den i staten för lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater upptagna anslagsposten för avlöningar till ordinarie lantbruksingenjörer;

g) förklara, att övriga av riksdagen med avseende å den definitiva löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement m. fl. verk lämnade medgivanden må i tillämpliga delar gälla även beträffande lantbruksingenjörer;

h) besluta, att för lantbruksingenjör skola tillämpas det pensionsunderlag och den pensionsavgift, som gälla för befattningshavare i 26:e lönegraden;

i) vid bifall härtill, med uteslutande ur riksstaten av det däri upptagna ordinarie anslaget till lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater, under samma benämning uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 207,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag förutsätter ett nedbringande av lantbruksingenjörernas inkomster enligt lantbruksingenjörstaxan med minst 1,000 kronor i distrikt med normal arbetsbörda.

(Statrådsprotokollet sid. 19—42.)

Motion.

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 289 av herr *Olsson* i Österbo m. fl. har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att statens lantbruksingenjörer måtte hänföras till 22:a lönegraden; att den ifrågasatta taxesänkningen måtte begränsas till högst 600 kronor i

distrikt med normal arbetsbörda; samt att lantbruksingenjörerna i pensions-hänseende måtte hänföras till 28:e lönegraden.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Nu gällande löneroglering för statens lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater genomfördes vid 1910 års riksdag och grundades på ett av 1902 års lönerogleringskommitté den 17 november 1909 framlagt förslag. Sedermera hava vissa jämkningar beträffande avlöningen till stipendiater vidtagits av 1914 års senare riksdag.

Ordinarie anslaget till lantbruksingenjörer och deras biträden fastställdes vid 1919 års lagtima riksdag till 110,800 kronor. Sedermera har ifråga om anslaget endast vidtagits den förändringen att åt detsamma vid 1922 års riksdag givits benämningen »Lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater». Anslaget är fördelat på följande sätt:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Arvode	Summa
1 lantbruksingenjör i Stockholms län	3,000	500	400	—	3,900
1 lantbruksingenjör	3,000	500	—	—	3,500
22 lantbruksingenjörer	66,000	11,000	—	—	77,000
1 extra lantbruksingenjör	—	—	—	3,000	3,000
3 extra lantbruksingenjörer	—	—	—	9,000	9,000
lantbruksstipendiater med sammanlagd anställningstid av 96 månader, arvode av 150 kronor per månad	—	—	—	14,400	14,400
Summa kronor	—	—	—	—	110,800

Ortstillägget för lantbruksingenjören i Stockholms län utgår endast för så vitt lantbruksingenjörens stationsort är Stockholms stad. Ålders-tillägg till lönen utgå till ordinarie lantbruksingenjör efter fem respektive tio års tjänstgöring med 500 kronor för varje gång. Dylik förmån tillkommer däremot icke extra lantbruksingenjör och stipendiat. Ålders-tilläggen bestridas av nionde huvudtitelns ordinarie förslagsanslag till ålderstillägg.

Förutom ovannämnda förmåner hava såväl ordinarie som extra lantbruksingenjörer tillerkänts tillfällig löneförbättring, som för budgetåret 1929/1930 i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1929 (nr 183) utgår med följande belopp:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Arvode	Summa
1 lantbruksingenjör i Stockholms län	650	200	—	850
1 lantbruksingenjör	600	200	—	800
22 lantbruksingenjörer	13,200	4,400	—	17,600
1 extra lantbruksingenjör	—	—	750	750
3 extra lantbruksingenjörer	—	—	2,250	2,250

Till stipendiat kan utgå tillfällig löneförbättring med 25 procent av månadsarvodet.

Lantbruksingenjören i Stockholms län, vars stationsort för närvarande är Stockholms stad, uppbär alltså, fränsett ålderstillägg, en sammanlagd avlöning av 4,750 kronor. Annan lantbruksingenjör uppbär, likaledes fränsett ålderstillägg, sammanlagt i avlöning 4,300 kronor. Extra lantbruksingenjör åtnjuter i arvode 3,750 kronor. Arvodet till stipendiat kan sammanlagt uppgå till 2,250 kronor, varav 450 kronor utgöra tillfällig löneförbättring. Samtliga lantbruksingenjörer ävensom stipendiaterna äga åtnjuta dyrtidstillägg enligt de bestämmelser, som gälla för befattningshavare vid s. k. oreglerade verk. Förutom ovan nämnda förmåner äro lantbruksingenjörerna, såväl ordinarie som extra, ävensom stipendiaterna berättigade att uppbära visst tillskott till dyrtidstillägg enligt kungörelsen den 15 maj 1925 (nr 191).

Enligt 1910 års riksdags beslut är högsta pensionsunderlag för lantbruksingenjör 4,000 kronor. Med hänsyn till av riksdagen sedermera beslutade pensionsförhöjningar (kungörelsen den 18 juni 1925, nr 280) beräknas dock högsta pensionsunderlaget numera till 4,656 kronor.

Bestämmelser rörande statens lantbruksingenjörers, extra lantbruksingenjörers och lantbruksstipendiater tjänstealigganden m. m. äro meddelade i för nämnda tjänstemän den 26 januari 1923 utfärdad instruktion (nr 30). För verkställt arbete utgår ersättning enligt förordningen den 31 december 1920 (nr 913) den s. k. lantbruksingenjörstaxan.

Av ett i statsrådsprotokollet närmare återgivet förslag, som utarbetats av särskilda av chefen för jordbruksdepartementet jämlikt av Kungl. Maj:t den 5 juli 1929 lämnat bemyndigande tillkallade sakkunniga för utredning rörande lantbruksingenjörernas lönefråga m. m., inhämtas bland annat följande.

Medeltalet av lantbruksingenjörernas inkomster och utgifter för förrättningar under åren 1925—1928 på grundval av de utav dem själva lämnade uppgifterna framginge av nedanstående tabell.

År	Brutto- inkomster kronor	Omkostnader och övriga utgifter i tjänsten kronor	Behållen inkomst kronor
1925	14,618	9,533	5,085
1926	18,214	9,918	8,296
1927	17,531	10,481	7,050
1928	19,984	12,648	7,336
1925—1928	17,587	10,645	6,942

De sakkunniga hade emellertid framhållit, att inkomsterna inom olika distrikt varit synnerligen varierande under de i tabellen redovisade åren, ävensom att vissa andra ojämnheter vid beräkningen förefunnes.

De sakkunniga hade vid tillämpning av nu gällande taxa oförändrad ansett sig icke böra räkna med högre behållen inkomst av förrättningar för en driftig lantbruksingenjör inom ett distrikt, där arbetsbördan finge anses vara normal, än ungefär 5,000 kronor om året.

De sakkunniga hade vidare funnit lämpligt, att det nya lönesystemet vunne tillämpning å lantbruksingenjörerna, vilka de sakkunniga ansett böra hänföras till 21:a lönegraden. De sakkunniga hava härvid framhållit, att genom en dylik lönegradsplacering skulle lantbruksingenjörerna i allmänhet komma att erhålla en icke oväsentlig förbättring i lönehänseende även om man, såsom de sakkunniga föreslagit, borttoge nu utgående tillskott till dyrtidstillägg på den ersättning, som lantbruksingenjör uppjure för enligt taxa utförda förrättningar. Oaktat denna inskränkning skulle nämligen lantbruksingenjör å E-ort — genomsnittliga placeringen — kunna erhålla en förhöjning i grundavlöningen med 305 kronor och i slutavlöningen med 408 kronor. För den i Luleå stationerade lantbruksingenjören, för vilken ortsgupperingen vore av väsentlig betydelse och vilken jämväl ägde uppbara kallortstillägg, skulle avlöningen enligt de sakkunnigas förslag ökas med respektive 1,024 kronor och 1,169 kronor. Vid samtliga dessa beräkningar hade dyrtidstillägg medtagits. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag i nu ifrågakvarande avseenden skulle medföra, att lantbruksingenjörer å billigare orter skulle erhålla någon minskning och lantbruksingenjörer å dyrare ort någon ökning av dem nu tillkommande avlöningsförmåner. I samband med den föreslagna löneregleringen hade de sakkunniga förordat en revision av lantbruksingenjörstaxan på så sätt, att lantbruksingenjörernas inkomster av förrättningar komme att för framtiden nedgå med i medeltal 1,000 kronor för varje distrikt. Även efter en sådan revision hade de sakkunniga räknat med en behållen inkomst av förrättningar av åtminstone 4,000 kronor om året inom ett distrikt med normal arbetsbörd. Sammanlagda inkomsten beräknades uppgå till omkring 12,000 kronor motsvarande ungefär den inkomst, som tillförsäkrats annan i statens tjänst anställd personal med särskilt kvalificerade arbetsuppgifter. I fråga om pension hade de sakkun-

niga förordat, att för lantbruksingenjör skulle tillämpas det pensionsunderlag, som gällde för befattningshavare i 26:e lönegraden. Pensionsunderlaget för lantbruksingenjörer utgjorde för närvarande 4,000 kronor samt med förhöjningar 4,656 kronor, under det att pensionsunderlaget för befattningshavare i 26:e lönegraden vore 5,724 kronor. De sakkunnigas förslag skulle innebära en reell ökning av pensionsunderlaget med 1,068 kronor eller, om dyrtidstillägg inräknades, med 1,248 kronor. De sakkunniga hade i detta sammanhang framhållit såsom sin uppfattning, att det framlagda förslaget rörande pensionsunderlaget för lantbruksingenjörernas vidkommande måste betraktas såsom en mycket betydande förmån, enär det innebure ett övertagande från statens sida i väsentligt högre grad än som hittills varit fallet av omsorgerna om dessa befattningshavares utkomst efter uppnåendet av pensionsåldern.

En tillämpning å lantbruksingenjörerna av det nya avlöningssystemet skulle enligt de sakkunnigas mening tarva vissa särskilda bestämmelser i fråga om semester, tillhandahållande åt vikarie av nödig expeditionslokal m. m. Vidare skulle meddelas de särskilda bestämmelser, som i allmänhet föreskrivits vid befattningshavares övergång å det nya lönesystemet.

Vad beträffar frågan om arvode åt extra lantbruksingenjör hade de sakkunniga, som ansett sig jämväl beträffande extra lantbruksingenjörer böra påyrka borttagandet av nu utgående tillskott till dyrtidstillägg, i anledning härav funnit skäl tala för att det sålunda föreslagna arvodet något ökades och för sin del föreslagit, att arvodet till extra lantbruksingenjör bestämdes till 4,800 kronor. Därest arvodet sattes till detta belopp, skulle extra lantbruksingenjör komma att erhålla en sammanlagd årsinkomst av såväl arvode jämte dyrtidstillägg som ersättning för förrättningar enligt taxa av omkring 8,500 kronor. Arvodet till lantbruksstipendiat hade de sakkunniga föreslagit till 3,000 kronor för år.

De sakkunniga hade slutligen uppgjort en beräkning rörande de ökade kostnader ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle åsamka statsverket.

Kungl. Maj:ts förslag, som helt ansluter sig till vad de sakkunniga föreslagit, innefattar sålunda att med tillämpning å lantbruksingenjörerna av avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen dessa befattningshavare skulle placeras i lönegraden B 21, varvid emellertid den nu utgående förmånen av tillskott till dyrtidstillägg på beräknad inkomst av taxa skulle bortfalla. Vidare skulle i samband med löneregleringen genomföras sådan revision av gällande lantbruksingenjörstaxa, att inkomsten av förrättningar för framtiden komme att nedgå med i medeltal 1,000 kronor för varje distrikt. Med avseende å lantbruksingenjörs pension skulle enligt förslaget pensionsunderlaget och pensionsavgiften bestämmas i överensstämmelse med vad som gäller för befattningshavare i lönegraden B 26. Arvodet till extra lantbruksingenjör respektive lantbruksstipendiat har — med beräkning att

*Innebörden af
Kungl. Maj:ts
förslag.*

förmån av tillskott till dyrtidstillägg skulle borttagas jämväl i fråga om dessa befattningshavare — upptagits till 4,800 kronor respektive 3,000 kronor.

I motionen har med avseende å lantbruksingenjörernas placering i lönegrad och den tilltänkta revisionen av lantbruksingenjörstaxan upptagits ett av lantbruksstyrelsen i ärendet framställt förslag, enligt vilket lantbruksingenjörerna skulle placeras i lönegraden B 22 och taxereduceringen begränsas till omkring 600 kronor. Härjämte föreslås i motionen, att pensionsunderlaget för lantbruksingenjörerna måtte bestämmas i enlighet med vad som gäller för befattningshavare i lönegraden B 28.

Motionen.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Tiden synes nu vara inne att till lösning upptaga frågan om tillämpning å lantbruksingenjörerna av avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen, varom förslag framlagts redan år 1923 av 1902 års löne regleringskommitté och beträffande vilket spörsmål ett flertal framställningar därefter blivit gjorda. Några mera vägande erinringar synas knappast kunna göras gällande mot att tillämpa nämnda reglemente även å lantbruksingenjörerna. I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag icke något hinder häremot föreligga däri, att lantbruksingenjör utöver sin avlöning åtnjuter inkomst enligt taxa för av honom utförda förrättningar. 1928 års lönekommitté, som har utarbetat förslag till dyrtidstilläggens inarbetande i lönerna, har, såsom av de av mig tillkallade sakkunnigas yttrande närmare framgår, icke haft någon erinran mot genomförandet av en löne reglering för lantbruksingenjörerna enligt de i avlöningsreglementet tillämpade grunderna. Jag anser mig alltså böra förorda, att avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen från och med den 1 juli 1930 vinner tillämpning jämväl å nu ifrågasvarande grupp av befattningshavare.

I fråga om lantbruksingenjörers placering i lönegrad å avlöningsreglementets allmänna löneplan föreligga olika förslag. Lantbruksstyrelsen har sålunda gjort gällande, att lantbruksingenjör borde placeras i 22:a lönegraden, medan övriga i ärendet hörda myndigheter tillstyrkt en placering i 21:a lönegraden. Beträffande denna fråga vill jag till en början framhålla, att jag ansluter mig till de sakkunnigas av ämbetsverken tillstyrkta förslag, att nu utgående tillskott till dyrtidstillägg icke bör bibehållas. De skäl, som anförts för borttagandet av ifrågasvarande förmån, synas mig vara fullt bärande. Beträffande det av de sakkunniga upptagna spörsmålet om en sänkning av nu gällande lantbruksingenjörstaxa finner jag vägande skäl föreligga även för genomförandet av en dylik sänkning. De inkomster, som lantbruksingenjörerna numera hava av förrättningar, synas mig vara så avsevärda, att en sänkning i viss utsträckning är motiverad. Jag vill erinra om, att 1902 års löne reglerings-

kommitté i sitt år 1923 framlagda förslag räknat med en årsinkomst av förrättningar för en driftig lantbruksingenjör, uppgående till 3,000 kronor. De verkställda utredningarna hava givit vid handen, att inkomsterna de senaste åren varit avsevärt högre, och de sakkunnigas beräkning av den behållna årsinkomsten till ungefär 5,000 kronor i ett lantbruksingenjörsdistrikt, där arbetsbördan får anses vara normal, synes mig icke vara för hög. Vid sådant förhållande synas mig skäl tala för, att icke blott förmånen av tillskott till dyrtidstillägg upphör, utan även en viss sänkning av lantbruksingenjörstaxan kommer till stånd. Till sistnämnda fråga återkommer jag emellertid här nedan. Lantbruksstyrelsen har gjort gällande, att en placering av lantbruksingenjör i 21:a lönegraden skulle innebära en obillighet gent emot de lantbruksingenjörer, vilka äro stationerade å C-ort. En undersökning ger vid handen, att de å C-ort placerade lantbruksingenjörerna samtliga hava en inkomst av förrättningar enligt taxa, som icke oväsentligt överstiger medeltalet för landets lantbruksingenjörer samt enligt de av lantbruksingenjörerna själva lämnade uppgifterna för envar av dem uppgår till i medeltal något över 10,000 kronor om året. I betraktande bland annat härav samt att en tillämpning av det nya avlöningsreglementet avser att innebära en utjämning i inkomster för befattningshavare bosatta å i dyrhetsavseende olika orter, synes den relativt ringa minskning — högst 187 kronor om året — i den sammanlagda avlöningen, därvid inräknats såväl dyrtidstillägg som tillskott till dyrtidstillägg, som skulle drabba ifrågasvarande lantbruksingenjörer, vara utan betydelse för avgörandet av frågan om lantbruksingenjörernas placering å löneplanen. Erinras må jämväl om, att förmånen av tillskott till dyrtidstillägg är beronde av riksdagens beslut och att med hänsyn till lantbruksingenjörernas nuvarande inkomster av förrättningar det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke oberoende av en lönerегleringsfråga någon reduktion av tillskottet borde äga rum. För min del ansluter jag mig till de sakkunnigas, av statskontoret och lönenämnden tillstyrkta förslag om lantbruksingenjörernas placering i 21:a lönegraden, därvid jag vill framhålla, att lantbruksingenjörerna i förhållande till andra jämförliga tjänstemannagrupper jämväl efter en lönerегlering, på sätt nu ifrågasatts, torde komma att intaga en god ställning, även om föreliggande ojämnheter i inkomstavseende de särskilda lantbruksingenjörerna emellan vållar vissa olägenheter. — — — I anslutning till de sakkunnigas förslag, mot vilket någon erinran icke framställts av statskontoret och lönenämnden, får jag tillstyrka, att för extra lantbruksingenjör upptages ett arvode av 4,800 kronor för år. Arvodet till lantbruksstipendiat synes mig i överensstämmelse med de sakkunnigas och myndigheternas förslag böra bestämmas till 250 kronor i månaden.

Vad slutligen angår frågan om pensionsunderlaget för lantbruksingenjör, delar jag uppfattningen, att detsamma bör fastställas till högre belopp än som gäller för tjänsteman i 21:a lönegraden. Framhållas må,

att redan nu gällande pensionsunderlag för lantbruksingenjör är högre än det, som fastställts för tjänsteman i sistnämnda lönegrad. Hänsyn bör även tagas till den del utav avlöningsförmånerna, som lantbruksingenjören äger uppbära i form av ersättning enligt taxa. Jag finner mig dock icke kunna tillstyrka de framställda yrkandena om tillerkännandet åt lantbruksingenjör av samma pensionsunderlag, som gäller för befattningshavare i 28:e lönegraden, utan vill jag förorda det förslag i nämnda hänseende, som framlagts av de sakkunniga och vilket tillstyrkts av samtliga i ärendet hörda myndigheter.

Beträffande den av de sakkunniga föreslagna sänkningen av nu gällande lantbruksingenjörstaxa hava olika meningar kommit till synes. Medan de sakkunniga föreslagit en sänkning i taxan på sådant sätt, att densamma skulle i ett lantbruksingenjörsdistrikt, där arbetsbördan finge anses vara normal, medföra en reduktion i den behållna inkomsten av minst 1,000 kronor, har lantbruksstyrelsen ansett, att sänkningen borde i ett dylikt distrikt begränsas till omkring 600 kronor. Föreningen statens lantbruksingenjörskår har velat ytterligare begränsa sänkningen till omkring 400 kronor.

För egen del är jag, — — —, av den uppfattningen, att en något längre gående sänkning av lantbruksingenjörstaxan är motiverad. Jag har icke kunnat finna annat än att de sakkunniga anfört bärande skäl för den av dem ifrågasatta sänkningen av minst 1,000 kronor inom ett normalt lantbruksingenjörsdistrikt. Lantbruksstyrelsen torde därför böra erhålla i uppdrag att framlägga förslag till en dylik sänkning.»

Departementschefen har i fråga om taxesänkningen utgått från att i första hand lösenavgifterna skulle sänkas. Vid uppgörandet av förslaget torde enligt departementschefens mening vissa i statsrådsprotokollet anförda synpunkter rörande vidtagandet av vissa förenklingar i taxan m. m. böra underkastas närmare övervägande.

Enligt i statsrådsprotokollet meddelad uppgift uppgå kostnaderna för avlöning åt lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater, däri inbegripet grundlön, tillskott till dyrtidstillägg, ålderstillägg, tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg, för närvarande till 222,650 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle avlöningen till de 24 ordinarie lantbruksingenjörerna beräknas till förslagsvis 162,585 kronor. För fyra extra lantbruksingenjörer med arvoden å 4,800 kronor skulle upptagas ett belopp av 19,200 kronor, samt till arvoden åt lantbruksstipendiater under 96 månader efter 250 kronor per månad ett belopp av 24,000 kronor. Därjämte borde i enlighet med de sakkunnigas förslag ett mindre belopp avses för beredande av vissa särskilda förmåner åt nämnda arvodestagare. Detta belopp syntes departementschefen kunna för statens avjämnande beräknas till förslagsvis 1,215 kronor.

I enlighet med ovanstående beräkning borde staten för statens lantbruksingenjörer, extra lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater få följande utseende:

Avlöningar till ordinarie lantbruksingenjörer, <i>förslagsanslag</i>	kronor	162,585	
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare:			
Arvoden till 4 extra lantbruksingenjörer			
å kronor 4,800	kronor	19,200	
Arvoden till lantbruksstipendiater med sam-			
manlagd anställningstid av 96 månader			
å 250 kronor per månad	»	24,000	
Vissa särskilda förmåner åt icke-ordinarie			
befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>	»	1,215	» 44,415
			summa <i>förslagsanslag</i> kronor 207,000.

Förutom nämnda belopp, förslagsvis 207,000 kronor, måste i riksstaten beräknas medel för dyrtidstillägg enligt de för s. k. reglerade verk gällande grunderna med (17 procent $\times$ 207,000 kronor) i avjämnat tal 35,200 kronor.

Sammanlagt skulle alltså avlöningskostnaderna för ifrågavarande personal efter genomförandet av den nu föreslagna löneregleringen komma att uppgå till 242,200 kronor, vilket belopp med 19,550 kronor överstiger den kostnads-summa, som beräknats med utgångspunkt från gällande stat.

Utskottet. Även utskottet anser sig böra giva sin anslutning till förslaget om det nya lönesystemets tillämpning å lantbruksingenjörerna. Med avseende å dessa befattningshavares placering i lönegrad och pensionsunderlag liksom även beträffande den ifrågasatta taxesänkningen ansluter sig utskottet helt till vad departementschefen i ärendet anfört. Utskottet kan därför icke förorda motionärernas förslag härutinnan. Då Kungl. Maj:ts framställning icke heller i övrigt givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II: 289

a) besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1930 äga tillämpning å statens lantbruksingenjörer;

b) bestämma antalet ordinarie lantbruksingenjörsbefattningar på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
24 lantbruksingenjörer	B 21;

c) godkänna ovan intagna förslag till stat för statens lantbruksingenjörer, extra lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater;

d) besluta, att följande särskilda bestämmelser från och med den 1 juli 1930 skola lända till efterrättelse beträffande ordinarie lantbruksingenjörer:

utöver vad i 13 § 3 mom. i avlöningsreglementet stadgas, skall beträffande lantbruksingenjör gälla, att han skall vara pliktig underkasta sig den utvidgning eller reglering av tjänstgöringsområde, som kan varda föreskriven;

det åligger lantbruksingenjör, som åtnjuter tjänstledighet, ej mindre att, där sådant påkallas och där så enligt lantbruksstyrelsens beprövande utan större svårighet kan ske, mot skäligen ersättning tillhandahålla vikarie nödig expeditionslokal, än även att till vikarie avstå det arvode enligt taxa, som belöper på av denne verkställda tjänstegöromål;

i stället för vad i 21 § i avlöningsreglementet sägs om semester, skall beträffande lantbruksingenjör gälla, att sådan tjänsteman må, i den mån det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång och utan kostnad för statsverket, kunna efter lantbruksstyrelsens beprövande medgivas tjänstfrihet med bibehållen oavkortad avlöning under högst 35 dagar inom ett och samma kalenderår;

i stället för vad i 36 § i avlöningsreglementet stadgas om skyldighet för tjänsteman att underkasta sig minskning i eller upphörande av vissa extra inkomster, skall gälla, att lantbruksingenjör skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, omreglering av extra inkomster, som kunna åtfölja lantbruksingenjörsbefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

e) besluta att, där lantbruksingenjör enligt de vid utgången av juni månad 1930 gällande bestämmelserna ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i stat upptagen avlöning som tillfällig löneförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1930 till honom skall på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad befattningshavaren skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad 1930 innehar, i förskott uppburit för juli månad 1930, om de dittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande;

f) medgiva, att kostnaderna för berörda övergångs- anordning må bestridas från den i staten för lantbruks-

ingenjörer, extra lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater upptagna anslagsposten för avlöningar till ordinarie lantbruksingenjörer;

g) förklara, att övriga av riksdagen med avseende å den definitiva löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement m. fl. verk lämnade medgivanden må i tillämpliga delar gälla även beträffande lantbruksingenjörer;

h) besluta, att för lantbruksingenjör skola tillämpas det pensionsunderlag och den pensionsavgift, som gälla för befattningshavare i 26:e lönegraden;

i) vid bifall härtill, med uteslutande ur riksstaten av det däri upptagna ordinarie anslaget till lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater, under samma benämning uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 207,000 kronor.

Assistenter
hos lantbruk-
ingenjörer och
lantbruks-
stipendiater.
[4.]

2:o) **Assistenter hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater.** Under punkt 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlöande i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna grunder av assistenter hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 66,500 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 42—56.)

Motioner.

I två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner nämligen I:170 av herr *Gustafsson, Karl, m. fl.* samt II:277 av herr *Borggren m. fl.* har hemställts,

att riksdagen måtte besluta utöka antalet av de i statsverkspropositionen föreslagna 24 förste assistenter hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater med ytterligare 6 till 30,

att minimilönen till förste assistent måtte utgå med 450 kronor per månad, varav lantbruksingenjören skall bidra med 175 kronor och staten med 275 kronor per månad,

att ålderstillägg måtte utgå med respektive 30, 60, 90 och 120 kronor per månad efter respektive 3, 6, 9 och 12 års tjänstgöring som förste assistent och att ålderstillägg till övriga assistenter måtte utgå med respektive 20, 40, 60 och 80 kronor efter respektive 3, 6, 9 och 12 års tjänstgöring,

att den föreslagna minimilönen skall gälla för C-ort samt för ortsgrupperna D, E, F och G utgå med respektive 10, 20, 30 och 40 kronors dyrortstillägg per månad,

att minimilönen till övriga assistenter ej måtte utgå med mindre belopp än 300 kronor per månad i enlighet med de grunder, som föreslås i statsverkspropositionen för förste assistenter,

samt att såsom bidrag till avlöande i enlighet med ovan angivna grunder

av assistenter hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 140,500 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Genom Kungl. Maj:ts brev den 11 april 1919 hava bestämmelser meddelats rörande användningen av de utav riksdagen beviljade anslagen till bidrag för avlönande av assistenter hos lantbruksingenjörerna. Genom nämnda bestämmelser, som i fråga om allmänna grunder fortfarande äga tillämpning, bemyndigade Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att av de anvisade anslagen tilldela vederbörande lantbruksingenjör statsbidrag för anställande av tekniska biträden med benämning assistenter, under iakttagande av att statsbidrag icke finge utgå för anställande samtidigt av större antal än 30, att statsbidragsbelopp skulle rättas efter assistenternas särskilda kvalifikationer och längden av deras anställningstid samt att statsbidrag icke finge för någon assistent överstiga 200 kronor för månad. Lantbruksstyrelsen skulle äga utfärda de närmare föreskrifter, som kunde erfordras ifråga om sökande och tillgodonjutande av dylikt statsbidrag. Samtidigt förordnade Kungl. Maj:t, att rese- och traktamentsersättning till ifrågavarande assistenter finge utgå enligt enahanda grunder, som gällde för statens lantbruksstipendiater.

Sedermera hava genom särskilda Kungl. Maj:ts brev jämkningar i anslutning till vissa av riksdagen fattade beslut vidtagits ifråga om antalet assistenter och statsbidragets storlek. Enligt de för budgetåret 1929/1930 genom Kungl. Maj:ts brev den 6 juni 1929 fastställda bestämmelserna utgår numera statsbidrag för högst 480 månaders sammanlagd anställningstid, dock med iakttagande av att statsbidraget ej får för någon assistent överstiga 125 kronor för månad. Det i riksstaten för nämnda budgetår såsom bidrag till avlönande av assistenter uppförda anslaget utgör 48,000 kronor.

Av ett i statsrådsprotokollet närmare återgivet, av de i föregående punkt omförmälda sakkunniga uppgjort förslag inhämtas, bland annat följande.

De sakkunniga, som funnit det ur allmän synpunkt önskvärt, att fullt kompetenta biträden stöde till lantbruksingenjörernas förfogande, hade ansett, att detta knappast kunde vinnas med mindre staten även i fortsättningen lämnade bidrag till assistenternas avlönande. Att ålägga lantbruksingenjörerna att bestrida hela avlöningskostnaden torde stöta på den svårigheten, att lantbruksingenjörernas inkomst av assistenternas arbete på grund av taxans avvägning ofta icke uppginge till det belopp, som i varje fall måste anses såsom minimum i avlöningshänseende för assistent. Emellertid föreläge enligt de sakkunnigas mening skäl för vidtagande av en gradering av assistenternas avlöning med hänsyn till deras kvalifikationer, varvid de högre kvalificerade assistenterna torde böra benämnas förste assistenter. Ett visst antal assistenter, förslagsvis 24, borde enligt de sakkunnigas mening i första hand såsom förste assistenter beredas en förbättrad löneställning.

De sakkunniga ville vidare erinra om, att behovet för lantbruksingenjörerna av att äga vissa högre kvalificerade tjänstebiträden framhållits vid flera tillfällen och att ett tillgodoseende härav skulle medföra att av

förste assistenten utförda undersökningar och beräkningar kunde tillerkännas större värde. Risken för felaktigheter vid förrättningarnas utförande skulle samtidigt minskas. Förste assistent syntes böra erhålla en minimiavlöning av 300 kronor i månaden eller 3,600 kronor för år. Viss tids anställning såsom förste assistent ansåge de sakkunniga böra medföra rätt till avlöningsförhöjning i form av ålderstillägg, och hava de sakkunniga i sådant hänseende föreslagit, att efter 3, 6, 9 och 12 års tjänstgöring ålderstillägg skulle utgå å månadsavlöningen med respektive 20, 40, 60 och 80 kronor. Dylik assistent kunde följaktligen efter sammanlagt 12 års tjänstgöring med förordnande av lantbruksstyrelsen erhålla en avlöning av 380 kronor i månaden eller 4,560 kronor för år. Förste assistenter hos de lantbruksingenjörer, som vore stationerade å G-ort — i Stockholm, Östersund och Luleå — borde därutöver äga uppbära särskilt tillägg till avlöningen med 10 kronor i månaden. I de fall, då förste assistentens arbete kunde anses böra föranleda högre gottgörelse, skulle det ankomma på vederbörande lantbruksingenjör att lämna sådan.

Då lantbruksingenjörens bidrag till förste assistents avlöning knappast borde göras beroende av det antal ålderstillägg, denne intjänat, hade de sakkunniga ansett skäligt att, på sätt redan gällde ifråga om åtskilliga befattningshavaregrupper i allmän tjänst, till vilkas avlöande statsbidrag utginge, staten iklädde sig kostnaderna för ålderstilläggen. De sakkunniga hava fördenskull föreslagit, att staten skulle lämna bidrag till förste assistenternas månadsavlöning med 125 kronor till förste assistent utan ålderstillägg, samt med respektive 145, 165, 185 och 205 kronor för dylik assistent med respektive 1, 2, 3 och 4 ålderstillägg. Statens bidrag skulle alltså börja med ett belopp av 125 kronor för månad eller den summa, som för närvarande utgjorde maximum för statsbidraget. Tillika borde staten betala den jämförelsevis obetydliga kostnaden för det särskilda tillägget till avlöningar å G-ort. Lantbruksingenjörens bidrag till avlöningen skulle i så fall bestämmas till 175 kronor i månaden. Detta innebure, att lantbruksingenjören ålades att i större utsträckning än hittills varit fallet bidraga till avlöningen, och förslaget grundades på den uppfattningen, att man borde eftersträva, att lantbruksingenjören icke skulle göra direkt förtjänst på sina biträdens arbete. Till av lantbruksstyrelsen förordnad förste assistent skulle ersättningen utgå och kostnaderna fördelas på följande sätt:

Förste assistent.

Ersättning	Utan ålders-	Med 1 ålders-	Med 2 ålders-	Med 3 ålders-	Med 4 ålders-
	tillägg kr. i mån.	tillägg kr. i mån.	tillägg kr. i mån.	tillägg kr. i mån.	tillägg kr. i mån.
av staten	125	145	165	185	205
av lantbruksingenjören	175	175	175	175	175
	300	320	340	360	380

Anm. I Stockholm, Östersund och Luleå tillkomme ett belopp av 10 kronor i månaden utav statsmedel.

Genom den föreslagna anordningen avsåge de sakkunniga att bereda viss befordringsmöjlighet för assistenterna och att kompensera en med längre tids tjänstgöring förenad ökad erfarenhet genom förmånen av ålderstillägg. De sakkunniga utginge från att anställning såsom förste

assistent i regel ej borde erhållas, förrän vederbörande under fem år genom tjänstgöring såsom assistent ådagalagt sin lämplighet.

Genom de sakkunnigas förslag beträffande assistenterna syntes nuvarande brister i fråga om arbetshjälpen åt lantbruksingenjörerna bliva avhjälpta och dessa kunna erhålla bättre kvalificerade biträden vid sina förrättningar, samtidigt som de dugligaste assistenterna komme i åtnjutande av ersättning efter mera ensartade grunder än hittills. Ur allmän synpunkt innebure detta icke blott att ett större mått av säkerhet borde kunna vinnas i fråga om utförandet av de förberedande undersökningarna och utredningarna vid de åt lantbruksingenjörerna anförtrodna förrättningar, utan även att det av lantbruksstyrelsen tidigare påpekade behovet av ett ökat antal lantbruksingenjörer gjorde sig mindre gällande.

Beträffande de sakkunnigas förslag har *lantbruksstyrelsen* anfört, bland annat, följande.

Styrelsen ansåge sig icke hava något i sak att erinra mot vad de sakkunniga föreslagit i fråga om anställandet hos lantbruksingenjörerna av förste assistenter. Däremot funne styrelsen det föreslagna antalet förste assistenter otillräckligt och har fördenskull med avvikelse från den av de sakkunniga föreslagna allmänna regeln att lantbruksingenjör skulle äga möjlighet att hos sig anställa högst en förste assistent förordat, att två förste assistenter skulle kunna anställas inom de mest arbetstyngda distrikten. Till denna grupp borde enligt styrelsens mening hänföras de distrikt, för vilka antalet förrättningar överstege medeltalet för samtliga distrikt. Med utgångspunkt härifrån komme 12 distrikt att betecknas såsom särskilt arbetstyngda och, då det syntes böra beredas möjlighet att å särskilt sådana till sistnämnda kategori hörande distrikt, varest förekommande förrättningar vore av mera krävande art, kunna förordna två förste assistenter, borde det av de sakkunniga föreslagna antalet förste assistenter ökas med 6 eller från 24 till 30. I samband därmed skulle anställningstiden för övriga assistenter kunna i motsvarande grad minskas med 72 månader eller från 242 till 170 månader. Den sammanlagda anställningstiden, som föreslagits till 530 månader, skulle därigenom bliva oförändrad.

Kungl. Maj:ts förslag, som i stort sett ansluter sig till vad de ovan nämnda sakkunniga föreslagit, innefattar att ifrågavarande assistenter skulle — utan att erhålla ställning av statstjänstemän — genom att erhålla förordnande av lantbruksstyrelsen tilldelas en mera tryggad ställning. I samband härmed skulle en uppdelning ske av de nuvarande assistenterna i två grupper benämnda förste assistenter och assistenter. Förslaget utgår ock ifrån att i anslutning till vad som av de sakkunniga och lantbruksstyrelsen föreslagits vissa minimifordringar med avseende å kompetens, varom för närvarande icke finnes några föreskrifter, fastställas. Vilka fordringar, som i detta avseende borde uppställas, har ansetts böra underkastas ytterligare övervägande, och bestämmelser härom sedermera meddelas av Kungl. Maj:t.

Beträffande anställningsformen skulle förste assistent anställas tillsvidare under viss tid, en anställningsform, som innebure att vederbörande befattningshavare ägde kvarsitta å sin tjänst, såvida icke särskilda omständig-

*Innebördn av
Kungl. Maj:ts
förslag.*

heter annorlunda föranledde. Övriga assistenter, för vilka statsbidrag utginge, skulle erhålla förordnande tillsvidare för visst år.

Med avseende å assistenternas avlöningsförhållanden innefattar förslaget, att förste assistent skulle erhålla en grundavlönning av 300 kronor i månaden — vartill staten skall bidra med 125 kronor och vederbörande lantbruksingenjör med 175 kronor — samt ålderstillägg av statsmedel efter 3, 6, 9 och 12 år med respektive 20, 40, 60 och 80 kronor i månaden. Förste assistenter anställda å G-ort skulle därutöver av statsmedel erhålla ett ortstillägg av 10 kronor i månaden. Till annan assistent än förste assistent skulle statsbidrag böra utgå enligt hittills tillämpade grunder eller med i medeltal 100 kronor i månaden, dock med iakttagande av att statsbidraget ej finge för någon assistent överstiga 125 kronor för månad.

I fråga om antalet förste assistenter har detta i förslaget beräknats till 24. Vidare innebär förslaget, att det antal månader, under vilka statsbidrag beräknas för assistenter, ökas från nuvarande 480 månader till 530. Beträffande rese- och traktamentsersättning åt de hos lantbruksstipendiaterna anställda assistenterna eller tekniska biträdena föreslås, att hos sådan lantbruksstipendiat, som av Kungl. Maj:t tillerkänts behörighet att handlägga förrättning, varom i 10 kap. 32 § 1 och 2 mom. vattenlagen förmäles, och som förordnats att i lantbruksingenjörs ställe utföra förrättning, anställt tekniskt biträde, som av lantbruksstyrelsen godkänts, må, i den utsträckning Kungl. Maj:t bestämmer, vid förrättningar åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning från det under nionde huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar enligt samma grunder, som gälla för hos lantbruksingenjör anställt tekniskt biträde.

Kostnaderna för statsbidrag till avlöande av biträden åt lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater för budgetåret 1930/1931 har i enlighet med de sakkunnigas förslag beräknats till 66,500 kronor, vilket belopp upptagits såsom förslagsanslag.

Motionerna.

Enligt det i motionerna framställda förslaget skulle det av Kungl. Maj:t föreslagna antalet förste assistenter ökas med 6 till 30, vidare skulle minimilönen till förste assistent utgå med 450 kronor per månad, varav lantbruksingenjören skall bidra med 175 kronor och staten med 275 kronor per månad. Ålderstillägg skulle utgå med respektive 30, 60, 90 och 120 kronor per månad efter respektive 3, 6, 9 och 12 års tjänstgöring som förste assistent och ålderstillägg till övriga assistenter med respektive 20, 40, 60 och 80 kronor efter respektive 3, 6, 9 och 12 års tjänstgöring. Den föreslagna minimilönen skulle gälla för C-ort. För ortsgrupperna D, E, F och G skulle denna utgå med respektive 10, 20, 30 och 40 kronors dyrortstillägg per månad. För övriga assistenter skulle utgå en grundavlönning av 300 kronor för månad i enlighet med de grunder, som av Kungl. Maj:t föreslagits för förste assistenter.

I enlighet härmed har det erforderliga anslaget i motionerna beräknats till 140,500 kronor.

Utskottet har tidigare haft tillfälle framhålla vikten ur allmän synpunkt av att lantbruksingenjörerna kunna för ifrågakommande arbeten förfoga över medhjälpare med erforderlig kompetens och erfarenhet, och av utredningen i ärendet att döma läser detta syfte knappast kunna vinnas med mindre staten jämväl i fortsättningen lämnar bidrag till avlönande av assistenter åt ifrågavarande befattningshavare.

Utskottet.

Utskottet har funnit Kungl. Maj:ts förslag i stort sett vara ägnat att såväl bereda lantbruksingenjörerna tillgång till kompetent arbetshjälp som tillförsäkra assistenterna skälig avlöning. Med hänsyn emellertid till angelägenheten att i särskilt arbetstyngda distrikt med förrättningar av mera krävande art möjliggöra anställande av två kvalificerade biträden vill utskottet dock, i likhet med lantbruksstyrelsen och motionärerna, förorda att antalet förste assistenter utökas från av Kungl. Maj:t föreslagna 24 till 30. Då utskottet vidare anser det vara med billighet och rättvisa överensstämmande att förste assistenter å de dyraste orterna erhålla något ökade avlöningsförmåner ansluter sig utskottet till motionärernas förslag, att minimilönen bör gälla för förste assistenter å C-ort samt att för dem, vilka äro stationerade å D-, E-, F- eller G-ort må utgå dyrortstillägg för månad räknat med respektive 10, 20, 30 och 40 kronor. I övrigt ansluter sig utskottet till Kungl. Maj:ts förslag.

Ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag med av utskottet förordade ändringar skulle enligt gjorda beräkningar tarva en ökning med omkring 9,500 kronor av det av Kungl. Maj:t för ändamålet äskade anslagsbeloppet 66,500 kronor. Anslaget torde därför böra uppföras med ett belopp av 76,000 kronor.

Under åberopande av det ovan anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt motionerna I:170 och II:277 må såsom bidrag till avlönande i enlighet med här ovan angivna grunder av assistenter hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 76,000 kronor.

3:o) Utbildningskurser för kontrollassistenter. Under punkt 25 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för kontrollassistenter anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

Utbildningskurser för kontrollassistenter. [25.]

Till utbildningskurser för kontrollassistenter har riksdagen alltsedan 1911 anvisat medel. Medelsbehovet för vart och ett av de senaste tre budgetåren har beräknats till 14,000 kronor. På grund av befintlig reservation å anslaget har emellertid för budgetåret 1929/1930 för ändamålet anvisats allenast 12,000 kronor i form av extra reservationsanslag.

Utskottet. Med tillstyrkande av förevarande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till anordnande av utbildningskurser för kontrollassistenter anvisa, för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

Utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare.
[26.]

4:o) **Utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare.** Under punkt 26 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor.

Riksdagen har under flera år anvisat anslag till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän samt från och med 1918 jämväl till dylika kurser för svinskötare. Medelsbehovet för det senaste budgetåret har beräknats till 34,000 kronor. På grund av förefintlig reservation anvisades för samma budgetår såsom nytt anslag allenast 21,500 kronor.

Utskottet.

Mot det föreslagna anslagsbeloppet, som enligt statsrådsprotokollet upptagits enligt hittillsvarande beräkningsgrunder, har utskottet intet att erinra. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor.

Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna.
[27.]

5:o) **Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna.** Under punkt 27 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor.

Till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna har riksdagen alltsedan 1918 anvisat anslag. Medelsbehovet har under ett vart av de senaste budgetåren beräknats till 6,000 kronor. En reservation å anslaget av i runt tal 1,000 kronor har beräknats förefinnas den 1 juli 1930.

Utskottet.

Framställningen tillstyrkes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor.

6:o) **Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel.** Under punkt 28 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor.

Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel.
[28.]

Till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel har riksdagen alltsedan 1919 anvisat medel. Medelsbehovet har under ett vart av de senaste budgetåren beräknats till 3,500 kronor. Med hänsyn till påräknad reservation har anslagsanvisningen för budgetåret 1928/1929 begränsats till 3,200 kronor. Någon reservation å anslaget till den 1 juli 1930 beräknas icke komma att förefinnas.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor.

7:o) **Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter** Under punkt 29 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie förslagsanslaget till understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter, nu 160,000 kronor, med 40,000 kronor till 200,000 kronor.

Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter.
[29.]

Ordinarie förslagsanslaget till understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter uppfördes jämlikt beslut av 1929 års riksdag (se IX H. T. p. 29) med 160,000 kronor.

För anslagets användning gäller kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 296) med däri genom kungörelsen nr 255/1926 gjord ändring. Från anslaget utgår understöd till obemedlade och mindre bemedlade elever vid lantmannas-, lantbruksskolor, vid kvinnliga mejeriskolor, vid utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna samt vid fast småbrukarkurs åt vissa särskilt antagna elever.

Understöden utgå med högst följande belopp, nämligen

vid lantbruksskola i södra och mellersta Sverige samt vid helårskurs vid lantbruksskola i Norrland och Dalarna ävensom vid kvinnlig mejeriskola med 120 kronor till obemedlad och 60 kronor till mindre bemedlad elev för varje årskurs;

vid lantmannaskola, lantbruksskola, utbildningskurs för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna samt vid teoretisk vinterkurs vid lantbruksskola i sistnämnda landsdelar med 30 kronor till obemedlad och 15 kronor till mindre bemedlad elev för varje månad; ävensom

vid fast småbrukarkurs med särskilt antagna elever med 1 krona 50 öre om dagen för en var därtill berättigad under den tid kursen pågår.

Av den nu ifrågasatta anslagshöjningen, vilken grundar sig på ett av lantbruksstyrelsen framställt förslag i ämnet, hänför sig 20,000 kronor till

redan föreliggande belastning av anslaget och 20,000 kronor föranledes av förslag om genomförande av viss förändring med avseende å ifrågavarande elevstipendier i överensstämmelse med vid 1929 års riksdag fattat beslut beträffande motsvarande elevstipendier vid folkhögskolorna.

I sistnämnda avseende har i statsrådsprotokollet erinrats om följande.

Med anledning av motion i ärendet hade 1929 års riksdag (skr. nr 8 A p. 202) beslutat, att de elever vid *folkhögskolorna*, som prövades vara i behov av stipendier, skulle allt efter sina ekonomiska förhållanden fördelas i tre behovsgrader, för vilka stipendierna skulle beräknas till högst respektive 45 kronor, 25 kronor och 15 kronor för elev och läsmånad i stället för då gällande två behovsgrader med respektive 30 kronor och 15 kronor [jfr kungörelsen den 16 maj 1929 (nr 115), som trätt i kraft den 1 juli 1929].

I sin motivering av nyssnämnda ändring av stipendiebeloppen genom behovsgradernas ökning till tre hade riksdagen med anslutning till i förenämnda motion framförda synpunkter anfört, att det här gällde en ungdom, som för att bli i tillfälle att åtnjuta en fortsatt utbildning ofta vore helt beroende av den ekonomiska hjälp, som genom stipendierna kunde erhållas, att statsfinansiella skäl icke numera kunde i samma grad som förut åberopas till stöd för att hålla stipendierna nere samt slutligen att tre behovsgrader möjliggjorde en bättre anpassning av stipendiernas storlek efter elevernas skiftande ekonomiska ställning och sålunda ett mera ekonomiskt handhavande av stipendiemedlen från de utdelande myndigheternas sida.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Spörsmålet huruvida och i vilken utsträckning stipendier av statsmedel böra utgå till elever vid läroanstalter av olika slag har vid särskilda tillfällen gjorts till föremål för utredning. Senast har 1927 års riksdag hos Kungl. Maj:t hemställt om utredning, huruvida och i vilken utsträckning åtgärder kunde vidtagas till underlättande av vistelsen vid folkhögskola eller därmed förenad lantmannaskola för utom skolkommunen boende elever. I detta ärende avgåvo 1927 års skolsakkunniga den 20 december 1927 utredning och förslag. I ärendet, som med hänsyn till erforderlig ytterligare beredning ännu icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd, har föreslagits en liknande indelning av behövande elever i tre behovsgrader, som i överensstämmelse med vad ovan berörts genomfördes av 1929 års riksdag beträffande elever vid folkhögskolor. Med den jämställdhet, som i åtskilliga avseenden är rådande mellan de båda skolformerna, folkhögskolorna å ena sidan samt lantmanna-, lantushålls- m. fl. jordbruksundervisningsanstalter å andra sidan, synes mig angeläget, att jämväl elevstipendierna vid sistnämnda undervisningsanstalter utgå efter enahanda grunder som vid folkhögskolorna. Detta synes mig så mycket betydelsefullare som, i enlighet med vad jämväl lantbruksstyrelsen påpekat, de elever, som för sitt arbete behöva jordbruksutbildning, ofta torde vara sämre ekonomiskt ställda än de som gå att i folkhögskolan söka vidare undervisning. Viktigt synes tillika vara, att uppdelningen av eleverna mellan jordbruksskolorna och folk-

högskolorna sker efter det särskilda utbildningsbehovet och att icke ekonomiskt gynnsammare villkor i den ena skolan än i den andra skall bliva avgörande för vilken skola som väljes. Under återopande tillika av vad 1929 års riksdag i samband med omförmälda höjning av stipendierna åt elever vid folkhögskolor anfört, tillstyrker jag sålunda lantbruksstyrelsens framställning, och torde jag framdeles, i händelse av riksdagens bifall till stipendiernas ökande, få underställa Kungl. Maj:t förslag till därav föranledda erforderliga ändringar i ovanberörda kungörelse nr 296/1922.

Lantbruksstyrelsen har beräknat, att genomförandet av de ändrade grunderna för stipendierna vid lantmanna- och lantbruksskolorna, utbildningskurserna för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna samt vid teoretisk vinterkurs vid lantbruksskola i sistnämnda landsdelar skulle åsamka statsverket en merkostnad av 20,000 kronor. Med inräknande härav ävensom ytterligare 20,000 kronor, erforderliga med hänsyn till redan föreliggande belastning av anslaget, skulle sammanlagda anslagsbehovet uppgå till 200,000 kronor.»

Då utskottet delar den uppfattning, som kommit till uttryck i departementschefens ovan återgivna yttrande, vill utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande framställning. I överensstämmelse härmed hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må höja ordinarie förslagsanslaget till understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter, nu 160,000 kronor, med 40,000 kronor till 200,000 kronor.

8:o) **Stuteriväsendet.** Under punkt 35 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

*Stuteri-
väsendet.*
[35.]

1) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet förordad stat för stuteriöverstyrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931,

2) från och med den 1 juli 1930, med uteslutande av den i ordinarie staten för Flyinge hingstdepå och stuteri uppförda bokhållarbefattningen i lönegraden B 16, å samma stat upptaga en bokhållarbefattning i lönegraden B 17,

3) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade stater dels för Flyinge hingstdepå och stuteri dels ock för Strömsholms hingstdepå, att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931,

4) med uteslutande ur riksstaten av följande ordinarie anslag, nämligen förslagsanslaget till stuteriöverstyrelsen, förslagsanslaget till avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslaget till avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri samt reservationsanslaget till hästavelns befrämjande under benämning »Stuteriväsendet» uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 692,000 kronor,

5) besluta, att de särskilda bestämmelser, som enligt riksdagens beslut från och med den 1 juli 1923 lända till efterrättelse beträffande de tjän-

stemän vid stuteristaten, å vilka avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk tillhörande den civila statsförvaltningen äger tillämpning, icke skola gälla beträffande beridare och bokhållare.

(Statsrådsprotokollet sid. 106—152.)

Till stuteriväsendet äro i riksstaten för budgetåret 1929/1930 under nionde huvudtiteln uppförda följande ordinarie anslag, nämligen:

stuteriöverstyrelsen, förslagsanslag	kronor	33,600
avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslag	»	42,000
avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslag	»	70,000
hästavelns befrämjande, reservationsanslag, att direkt utgå av totalisatormedel	»	475,000
summa kronor		620,600.

Anslaget till hästavelns befrämjande innefattar följande poster:

Hingstdepåernas och stuteriets verksamhet	kronor	217,300
Hästupremieringen	»	226,500
Understöd åt hästavelsföreningar samt för stamboksföring av hästar	»	30,000
kronor		473,800,

vilket sistnämnda belopp har avjämnats till 475,000 kronor, med vilken summa jämväl inkomsterna av totalisatormedel upptagits på inkomstsidan.

Av totalisatormedel bestridas på sätt framgår av ovanstående för närvarande endast de kostnader, som innefattas i anslaget till hästavelns befrämjande.

För reservationsanslaget till hästavelns befrämjande, att direkt utgå av totalisatormedel, angivas inkomster och utgifter för budgetåret 1928/1929 på följande sätt:

Inkomster:

behållning från budgetåret 1927/1928	kronor	496,571: 18
under tiden 1 juli 1928—30 juni 1929 influtna totalisatormedel	»	701,476: 30
särskilda uppbördsmedel och omföringar.....	»	28,470: 70
summa kronor		1,226,518: 18.

Utgifter:

hästpremieringarna	kronor	207,717: 62
understöd åt hästavelsföreningar samt för stamboksföring av hästar	»	30,000: 00
	summa kronor	237,717: 62.
Inkomster utöver utgifter	kronor	988,800: 56
	summa kronor	1,226,518: 18.

Å de före den 1 juli 1927 influtna totalisatormedlen återstode den 1 juli 1929 ett odisponerat belopp av 39,934 kronor 55 öre.

Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt innebär till en början *stuteriväsensdets finansiering i dess helhet genom totalisatormedel.*

Stuteriväsensdets finansiering i dess helhet genom totalisatormedel.

Härom har *departementschefen* anfört, bland annat, följande.

»I betraktande av de stora belopp, vartill inkomsterna av totalisatormedel uppgått under budgetåret 1928/1929 och med hänsyn till de sannolikt avsevärda medel av detta slag, vilka åtminstone under de närmast kommande budgetåren torde komma att stå till förfogande, anser jag mig böra förorda stuteriöverstyrelsens, av statskontoret biträdda förslag att från och med budgetåret 1930/1931 totalisatormedel tagas i anspråk för bestridande av *samtliga* utgifter för stuteriväsendet. Om det förslag jag i sådant hänseende kommer att framställa bifalles, torde dessa kostnader för budgetåret 1930/1931 kunna beräknas uppgå till 692,000 kronor, däri inbegripet 28,100 kronor till dyrtidstillägg, vilka hittills bestritts från det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. I nyssnämnda kostnader kan emellertid förväntas viss ökning, därest på Kungl. Maj:ts prövning beroende förslag om viss ändring i grunderna för statens bidrag till hästpremieringarna skulle helt eller delvis vinna bifall. Statens inkomster av totalisatormedel hava under budgetåret 1928/1929, det år då hittills största beloppet inlutit, uppgått till omkring 700,000 kronor. Tages hänsyn till de mindre ökning av olika anslagsposter, som framdeles kunna vara att emotse, torde, med den väntade stegrade belastningen, totalisatormedel till minst sistnämnda belopp komma att bli behöfliga för täckande av löpande årliga utgifter.»

Under beräkning att inkomsterna av totalisatormedel under innevarande budgetår uppgå till samma belopp som under budgetåret 1928/1929, eller omkring 700,000 kronor, har stuteristyrelsen enligt statsrådsprotokollet uppskattat sagda behållning den 30 juni 1930 till 1,200,000 kronor.

För allmänna budgetändamål har departementschefen ansett, att av behållningen å totalisatormedel icke borde, med hänsyn huvudsakligen dels till att Kungl. Maj:t av den uppkomna behållningen redan anvisat icke obetydliga belopp dels ock till vissa föreliggande ännu icke tillgodosedda viktiga behov inom stuteriväsendets område, disponeras mera

än 350,000 kronor, vartill skulle läggas en summa av 35,000 kronor som beräknats till kapitalökning för lånefonden för inköp av ädla avelsston. Ur budgetteknisk synpunkt borde med avseende å sistnämnda belopp så förfaras, att denna summa uppfördes såsom anslag å riksstaten samt att den del av reserverade totalisatormedel, som vore avsedd att ingå i statsregleringen, ökades med motsvarande belopp. I förslag till riksstat för budgetåret 1930/1931 är också såsom inkomst bland i anspråk tagna kapitaltillgångar upptagna totalisatormedel med 385,000 kronor.

Beträffande ordningen för upptagande i riksstaten av anslagen till stuteriväsendet ansluter sig Kungl. Maj:ts förevarande framställning till ett av statskontoret framställt förslag i ämnet. I enlighet härmed skulle i riksstaten, i anslutning till vad hittills skett, uppföras en inkomstitel, totalisatormedel, beräknad till samma belopp som de väntade utgifterna för stuteriväsendet; och skulle totalisatormedlen, vilkas överskott för närvarande uppsamlades å reservationsanslaget till hästavelns befrämjande, i stället, över ett för ändamålet uppfört förslagsanslag, tillföras en fond, från vilken utgifterna i fråga direkt skulle bestridas. Samtidigt härmed skulle de ordinarie förslagsanslagen till stuteriöverstyrelsen, till avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri, till avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri samt reservationsanslaget till hästavelns befrämjande uteslutas ur riksstaten, varefter den vid utgången av budgetåret 1929/1930 förefintliga behållningen å reservationsanslaget till hästavelns befrämjande, efter avdrag av förenämnda summa 385,000 kronor, skulle överföras till sagda fond. Det nya förslagsanslaget avsåges att benämnas »stuteriväsendet». Särskild anmärkning i riksstaten därom, att anslaget vore avsett att täckas av totalisatormedel, ansåges icke erfordras.

*Staten för
stuteriöver-
styrelsen.*

I fråga om *staten för stuteriöverstyrelsen* innebär Kungl. Maj:ts förslag en ökning av 8,500 kronor. Härav avses 1,000 kronor till ökat arvode åt ett extra biträde hos styrelsen. Den övriga ökningen är föranledd av att styrelsens expenser ej vidare skulle utgå från nionde huvudtitelns expensanslag samt dyrtidstillägg till befattningshavare hos styrelsen ej skulle påföras samma huvudtitels dyrtidstilläggsanslag utan särskilda belopp å respektive 3,000 och 4,500 kronor för ändamålet uppföras i stuteriöverstyrelsens stat.

I enlighet härmed har departementschefen förordat, att för stuteriöverstyrelsen måtte från och med budgetåret 1930/1931 tillämpas nedanstående stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis beräknade till	kronor 27,700
Vikariatsersättningar, förslagsvis beräknade till	» 500
Arvoden å 1,200 kronor till två fullmäktige	» 2,400

Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsvis beräknade till	kronor	4,000
Expenser	»	3,000
Dyrtidstillägg, förslagsvis beräknat till	»	4,500
summa förslagsanslag		kronor 42,100.

Beträffande posten till *avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri* innefattar Kungl. Maj:ts förslag i huvudsak dels uppflyttning av bokhållarbefattningen vid Flyinge hingstdepå och stuteri från lönegraden B 16 till lönegraden B 17 dels beredande av semester åt beridare och bokhållare vid hingstdepåerna och stuteriet dels upptagande av visst beräknat belopp för dyrtidstillägg.

Departementchefen har härutinnan anfört, bland annat, följande.

»Förslaget rörande uppflyttning av bokhållarbefattningen vid Flyinge hingstdepå och stuteri från lönegraden B 16 till lönegraden B 17 har tillstyrkts av såväl lönenämnden som statskontoret. Även jag anser mig böra biträda detsamma med hänsyn till det med tjänsten förenade ansvar samt arbetets omfattning. Den härav följande utgiftsökningen, som belöper sig till 300 kronor, liksom kostnaden för eventuell uppflyttning av t. f. beridaren vid Flyinge i högre löneklass synes mig emellertid icke behöva föranleda någon höjning i det ordinarie avlöningsanslaget, som har förslagsanslags natur, så mycket mindre som på grund av förhållanden, som framgå av vad stuteriöverstyrelsen i ärendet anfört, nu utgående utgifter från det med 42,000 kronor uppförda anslaget endast belöpa sig till i runt tal 39,000 kronor.

Vad vidare angår stuteriöverstyrelsens förslag om vissa ändrade bestämmelser beträffande semester åt beridare och bokhållare vid stuteristaten — — — ävensom i samband därmed uppförande i respektive stater av särskilda anslagsbelopp till vikariatsersättningar, finner jag, i likhet med lönenämnden, med vilken statskontoret förenat sig, att anledning icke torde föreligga att längre förvägra beridare och bokhållare vid hingstdepåerna och stuteriet den förmån av semester, som numera alltmänt tillkommer de befattningshavare inom andra nyreglerade verk, med vilka ifrågavarande befattningshavare hava anledning att jämföra sig i löneavseende. I betraktande härav och med hänsyn till vad i ärendet i övrigt anförts i detta avseende, tillstyrker jag ändring av de i ovanberörda kungörelse den 6 juni 1925 (nr 272) meddelade bestämmelser i enlighet med lönenämndens förslag. — — — På sätt lönenämnden och statskontoret framhållit, torde de vikariatsersättningar, som kunna komma att utgå vid ledighet för tjänstemännen, böra, i överensstämmelse med vad som i motsvarande fall gäller vid ett flertal andra verk, bestridas från anslagsposten för deras avlöning, utan att någon höjning däri torde vara behövlig. De i staterna för Flyinge hingstdepå och stuteri samt Strömsholms hingstdepå för närvarande upptagna

Avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri.

posterna skulle sålunda upptagas med oförändrade belopp. I överensstämmelse med vad jag föreslagit beträffande stuteriöverstyrelsens stat bör emellertid i vardera av nu ifrågavarande stater uppföras en ny post till dyrtidstillägg. I betraktande av beloppen av dessa utgifter under senare budgetåren torde dessa poster böra bestämmas till förslagsvis 5,000 kronor vid Flyinge och 2,000 kronor vid Strömsholm.

Hingstdepåernas och stuteriets ordinarie avlöningsstater skulle sålunda erhålla följande utseende:

Stat för Flyinge hingstdepå och stuteri.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis beräknade till	kronor 24,400
Dyrtidstillägg, förslagsvis beräknade till	» 5,000
	summa kronor 29,400.

Stat för Strömsholms hingstdepå.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis beräknade till	kronor 17,700
Arvode till en veterinär	» 2,000
Dyrtidstillägg, förslagsvis beräknade till	» 2,000
	summa kronor 21,700.

Övergångsavlöningsstaten för Strömsholms hingstdepå bör uppföras oförändrad med 700 kronor.

Då anslaget till avlöningar vid hingstdepåerna och stuteriet för närvarande är upptaget till 42,000 kronor, torde med hänsyn till de föreslagna nya posterna för dyrtidstillägg kostnaderna för ifrågavarande avlöningar böra beräknas till 49,000 kronor.»

Avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri.

Vidkommande *övrig personal vid hingstdepåer och stuteri* åtnjuter denna personal enligt nu gällande, den 30 april 1927 fastställda avlöningsstater följande löneförmåner:

Befattningshavare	Antal	Begynnelsearvode kr.	Åderstillägg			Slutarvode kr.
			efter 3 år kr.	efter 6 år kr.	efter 9 år kr.	
Fodermarskar	3	1,560	120	240	360	1,920
Körmästare	2	1,440	120	240	360	1,800
Stallbetjänter	45	1,050	90	180	270	1,320
Nattvakter	2	1,050	90	180	270	1,320
Hushållerska	1	980	90	180	270	1,200

En av de båda fodermarskarna vid Flyinge hingstdepå och stuteri tjänstgör jämnväl som stoöverskötare och uppbär för skötseln av fölstona och fölen, särskilt under och närmast efter fölningstiden, ett extra arvode av 20 kronor för varje levande föl, dock högst 600 kronor om året.

Såväl vid Flyinge hingstdepå och stuteri som vid Strömsholms hingstdepå finnes anställd en hovslagare, som dock icke åtnjuter fast arvode utan erhåller betalning för utförda arbeten enligt av vederbörande depåchef godkänd taxa.

Fodermarsk, körmästare, nattvakt, hovslagare och gift stallbetjänt tilldelas i mån av tillgång bostad med planteringsland. Härjämte utgår till dem bränsle enligt särskild bränslestat.

Den av Kungl. Maj:t i förevarande avseende äskade anslagsförhöjningen hänför sig dels till ett av stuteriöverstyrelsen framställt förslag till löneroglering för ifrågavarande personal avseende en höjning av den för närvarande utgående kontanta avlöningen med för fodermarsk 450 kronor, för körmästare 420 kronor, för stallbetjänt och nattvakt 300 kronor samt för hushållerskan 120 kronor, dels till dyrtidstilläggskostnadernas överförande till detta anslag.

Departementschefen har i frågan anført, bland annat, följande.

»Den i ärendet förebragta utredningen rörande ifrågavarande personals avlöningsförmåner i förhållande till andra med samma personal jämförbara befattningshavare synes mig ådagalägga skäligheten av den sålunda föreslagna löneförbättringen. Jag anser därför, att en löneroglering bör ske i enlighet med stuteriöverstyrelsens förslag, vilket tillstyrkts av såväl lönenämnden som statskontoret. För regleringens genomförande kräves enligt stuteriöverstyrelsens beräkningar en höjning av förevarande anslag med 16,410 kronor. I överensstämmelse med vad jag i det föregående anført bör härtill komma kostnaderna för dyrtidstillägg, vilka med hänsyn till de belopp, vartill dessa uppgått under senaste åren, torde böra beräknas till förslagsvis 14,600 kronor. Anslaget skulle sålunda komma att ökas från 70,000 kronor med 16,410 + 14,600 kronor till i avrundat tal 101,000 kronor. Efter riksdagens beslut i anslagsfrågan torde jag ånyo få anmäla stuteriöverstyrelsens förslag till avlöningsstater för ifrågavarande personal.»

I fråga om *anslaget till hästavelns befrämjande* föreslår Kungl. Maj:t i det däri ingående beloppet till bestridande av kostnaderna för hingstdepåernas och stuteriets verksamhet vidkommande Flyinge hingstdepå och stuteri en höjning med 20,100 kronor, varav belöper 15,000 kronor på furage, 1,800 kronor på beklädnad, 1,400 kronor på extra personal för ridning och dressyr, 1,500 kronor på utskylder och 500 kronor på vissa kostnader i samband med en hästkötarskola vid Flyinge. Samtidigt har beträffande Strömsholms hingstdepå företagits en sänkning i posten utskylder och diverse utgifter med i runt tal 100 kronor. För hästpremieringen

*Anslaget till
hästavelns
befrämjande.*

under 1930 har beräknats ett med 4,000 kronor förhöjt belopp, varjämte för dyrtidstillägg åt hästpremieringsnämndsordförandena i anslaget inbegripits 2,000 kronor.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

»I utgifterna för furage har stuteriöverstyrelsen, under erinran att dessa utgifter av styrelsen för innevarande budgetår beräknats till 90,000 kronor men i nionde huvudtiteln till 1929 års riksdag blivit nedsatta till 85,000 kronor, föreslagit en höjning till 100,000 kronor. Ehuru denna ökning må synas stor, anser jag mig dock, enär, såsom statskontoret ock understrukt, den verkliga kostnaden under budgetåret 1928/1929 uppgått till närmare 92,300 kronor och att skillnaden i antalet hästar under sistnämnda budgetår och budgetåret 1930/1931 beräknats komma att uppgå till 23, kunna biträda stuteriöverstyrelsens förslag i detta avseende.

För beklädnad har beträffande Flyinge upptagits ett med 1,800 kronor till 7,400 kronor förhöjt belopp. Höjningen hänför sig dels till en med stöd av vunnen erfarenhet om de verkliga kostnaderna beräknad ökning med 25 kronor till 200 kronor för en var av den nuvarande personalen dels ock till framställt förslag om anställande av ytterligare fem extra stallbetjänter, varav fyra för helt år och en för sex månader per år. Sistnämnda förslag påkallar tillika en höjning i posten till extra personal för ridning och dressyr vid Flyinge med 1,400 kronor till 5,400 kronor. För posten utskylder och utgifter i övrigt har i fråga om Flyinge beräknats ett med 1,500 kronor till 18,195 kronor förhöjt belopp, till stöd varför åberopats, att dessa utgifter för budgetåret 1928/1929 i verkligheten uppgått till 23,684 kronor ävensom att från denna post skulle hädanefter även bestridas driftkostnaderna för en med Kungl. Maj:ts tillstånd inköpt personautomobil. Motsvarande post vid Strömsholms hingstdepå har för jämnande av anslagets slutsumma minskats med 140 kronor till 11,865 kronor. Rörande slutligen den föreslagna nya posten för hästskötarskolan vid Flyinge avser densamma utgifter för inventarier, bränsle, renhållning m. m. i lokalerna för eleverna vid skolan.

Mot de nu sist angivna höjningarna i utgiftsberäkningen har jag intet att erinra. Särskilt vill jag vidkommande nämnda skola framhålla, att den synes fylla ett verkligt behov. Ej heller mot övriga utgifts- och inkomstposter, vilka upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår, synes vara att framställa anmärkning.»

Enligt vad departementschefen sålunda anfört skulle vid Flyinge hingstdepå och stuteri utgifter och inkomster uppgå till 192,765 kronor respektive 46,865 kronor. Vid Strömsholms hingstdepå skulle motsvarande siffror utgöra 70,000 kronor respektive 16,500 kronor. Tillskott av statsmedel skulle sålunda krävas med $(145,900 + 53,500 =)$ 199,400 kronor.

Skulle besparing uppstå å någon av de i förestående utgiftsberäkning upptagna posterna, har stuteriöverstyrelsen — utom vad angår poster av-

seende avlöningsförmåner — ansetts böra äga använda sådan besparing till täckande av brist å annan för avlöning ej avsedd post.

Utöver de i ovan intagna tablå angivna beloppen å tillskott av statsmedel för hingstdepåerna och stuteriet tillhopa 199,400 kronor erfordrades för budgetåret 1930/1931 enligt stuteriöverstyrelsens beräkning dels 8,000 kronor för rese- och traktamentspenningar och dels till hingst- och fölinköp 30,000 kronor, vadan sammanlagda medelsbehovet komme att uppgå till (199,400 + 8,000 + 30,000 =) 237,400 kronor.

Statens kostnader för hästpremieringarna 1931 hava i anslutning till de föreslagna höjningarna upptagits till (226,500 + 4,000 + 2,000 =) 232,500 kronor.

Till understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring rörande hästar har upptagits enahanda belopp som för budgetåret 1929/1930 eller 30,000 kronor.

I enlighet med vad nu anförts skulle för de under rubriken hästavelns befrämjande hänförda behovsposterna beräknas följande belopp:

Hingstdepåernas och stuteriets verksamhet	kronor	237,400
Hästpremieringen	»	232,500
Understöd åt hästavelsföreningar och för stambokföring av hästar	»	30,000
		kronor 499,900.»

De av departementschefen tillstyrkta anslagen äro:

Stuteriöverstyrelsen, förslagsanslag	kronor	42,100
Avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslag	»	49,000
Avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslag	»	101,000
Hästavelns befrämjande, reservationsanslag	»	499,900
		summa för stuteriväsendet kronor 692,000.

I överensstämmelse med vad departementschefen här ovan anført skulle dessa anslagsbelopp nu sammanslås till ett anslag, vilket med 692,000 kronor skulle uppföras såsom förslagsanslag under benämning »Stuteriväsendet». Inkomsterna av totalisatormedel under budgetåret 1930/1931 skulle upptagas till samma belopp. Härutinnan hade chefen för finansdepartementet framställt förslag.

Till vad ovan föreslagits med avseende å totalisatormedlens tagande i anspråk jämväl för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt stuteriväsendets personal hade hänsyn tagits vid beräkningen av det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Utskottet.

I betraktande av de stora belopp, som under senare år influtit i form av totalisatormedel, vill utskottet icke motsätta sig att på sätt Kungl. Maj:ts förslag innebär, samtliga utgifter för stuteriväsendet nu bestridas av totalisatormedel. I likhet med departementschefen förutsätter utskottet dock härvid att, därest genom nedgående inkomster av dylika medel behov skulle uppstå att för bestridande av kostnaderna för stuteriväsendet ånyo anlita skattemedel, en återgång sker till den förutvarande ordningen. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att vid dispositionen av tillgängliga totalisatormedel i främsta rummet hålles i sikte att hästavelns skäligena behov tillgodoses, i vilket avseende utskottet icke kan undertrycka den mening som, av vunnen erfarenhet att döma, härför kunde och borde disponeras ett större belopp än hittills varit fallet.

Beträffande förslaget i vad det avser anlåtande av totalisatormedel i viss utsträckning för statsregleringen för budgetåret 1930/1931 vill utskottet erinra, att enligt riksdagens skrivelse den 27 februari 1923 (nr 31) angående medgivande av vadhållning med totalisator införandet av denna anordning var avsedd att bereda medel till understöd åt landets hästavel. Då emellertid den förefintliga betydande behållningen av totalisatormedel torde — även om för budgetändamål därav toges i anspråk det av Kungl. Maj:t därför avsedda beloppet — medgiva tillgodosående i större utsträckning än hittills skett av hästavelns intressen och behov, har utskottet icke velat framställa någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i förevarande avseende.

Med avseende å den föreslagna höjningen i det för stuteriöverstyrelsen upptagna beloppet i ändamål bland annat att möjliggöra en höjning med 1,000 kronor till 4,000 kronor av arvudet till ett hos styrelsen anställt extra biträde, har utskottet, efter inhämtande av upplysning, att här avses ett kvalificerat manligt biträde, icke funnit skäl till erinran mot den ifrågasatta förhöjningen. Ej heller i övrigt föranleder Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning någon utskottets erinran. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må

1) godkänna av departementschefen förordad, här ovan intagen stat för stuteriöverstyrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931,

2) från och med den 1 juli 1930, med utslutande av den i ordinarie staten för Flyinge hingstdepå och stuteri uppförda bokhållarbefattningen i lönegraden B 16, å samma stat upptaga en bokhållarbefattning i lönegraden B 17,

3) godkänna av departementschefen förordade, här ovan intagna stater dels för Flyinge hingstdepå och

stuteri, dels ock för Strömsholms hingstdepå, att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931,

4) med uteslutande ur riksstaten av följande ordinarie anslag, nämligen förslagsanslaget till stuteriöverstyrelsen, förslagsanslaget till avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslaget till avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri samt reservationsanslaget till hästavelns befrämjande under benämning »Stuteriväsendet» uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 692,000 kronor,

5) besluta, att de särskilda bestämmelser, som enligt riksdagens beslut från och med den 1 juli 1923 lända till efterrättelse beträffande de tjänstemän vid stuteristaten, å vilka avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk tillhörande den civila statsförvaltningen äger tillämpning, icke skola gälla beträffande beridare och bokhållare.

9:o) **Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln.** I förslaget till rikstat för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t uppfört ordinarie reservationsanslaget för befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln med oförändrat belopp, 273,000 kronor.

*Befrämjande
i allmänhet
av nötboskaps
aveln.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppföra ordinarie reservationsanslaget för befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln med oförändrat belopp, 273,000 kronor.

10:o) **Understöd åt kontrollföreningsverksamhet.** Under punkt 36 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till understöd åt kontrollföreningsverksamhet, nu 80,000 kronor, med 10,000 kronor till 90,000 kronor.

*Understöd åt
kontroll-
förenings-
verksamhet.
[36.]*

Ifrågavarande anslag är jämlikt beslut av 1928 års riksdag (jmf. IX H. T. p. 34) i riksstaten uppfört med 80,000 kronor.

Bestämmelser för användning av ifrågavarande anslag återfinnas i kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 246) med däri genom kungörelsen nr 91/1926 vidtagna ändringar. Enligt nämnda bestämmelser utgår av statsmedel till hushållningssällskap dels organisationsbidrag vid kontrollföreningsbildande med högst 400 kronor för varje förening och dels understöd åt vissa medlemmar i sådan förening med högst 1 krona 50 öre för varje av medlem ägd ko.

Enligt statsrådsprotokollet visa anspråken på ifrågavarande anslag år

från år en fortgående stegring och hava sålunda uppgått till, i avrundade tal, för 1925 65,000 kronor, för 1927 98,000 kronor och för 1929 111,000 kronor. Med hänsyn till kontrollföreningsverksamhetens stora betydelse för nötboskapsaveln och angelägenheten av att det för verksamhetens stödjande avsedda statsanslaget följer utvecklingen på området har departementschefen ansett en anslagsökning med 10,000 kronor böra ske.

Utskottet.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till understöd åt kontrollföreningsverksamhet, nu 80,000 kronor, med 10,000 kronor till 90,000 kronor.

*Avelscentra
för nötboskap.
[37.]*

11:o **Avelscentra för nötboskap.** Under punkt 37 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att a) för bestridande av kostnaderna för avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 21,700 kronor, b) medgiva, att den del av nämnda anslag, som beräknats för upprätthållande av avelscentra av svensk röd och vit boskap, må efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för anordnande på ändamålsenligt sätt av viss kontroll över nämnda ras tillhöriga besättningar av framstående avelsvärde.

I 1925 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln punkt 44, gjorde Kungl. Maj:t framställning om beviljande av medel för anordnande av ny avelscentertävling beträffande fjällras och svensk ayrshireras. Tävlingen skulle pågå under två år eller till den 31 oktober 1927. Avelscentra skulle därefter uppehållas intill den 31 oktober 1932. Kostnaderna för tiden 1 november 1925—31 oktober 1932 beräknades till 233,000 kronor, därav 70,000 kronor skulle utgå av avkastningen från fonden för svenska hornboskaps- och fåravelns förädling med 10,000 kronor årligen och 163,000 kronor anvisas såsom anslag, varav för budgetåret 1925/1926 16,500 kronor, för budgetåret 1926/1927 38,000 kronor och för ett vart av budgetåren 1927/1928 t. o. m. 1931/1932 21,700 kronor. Sedan riksdagen biträtt förslaget, har Kungl. Maj:t den 21 augusti 1925 utfärdat kungörelse (nr 395) med föreskrifter i fråga om bildande och upprätthållande av avelscentra för nötboskap. För ändamålet har av riksdagen enligt nämnda plan såsom extra reservationsanslag beviljats hittills erforderliga medel.

Det begärda medgivandet rörande användningen av den del av ifrågasvarande anslag, som beräknats för upprätthållande av avelscentra för svensk röd och vit boskap, står i samband därmed att enligt statsrådsprotokollet erfarenheten visat, att beträffande denna ras åtgärderna från statens sida i förevarande avseende numera böra mera inriktas på ävägbringande av en på bredare bas lagd kontroll över största möjliga antal kvalificerade besättningar av ifrågasvarande ras.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning, i vad den avser anslags beviljande, överensstämmer, såsom av den ovan lämnade redogörelsen fram-

går, med den av 1925 års riksdag utan erinran lämnade beräkningen av medelsbehovet för tävlingarnas upprätthållande till och med budgetåret 1931/1932. På grund härav, då det av Kungl. Maj:t begärda medgivandet i fråga om användning av viss del av anslaget icke föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för bestridande av kostnaderna för avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 21,700 kronor,

b) medgiva, att den del av nämnda anslag, som beräknats för upprätthållande av avelscentra av svensk röd och vit boskap, må efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för anordnande på ändamålsenligt sätt av viss kontroll över nämnda ras tillhöriga besättningar av framstående avelsvärde.

12:o) **Befrämjande i allmänhet av svinaveln.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t uppfört ordinarie reservationsanslaget för befrämjande i allmänhet av svinaveln med oförändrat belopp, 60,000 kronor.

*Befrämjande
i allmänhet
av svinaveln.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppföra ordinarie reservationsanslaget för befrämjande i allmänhet av svinaveln med oförändrat belopp, 60,000 kronor.

13:o) **Avkastningsbedömning rörande avelssvin.** Under punkt 40 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 33,000 kronor.

*Avkastnings-
bedömning
rörande avels-
svin.
[40.]*

Sedan år 1920 har riksdagen anvisat anslag för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin. Anslaget, som för budgetåret 1928/1929 utgjorde 15,500 kronor, uppfördes för innevarande budgetår med ett till 17,500 kronor förhöjt belopp.

För användningen av anslaget, vilket ställts till styrelsens för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet förfogande, har Kungl. Maj:t den 22 oktober 1922 meddelat föreskrifter, vilkas innehåll återgivits å sid. 105 i nionde huvudtiteln till 1923 års riksdag.

Ifrågavarande verksamhet ledes av nämnda styrelse samt har sedan april 1923 bedrivits vid ett större, vid Åstorp i Skåne beläget svinstall.

Till denna försöksstation levereras smågrisar från i södra och mellersta Sverige befintliga svinavelsstationer och med dem jämförliga avelsbestättningar.

Kungl. Maj:t. Det föreliggande förslaget avser en höjning av ifrågavarande anslag dels med 2,000 kronor för tillgodogörande av verksamheten vid försöksstationen vid Åstorp i väsentligt större utsträckning än som beräknades vid anslaget bestämmande för innevarande budgetår, dels ock med 15,000 kronor för inrättande av en försöksstation jämväl för mellersta Sverige. Enligt de verkställda beräkningarna skulle årliga driftkostnaderna för stationen vid Åstorp i dess utvidgade skick uppgå till 19,500 kronor och för den nya stationen till 15,000 kronor. Med hänsyn till de besparingar i kostnaderna för frakter, resor m. m., som vore att förvänta, då båda stationerna vore i verksamhet, har anslaget dock ansetts kunna begränsas till ett sammanlagt belopp av 33,000 kronor.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande:

»De betydelsefulla resultat, som vunnits genom den hittills bedrivna avkastningsbedömningen beträffande avelssvin synes mig ock i hög grad inbjuda till att understödja en fortsatt utveckling av denna verksamhet. Ett särskilt skäl härtill synes mig vara dess betydelse för exporten till utlandet, särskilt till England. Avkastningsbedömningen har visat sig vara ett framgångsrikt medel att få fram en i kvalitativt avseende lämplig exportvara. Med hänsyn till nu rådande förhållanden är särskilt viktigt att försöka upphjälpa och stödja denna exports ökning och möjliggöra betingandet av fördelaktigaste pris. Av utredningen i ärendet framgår, att den mellansvenska svinuppfödningen icke för närvarande i önskvärd omfattning kan komma i åtnjutande av den fördel en försöksstation av förevarande slag erbjuder. Vid denna frågas bedömande bör ej heller förbises, att avkastningsbedömningen börjat tillskrivas ett väsentligt inflytande vid den statsunderstödda svinpremieringen, en omständighet som, på sätt centralanstaltens styrelse antytt, jämväl i sin mån aktualiserat kravet på att svinaveln jämväl i landets mellersta delar erhåller det stöd, som genom avkastningsbedömningen hittills i främsta rummet kommit södra Sverige till del. Med den uppfattning jag sålunda hyser rörande betydelsen av ifrågavarande försöksverksamhet, anser jag mig nu böra tillstyrka, att medel begäras för upprättande å lämplig plats i mellersta Sverige av en försöksstation för avkastningsbedömning rörande avelssvin. Den härför beräknade kostnaden eller 15,000 kronor har icke givit mig anledning till erinran.

Vad angår den ifrågasatta höjningen i det för försöksstationen vid Åstorp avsedda beloppet, håller jag, med den uppfattning jag i övrigt hyser rörande avkastningsbedömningens värde, före, att nämnda station bör sättas i tillfälle att fullt utnyttja de ytterligare ökade möjligheter, som numera erbjuda sig. En omfattande och önskvärd utveckling av

verksamheten därstädes synes genom de träffade anordningarna stå att vinna för jämförelsevis obetydlig kostnad. Jag förordar fördenskull den för sådant ändamål föreslagna anslagsförhöjningen. I betraktande av den beräknade besparingen å 1,500 kronor, som genom minskade kostnader för frakter, resor m. m. kan vinnas, då båda stationerna äro i verksamhet, bör anslaget upptagas med $(17,500 + 2,000 + 15,000 - 1,500 =)$ 33,000 kronor.»

Då utskottet delar departementschefens uppfattning rörande betydelsen ur angivna synpunkter av den föreslagna utvidgningen av ifrågavarande verksamhet, anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet.

Utskottet hemställer fördenskull,

att riksdagen må för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 33,000 kronor.

14:o) **Fåravelns befrämjande.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t uppfört ordinarie reservationsanslaget för fåravelns befrämjande med oförändrat belopp, 24,000 kronor.

Fåravelns befrämjande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppföra ordinarie reservationsanslaget för fåravelns befrämjande med oförändrat belopp, 24,000 kronor.

15:o) **Getavelns befrämjande.** Under punkt 41 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till getavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

Getavelns befrämjande.
[41.]

(Statsrådsprotokollet sid. 166—173.)

Anslag för getavelns befrämjande har förut ej utgått.

Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande förslag är föranlett av en av lantbruksstyrelsen gjord framställning. Efter det styrelsen meddelat, att under ett vart av åren 1910, 1919 och 1927 antalet getter och killingar i landet utgjorde respektive 69,179, 133,150 och 65,734, har styrelsen anfört följande:

Av dessa siffror framginge, att getaveln under de senare åren åtminstone i kvantitativt hänseende gått tillbaka. Det torde också enligt lantbruksstyrelsens förmenande kunna förutsättas, att getaveln jämväl i kvalitativt hänseende blivit stillastående, och ett visst sammanhang däremellan och den kvantitativa tillbakagången torde med skäl kunna förutsättas. Det torde också vara ganska förklarligt, att en avel, för vilken det all-

männa icke visade något intresse, ginge tillbaka och att jämväl dess utöfvare förlorade intresset för densamma.

Av statskonsulentens skrivelse i ärendet framginge också, hurusom bristande åtgärder för åstadkommande av dugliga avelsdjur stode hindrande i vägen för utvecklingen av aveln.

Den frågan uppställde sig då osökt: har getaveln någon betydelse, som gör den värd stöd från det allmännas sida? Enligt lantbruksstyrelsens förmenande hade geten med skäl förvärvat anseende som fattigmans och obygdens ko. Om också kanske med den på senare tider allt mera förbättrade allmänna levnadsstandarden getens betydelse som fattigmans ko inom Sverige blivit mindre, vore dock enligt lantbruksstyrelsens förmenande förhållandena inom vissa icke obetydliga delar av landet sådana, att dess betydelse som obygdens ko måste tillmätas icke ringa avseende. Den förmåga hos geten att på ett ekonomiskt sätt omsätta dåliga, otillgängliga beten och ofta jämförelsevis mindervärdigt foder till mjölk, som kommit getaveln att inom bland annat Schweiz och Österrikes alptrakter omfattas med ett betydande intresse, borde enligt lantbruksstyrelsens förmenande göra den värdefull jämväl för sådana delar av vårt land, där med nämnda trakter likartade förhållanden vore rådande. Styrelsen syftade därvid framför allt på vissa delar av Norrland, såsom Jämtland och Härjedalen, samt övriga trakter, som företedde med nämnda landskap likartade förhållanden. Inom dessa orter hade också, såsom av ovan nämnda statistiska uppgifter framginge, getaveln allt jämt ett hemvist. Av vad lantbruksstyrelsen inhämtat, förefunnes också i dessa trakter intresse för denna avel och förutsättningar för att, därest aveln omfattades med något intresse jämväl från det allmännas sida, arbetet med dess höjande skulle kunna komma i gång.

Under sådana förhållanden syntes det lantbruksstyrelsen, som om avelns jämförelsevis ringa omfattning och begränsning endast till vissa delar av landet icke borde få stå hindrande i vägen för staten att stödja ifrågasvarande näringsgren. Det syntes styrelsen, som om getaveln skulle i lika hög grad som exempelvis linodlingen och biskötseln böra vara berättigad till statens stöd.

Enligt de inom lantbruksstyrelsen gjorda beräkningarna skulle, när verksamheten till getavels främjande kommit i gång, de årliga kostnaderna utgöra 8,000 kronor fördelade på följande sätt:

organisationsbidrag och årsunderstöd åt getavelstationer ...	kronor 5,000: —
riksstamboken	» 1,000: —
understöd till bockföreningar	» 2,000: —
	kronor 8,000: —.

Departementschefen har i frågan anfört följande:

»Av utredningen i ärendet framgår, att getskötseln inom vissa landsdelar, företrädesvis i Norrland, har en icke obetydlig utbredning; och torde vara att förvänta, att den där även under en avsevärd framtid skall komma att bestå såsom en för berörda trakter jämförelsevis betydelsefull näringsgren. Särskilt torde i vissa karga områden, där stora svårigheter föreligga för annan kreatursskötsel, förutsättningar finnas för ett utnyttjande av getskötseln. Det synes vara av vikt, att den getavel, som sålunda blir bestående, tillföres ett ur avkastningssynpunkt

så värdefullt djurmateriel som möjligt. För närvarande torde detta i ganska stor utsträckning vara mindre gott, och en bättring fördenskull önskvärd. Jag anser därför lika med lantbruksstyrelsen lämpligt, att staten, som ekonomiskt stödjer andra grenar av husdjursaveln, lämnar sitt stöd till vidtagande av åtgärder för åstadkommande av en bättre kvalitet å getstammen. I samband härmed synes även kunna bedrivas upplysningsverksamhet rörande de områden, dit getskötseln företrädesvis bör hänvisas, och om skyddsåtgärder, som böra iakttagas till förhindrande av skadegörelse å skog genom getter.

Vad angår själva avelsarbetet, har lantbruksstyrelsen, under framhållande av att här främst gällde att bereda tillgång till handjur av tillfredsställande beskaffenhet, föreslagit inrättande av statsunderstödda getavelsstationer samt uppläggande på statens bekostnad av en riksstambok för avelsgetter. För främjande av användningen av fullgoda avelsdjur förordar styrelsen därjämte stödande av bocklöreningar genom organisationsbidrag och bidrag till anskaffande av avelsbockar. De av lantbruksstyrelsen sålunda föreslagna åtgärderna, mot vilka erinran i allmänhet ej framställts i de i ärendet avgivna yttrandena, synas mig lämpligen böra prövas. Ej heller har jag något att erinra mot lantbruksstyrelsens förslag i fråga om storleken av de statsbidrag, som skulle utgå för ifrågavarande ändamål. Uteslutet synes emellertid ej böra vara, att understöd gives även för utstationerande på lämpligt sätt av avelsbockar.

Vad angår sättet för beredande av erforderliga statsmedel för den ifrågasatta understödsverksamheten anser jag lika med lantbruksstyrelsen, att ett särskilt anslag för ändamålet bör uppföras i riksstaten. Där emot synes mig ej lämpligt, att anslaget, innan närmare erfarenhet vunnits om resultatet av understödsverksamheten och det framtida medelsbehovet, upptages såsom ett ordinarie anslag, utan torde detsamma böra erhålla karaktär av ett extra reservationsanslag.

Anslagets belopp torde, i anslutning till vad lantbruksstyrelsen därtinnan föreslagit, böra bestämmas till 8,000 kronor.

I händelse av riksdagens bifall till förevarande framställning torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser i fråga om användningen av beviljat anslag.»

Utskottet vill icke förneka, att ett bistånd från statens sida för getavelns främjande kan vara av betydelse beträffande vissa av de norrländska länen, i vilka landsdelar getter förekomma i någon nämnvärd omfattning. Utskottet, som därför icke anser sig böra göra någon erinran mot det under förevarande punkt framställda förslaget i sådant avseende, vill särskilt framhålla, att utplacering av goda avelsbockar på härför lämpliga platser i förevarande fall torde vara ett av de lämpligaste medlen för vinnande av det avsedda syftet.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till getavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

Fjäderfä-
avelns befräm-
jande.
[42.]

16:o) **Fjäderfäavelns befrämjande.** Under punkt 42 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 40,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 173—182.)

Till fjäderfäavelns befrämjande har riksdagen från och med 1904 årligen anvisat anslag. Dessa hava växlat mellan 5,000 kronor under nämnda år till 30,000 kronor för åren 1921 och 1922. För innevarande budgetår är anslaget upptaget med 20,000 kronor.

Anslaget har av Kungl. Maj:t under vissa villkor ställts till Sveriges allmänna fjäderfäavelsförenings förfogande.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning, som grundar sig på ett av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 21 oktober 1929 till Kungl. Maj:t överlämnat förslag av föreningen i fråga till realiserande i viss omfattning av utav föreningen uppgjort program till åtgärder för fjäderfäavelns höjande, innefattar en höjning i det nuvarande anslaget till fjäderfäavelns befrämjande med 20,000 kronor. Av denna höjning avses 10,000 kronor för att möjliggöra inrättande av ett fast sekretariat. I övrigt skulle genom anslagsförhöjningen närmast tillgodoses behovet av vidgad konsulentverksamhet och värpkontroll.

Av lantbruksstyrelsens ovanberörda utlåtande inhämtas, bland annat, att antalet fjäderfän beräknades under år 1927 uppgå till 6,852,414 höns, 2,418,387 kycklingar, 31,534 kalkoner, 101,712 gäss, 100,500 ankor, summa 9,504,547.

Landets nuvarande äggproduktion har lantbruksstyrelsen beräknat till något över 600 miljoner ägg, motsvarande ett värde av cirka 60 miljoner kronor. Då äggen utgjorde endast en del av fjäderfäavelns produkter, måste fjäderfäaveln uppenbarligen tillmätas stor ekonomisk betydelse.

Redan denna betydelse syntes lantbruksstyrelsen tala för, att fjäderfäaveln erhöle verksamt stöd från det allmännas sida. Såsom ytterligare och vägande skäl komme härtill, att denna näring speciellt vore en småfolkets näring och att möjligheten för dess utövare att själva taga hand om näringens utveckling och allmänna främjande vore synnerligen ringa.

I sin framställning till Kungl. Maj:t har fjäderfäavelsföreningen framlagt i statsrådsprotokollet återgivet statförslag för budgetåret 1930/1931.

Departementschefen har i ärendet anført följande.

»Det av fjäderfäavelsföreningen framlagda förslaget innebär en nyordning för åstadkommande av bättre organiserad ledning för fjäderfäaveln och av-

sättning av dess produkter. Av den i ärendet verkställda utredningen framgår, vilken stor betydelse särskilt äggproduktionen efter hand erhållit för lantushållningen. Ej minst det mindre och minsta jordbruket torde därav erhålla ett viktigt stöd. På grund av äggexportens uppsving har förevarande produktionsgren emellertid börjat att spela en roll även ur nationalekonomisk synpunkt. Ett kraftigare ingripande från statens sida för fjäderfäavelns stödjande synes under dessa förhållanden väl motiverat, därvid bör uppmärksammas ej endast själva avelsarbetet och äggproduktionen utan även, för möjliggörande av bästa ekonomiska utbyte, ägghandelns ordnande i överensstämmelse med nutida krav.

Vidkommande de särskilda posterna i statförslaget anser jag väl i överensstämmelse med lantbruksstyrelsen, att undervisningsfrågan bör tillsvidare i sin slutliga utformning anstå. Denna verksamhet synes mig emellertid under tiden icke böra helt lämnas utan understöd. Genom densamma uppehållande i viss utsträckning kommer även erfarenhet att vinnas rörande bästa sättet för verksamhetens framtida anordnande. För möjliggörande av kursers avhållande och för understödjande av mindre bemedlades deltagande i desamma, vill jag tillstyrka, att till föreningens förfogande ställes ett belopp av 1,500 kronor. Med hänsyn till betydelsen av en vidgad värpkontroll, ett område som hittills synes hava varit mindre väl tillgodosett inom föreningens verksamhet, varå jämväl jordbruksutskottet i sitt utlåtande beträffande innevarande års anslag till föreningen hade sin uppmärksamhet fästad (jordbr. utsk. utl. nr 2 p. 18), vill jag tillstyrka det av föreningen för ändamålet begärda anslaget 6,000 kronor. Till styrelse- och kommittésammanträden samt till oförutsedda utgifter hava upptagits de jämförelsevis höga beloppen av respektive 2,500 och 1,500 kronor. Enär i den förra posten torde ingå jämväl kostnader för utredningar rörande verksamheten samt på grund av den nydaningsperiod, vari föreningen befinner sig, vill jag icke i dessa poster föreslå annan ändring än att den förra posten synes kunna sänkas med 500 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda ifrågasatt skulle det av föreningen begärda anslagsbeloppet minskas med 1,000 kronor till 40,000 kronor.

De närmare villkoren för bidragets åtnjutande, däribland frågan om det större inflytande från det allmännas sida över föreningens verksamhet, som må vara påkallad, torde jag framdeles få underställa Kungl. Maj:ts prövning.

Slutligen vill jag erinra om vad i statsverkspropositionen till 1929 års riksdag i samband med frågan om anslag till fjäderfäavelns befrämjande anfördes rörande den bristande enighet, som uppstått mellan Sveriges allmänna fjäderfäavelsförening och det nybildade Sveriges fjäderfäodlares riksförbund. Sedermera har sammanträde inför mig hållits mellan representeranter för de båda sammanslutningarna för avvägbringande av uppgörelse

och ett samgående dem emellan. Efter vad jag har mig bekant hava förhandlingar därefter fortgått föreningarna inbördes, ehuru de ännu ej torde hava lett till slutligt resultat.»

Utskottet.

Utredningen i ärendet synes utskottet giva vid handen, att fjäderfäaveln erhållit en allt större betydelse icke blott för den enskilde utan jämväl ur nationalekonomisk synpunkt. Med hänsyn härtill och då den med hjälp av statsmedel bedrivna verksamheten för denna avels främjande uppenbarligen är i behov av ytterligare understöd från statens sida för att kunna fylla utvecklingens krav, vill utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Därvid förutsätter emellertid utskottet, att ett ordnat samarbete snarast möjligt kommer till stånd mellan Sveriges allmänna fjäderfäavelsförening och det nybildade Sveriges fjäderfäodlares riksförbund.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 40,000 kronor.

Biskötselns befrämjande.

17:o) **Biskötselns befrämjande.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t uppfört ordinarie reservationsanslaget för biskötselns befrämjande med oförändrat belopp, 10,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppföra ordinarie reservationsanslaget för biskötselns befrämjande med oförändrat belopp, 10,000 kronor.

Allmänt anslag till hushållningssällskapen.

[52.]

18:o) **Allmänt anslag till hushållningssällskapen.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t uppfört ordinarie anslaget allmänt anslag till hushållningssällskapen med oförändrat belopp, 3,000,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppföra ordinarie anslaget allmänt anslag till hushållningssällskapen med oförändrat belopp, 3,000,000 kronor.

Sekreterare hos hushållningssällskapen.

[53.]

19:o) **Sekreterare hos hushållningssällskapen.** Under punkt 53 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom statsbidrag för kalenderåret 1930 till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag av 172,000 kronor.

Såsom statsbidrag till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen har riksdagen från och med budgetåret 1925/1926 (se IX h. t. 1925 p. 66) årligen anvisat ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget avser statsbidrag för kalenderåret 1929.

För anslagets användning äro bestämmelser meddelade i kungörelsen den 30 maj 1924 (nr 164). Enligt denna kungörelse kan hushållningssällskap till avlönande av en sekreterare erhålla statsbidrag med dels 5,700 kronor såsom grundlön dels ock det belopp, som må tillkomma honom såsom ålderstillägg. Ålderstilläggen äro tre, vart och ett å 500 kronor, att under vissa villkor utgå efter respektive fem, tio och femton års tjänstgöring.

Gällande organisation av hushållningssällskapen, vilken den 1 januari 1925 trädde i tillämpning, förutsätter årligt statsanslag till sällskapens sekreterare.

Den föreslagna anslagshöjningen å 2,000 kronor är föranledd av nytillkommande ålderstillägg.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må såsom statsbidrag för kalenderåret 1930 till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag av 172,000 kronor.

20:o) Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar. Under punkt 54 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar, nu 90,000 kronor, med 10,000 kronor till 100,000 kronor.

*Befrämjande
i allmänhet
av jordbruk
och lant-
mannanärningar.
[54.]*

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Vid anmälan av anslagsbehovet för ändamålet för innevarande budgetår (se IX h. t. 1929 p. 53) erinrade jag, att ifrågavarande anslag avsåge att möjliggöra för Kungl. Maj:t att för olika ändamål, som fölle antingen inom befrämjandet i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar eller inom lantbruksundervisningen, efter uppkommande behov och eget beprövande anvisa medel. Emellertid åtginge större delen av anslaget att tillgodose årligen återkommande krav. Det belopp, som bleve övertillgodoseende av andra med anslaget avsedda behov, vore sålunda jämförelsevis obetydligt. Det syntes mig vara en angelägenhet av vikt, att anslaget i fråga uppfördes med så stort belopp, att därigenom i något större utsträckning kunde tillgodoses sådana mera behjärtansvärda ändamål, för vilka medel icke kunde på annat sätt beredas. På grund härav tillstyrkte jag en förhöjning av anslaget till 90,000 kronor. Kungl. Maj:ts i anslutning härtill avfattade framställning till riksdagen bifölls.

Den av fjolårets riksdag beslutade höjningen av anslaget innebär givetvis en viss lättnad med avseende å anvisningarna från anslaget. De krav, som ställas på anslaget, äro emellertid så stora, att jag, under åberopande i övrigt vad av mig under ifrågavarande punkt anfördes i föregående års statsverksproposition, anser mig böra tillstyrka ytterligare någon ökning av anslaget, förslagsvis med 10,000 kronor.»

Utskottet.

På av departementschefen anförda skäl finner sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar, nu 90,000 kronor, med 10,000 kronor till 100,000 kronor.

*Höjande av
det mindre
jordbruket.
[55.]*

21:o) **Höjande av det mindre jordbruket.** Under punkt 55 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder under kalenderåret 1930 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.

Under en lång följd av år har riksdagen anvisat medel till åtgärder för höjande av det mindre jordbruket. För ändamålet har för vart och ett av budgetåren 1927/1928—1929/1930 anvisats ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.

I samband med fråga om framställning till 1929 års riksdag om anslag för åtgärder till höjande av det mindre jordbruket framhöll departementschefen, hurusom de bidrag, som pläгат av anslaget utgå till premiering av mindre odlingsföretag, för framtiden syntes böra upphöra. Sedermera har 1929 års riksdag (R. skr. nr 50, punkt 23) uttalat, att tidpunkten syntes vara inne för ett fullständigt genomförande av en avveckling av ifrågavarande post; och förklarade riksdagen sig förutsätta, att vid beräkning av anslag för budgetåret 1930/1931 något bidrag icke skulle upptagas till dylik premiering, utan att i stället ökade medel borde beredas för övriga ändamål, vilka vore avsedda att tillgodoses från anslaget.

I anslutning till riksdagens ovanberörda uttalande har Kungl. Maj:t genom beslut den 4 oktober 1929 vidtagit sådan ändring i grunderna för bidrags utgående, att däri bland åtgärder, som kunde bliva föremål för statsbidrag, icke upptagits premiering av mindre odlingsföretag.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts framställning föranleder ingen utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till åtgärder under kalenderåret 1930 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.

22:o) **Ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m.** Under punkt 56 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 26,000 kronor.

Ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m.
[56.]

(Statsrådsprotokollet sid. 212—219.)

Såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk har riksdagen årligen från och med 1912 anvisat anslag. Villkoren för erhållande av dylika bidrag äro fastställda i kungörelsen den 31 december 1915 (nr 599) med däri genom kungörelsen nr 825/1920 gjord ändring. Statsbidrag utgår för varje bokföringsbyrå med dels visst belopp till byråns driftkostnad, dels visst belopp för varje upprättat bokslut för vissa jordegendomar och dels visst belopp för varje upprättat räkenskapsutdrag efter bokslut. Dessa räkenskapsutdrag bearbetas genom lantbruksstyrelsens försorg till räntabilitetsberäkningar, och kostnaderna härför gäldas från ifrågavarande anslag. Från och med budgetåret 1924/1925 har riksdagen härjämte beviljat medel till åstadkommande medelst särskilda produktionskostnadsundersökningar av material för en grundligare analys av jordbruksdriftens räntabilitet.

För budgetåret 1929/1930 beräknades medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 30,000 kronor, varav till statsbidrag för byråkostnader och bokslut 10,700 kronor, till räkenskapsutdrag 8,200 kronor, till bearbetning och tryckning av dylika räkenskapsutdrag 6,100 kronor samt till produktionskostnadsundersökningar 5,000 kronor. Med hänsyn till en beräknad reservation av 10,000 kronor anvisades för ändamålet ett belopp av 20,000 kronor.

Det i Kungl. Maj:ts förevarande framställning begärda anslaget innefattar i jämförelse med anslaget för innevarande budgetår endast den skillnaden, att bland de undersökningar rörande bokföring vid mindre jordbruk, som med anslaget avses, inbegripits ytterligare ett antal sådana egnahemsjordbruk, för vilkas bildande lån erhållits från egnahemslånefonden. Den härför beräknade kostnaden — vilken ansetts böra bestridas i samma ordning som utgifterna för de för liknande ändamål nu utgående arbetena, varav ifrågavarande nya undersökning endast utgör en utvidgning — har för budgetåret 1930 1931 beräknats till 7,000 kronor.

Kungl. Maj:t.

Departementschefen har framhållit, att den ifrågasatta utvidgade undersökningen syntes icke blott kunna vara till gagn för den enskilde egnahemsjordbrukaren särskilt genom den vägledning för en rationell ekonomisk drift, som på grundvalen av det insamlade materialet gjorda räntabilitetsberäkningar kunna lämna, utan jämväl erbjuda stort allmänt intresse både såsom ett led i pågående utredning angående jordbrukets ekonomiska läge i allmänhet som med hänsyn till den av staten understödda egnahemsverksamheten.

Anslagsbehovet i vad rör de övriga jordbruk, som skulle ingå i förevarande

undersökning, liksom ock för produktionskostnadsberäkningar har för budgetåret 1930/1931 uppskattats till enahanda belopp som för innevarande budgetår eller till sammanlagt 30,000 kronor. Det totala anslagsbehovet skulle sålunda utgöra 37,000 kronor. Efter frånräknande av 700 kronor för ifrågasatt utgivning genom lantbruksstyrelsens försorg av en särskild broschyr med bokföringshandledning avsedd att kostnadsfritt utdelas till de bokförande jordbrukarna har den reservation, som vid ingången av budgetåret 1930/1931 kunde beräknas vara tillgänglig, uppskattats till 11,000 kronor. Då en dylik broschyr syntes departementschefen vara av stort värde, såsom jämväl vitsordats av lantbruksstyrelsen, har han funnit intet vara att erinra mot att berörda belopp 700 kronor får tagas i anspråk för ändamålet. Den medelsanvisning, som skulle bliva erforderlig för budgetåret 1930/1931, stannar sålunda vid (37,000 — 11,000 =) 26,000 kronor.

Utskottet.

Då Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 26,000 kronor.

Jordbruks-
konsulenter.
[57.]

23:o) **Jordbrukskonsulenter.** Under punkt 57 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1930 av högst 59 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag av 297,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 219—223.)

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade lika lydande motioner, nämligen I:171 av herr *Gustafson, Fritiof*, och II:287 av herr *Ros* m. fl., vari hemställt, att riksdagen måtte bevilja 90,000 kronor att enligt i motionerna angivna grunder utgå till hushållningssällskapen för anställande av assistenter i sin verksamhet på grundförbättringarnas område.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Såsom bidrag till avlönande av jordbruksbrukskonsulenter har riksdagen från och med år 1908 årligen å extra stat beviljat anslag, vilkas belopp småningom ökats. För budgetåret 1929/1930 anvisades för ändamålet ett extra förslagsanslag av 281,000 kronor, avsett till avlönande under 1929 av högst 56 jordbrukskonsulenter.

Enligt kungörelsen den 19 augusti 1921 (nr 515) angående statsbidrag till avlönande av jordbrukskonsulenter med däri genom kungörelsen den 7 mars 1924 (nr 37) gjord ändring utgör konsulents grundlön 4,200 kronor, vartill komma tre ålderstillägg å 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15

års tjänstgöring. Härför erforderliga belopp utgå av statsmedel, under villkor att hushållningssällskapen, eventuellt med bidrag av landstingen, gälda samtliga övriga kostnader för konsulenterna.

Kungl. Maj:t har den 22 mars 1929 beviljat statsbidrag till avlönande av 56 jordbrukskonsulenter.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1929 har *lantbruksstyrelsen* med inräknande av 7 nya ålderstillägg ansett den nuvarande belastningen av anslaget för budgetåret 1930/1931 kräva ett belopp av 282,700 kronor. Emellertid har lantbruksstyrelsen i samma skrivelse ånyo upptagit den av styrelsen redan med avseende å anslagsäskandena till 1927, 1928 och 1929 års riksdagar framförda frågan om sådan höjning av anslaget till jordbrukskonsulenter, att hushållningssällskapen kunde beredas möjlighet att tillgodose behovet av specialutbildade konsulenter för husdjurskötseln. Styrelsens förslag avsåg ökandet av konsulenternas antal från 56 till 71, därav 45 för tjänstgöring såsom egentliga jordbrukskonsulenter och 26 såsom husdjurskonsulenter. På sätt framgår av 1927, 1928 och 1929 års nionde huvudtitlar respektive punkterna 64, 53 och 56 föranledde frågan icke någon framställning till riksdagen. På grund av inom riksdagen väckta motioner, avseende höjning av förevarande anslag för möjliggörande av anställande inom hushållningssällskapen av ett ökat antal jordbrukskonsulenter, har spörsmålet senast 1929 varit föremål för riksdagens prövning. I sitt utlåtande i ämnet, nr 2 punkt 25, yttrade jordbruksutskottet följande.

»Spörsmålet om en eventuell förändring beträffande ifrågavarande konsulentinstitution sammanhänger givetvis med frågan om ordnande över huvud av den lägre lantbruksundervisningen, vilken sistnämnda fråga som bekant är föremål för utredning av inom jordbruksdepartementet särskilt tillkallade sakkunniga. Vidare vill utskottet erinra om den av 1928 års riksdag begärda utredningen angående de åtgärder, som kunna vara erforderliga för avhjälpan av de i vissa avseenden otillfredsställande förhållanden, som för närvarande råda i fråga om smörexporten, därvid även konsulentfrågan berörts. Denna utredning har uppdragits åt inom jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande av den likaledes av 1928 års riksdag begärda utredningen rörande jordbrukets ekonomiska läge m. m.

Med hänsyn till det vidare sammanhang, vari konsulentfrågan sålunda måste betraktas, bör resultatet av berörda utredningar avvaktas, innan några åtgärder i av motionärerna angiven riktning vidtagas. Utskottet kan därför icke biträda motionerna.»

Nämnda motioner avslogos av riksdagen, som biföll Kungl. Maj:ts förslag om anslagets upptagande med förutvarande belopp allenast med viss ökning påkallad av tillkommande nya ålderstillägg.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning innefattar en höjning av anslaget med 16,100 kronor, varav 12,600 kronor äro avsedda för att möjliggöra anställande av ytterligare tre jordbrukskonsulenter och 3,500 kronor hänföra sig till nytillkommande ålderstillägg. *Kungl. Maj:t.*

Departementschefen har i ärendet anfört, bl. a., följande:

»Vid behandlingen i föregående års statsverksproposition av ifrågavarande anslag anförde jag beträffande då föreliggande förslag om inrättande av särskilda husdjurskonsulentbefattningar, att från hushållningssällskapens sida redan upptagits ett betydelsefullt arbete för tillgodoseende av det viktiga behov, som föreläge i förevarande avseende. Ett fortgående på denna väg med omhändertagande tillsvidare genom sällskapen av utvecklingen syntes mig lämpligt och ansåg jag, att den förhöjning med 100,000 kronor i allmänna anslaget till hushållningssällskapen, som av mig föreslogs, i sin mån kunde bidra till understödjande av verksamheten.

Frågan synes mig fortfarande böra ses ur den synpunkt, som sålunda uttalats. Hushållningssällskapen torde i överensstämmelse härmed tillsvidare böra söka själva tillgodose utvecklingen. En särskild anledning till att ett slutligt ställningstagande ej för närvarande bör ske förefinnes jämväl i de ovan omförmälda utredningarna, vilka ännu icke hunnit slutföras. För att emellertid i någon mån ytterligare stödja en utveckling på antytt sätt av konsulentverksamheten vill jag ifrågasätta, att medel beredas för att möjliggöra anställandet av ytterligare tre konsulenter. Sagda medel torde fördelas mellan de i ekonomiskt avseende svagast ställda av de tre hushållningssällskap, vilka må vara i behov av ytterligare konsulent. Den härför erforderliga anslagsökningen uppgår till ($3 \times 4,200 =$) 12,600 kronor.

Med inräknande vidare av det belopp, 3,500 kronor, vartill lantbruksstyrelsen uppskattat nytillkommande ålderstillägg, skulle sålunda för budgetåret 1930/1931 erfordras anslag av tillhoppa ($281,000 + 12,600 + 3,500 =$) 297,100 kronor, vilken summa torde avrundas till 297,000 kronor.»

Motionerna. I motionerna framhålles, hurusom de hos hushållningssällskapen anställda konsulenternas alltjämt ökade arbetsuppgifter, varibland uppgörande av planer och förslag till utförande av täckdikningsarbeten, påkalla att genom statens medverkan ökade möjligheter beredas sällskapen till anställande av erforderliga arbetskrafter, och ifrågasättes såsom en lämplig åtgärd härutinnan beviljande av ett särskilt anslag för anställande inom hushållningssällskapen av assistenter för utförande under vederbörande konsulents ledning av vid täckdikningsföretag förekommande nivellerings- och ritningsarbeten.

Utskottet. Mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet intet att erinra.

Beträffande de väckta motionerna vill utskottet gärna erkänna, att det i vissa fall kan erbjuda svårigheter för hushållningssällskapen att med den personal, som med till buds stående medel kan anställas, fullgöra de omfattande och alltmer växande uppgifter av skilda slag, som falla inom ett hushållningssällskaps verksamhetsområde. Rörande sättet för undanröjande av berörda svårigheter hava på sätt framgår av ett i statsrådsprotokollet återgivet yttrande

av lantbruksstyrelsen olika meningar gjort sig gällande. Sålunda har liksom i motionerna från jordbrukskonsulenthåll framförts önskemål om anställande med understöd av statsmedel av assistenter hos jordbrukskonsulenterna i sådana orter, där arbetsbelastningen vore stor. Lantbruksstyrelsen, som visserligen funnit en sådan åtgärd flerstädes kunna medföra vissa fördelar, har dock ansett frågan om anvisande av statsmedel för ökat antal konsulenter på sätt styrelsen ifrågasatt av mycket större betydelse. Därjämte har på sätt i motionerna ock erinrats lantbruksstyrelsen ifrågasatt, huruvida frågan om arbetshjälp åt jordbrukskonsulenterna, där sådan verkligen erfordrades, icke tilläventyrs kunde lösas genom samarbete mellan hushållningssällskapen och vissa lägre lantbruksundervisningsanstalter, ett spörsmål, som enligt styrelsens förväntan komme att bliva föremål för behandling av de sakkunniga för utredning rörande omorganisation av den lägre lantbruksundervisningen. Enligt vad utskottet inhämtat har från ovanberörda sakkunniga för utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge m. m. (jordbruksutredningen) framlagts vissa förslag berörande konsulentfrågan. Då den i motionerna upptagna frågan givetvis måste betraktas med hänsyn till det sätt, varpå hushållningssällskapens konsulentfråga slutligen kan komma att lösas, torde resultatet av pågående utredningsarbeten på området böra avvaktas, innan ett ställningstagande sker till det i motionerna framförda spörsmålet. Utskottet kan därför icke biträda motionerna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning såsom bidrag till avlöande under 1930 av högst 59 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag av 297,000 kronor;

2) att de väckta motionerna I:171 och II:287 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

24:o) **Vandringsrättare.** Under punkt 58 har Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlöande under kalenderåret 1930 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 120,000 kronor.

Vandrings-
rättare.
[58.]

Såsom bidrag till avlöande av vandringsrättare i Dalarna och Norrland anvisade riksdagen första gången anslag å extra stat för 1912. Sedermera beviljades anslag för anställande av vandringsrättare även i övriga delar av landet. För vart och ett av kalenderåren 1927—1929 har beräknats bidrag till envar av 76 vandringsrättare med 1,500 kronor eller tillhoppa 114,000 kronor. Anslaget har i riksstaten för budgetåret 1929/1930 uppförts med sistnämnda belopp.

Kungl. Maj:t. Den av Kungl. Maj:t nu ifrågasatta höjningen av anslaget från 114,000 kronor med 6,000 kronor till 120,000 kronor är avsedd att bereda medel för anställande av ytterligare fyra vandringsrättare.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Under motsvarande punkt i nionde huvudtiteln till 1929 års riksdag uttalade jag, att jag till fullo uppskattade betydelsen av ökad upplysningsverksamhet bland jordbrukarna, ej minst de mindre bland dessa, och fann en utökning av vandringsrättarnas antal väl ägnad att i sin mån främja en dylik verksamhet men att jag med hänsyn till nödvändigheten av sparsamhet med statsmedlen icke kunde tillstyrka en höjning av kostnaderna för ifrågavarande ändamål.

Emellertid synes behovet av ett ökat antal vandringsrättare göra sig med växande styrka gällande. I detta avseende vill jag erinra om betydelsen under nuvarande läge på jordbrukets område av rationalisering av jordbruksdriften till driftkostnadernas nedbringande samt att genom kompetenta personer bringas upplysning härom likasom ledning för nödiga åtgärders vidtagande. Härtill kommer det behov av vidgad upplysningsverksamhet, som blivit en följd såväl av egnahems- och kolonisationsväsendet som det alltmer omfattande arbetet för nyodling och betesförbättring. Vad särskilt angår behovet av ökat antal vandringsrättare inom fjällsocknarna i Västerbottens län vill jag instämma med hushållningssällskapet därstädes rörande vikten av att befolkningen, vilken hittills i stor utsträckning bedrivit ett mera primitivt jordbruk med utnyttjande i väsentlig grad av utängsslätter, efter det i samband med tilläggsavvittringen verkställda utbytet av ströängsbruket mot användningen av nära gårdarna liggande odlingsområden lämnas det stöd och den undervisning, som är nödvändig för att sätta densamma in i de nya förhållandena.

Jag finner mig fördenskull böra förorda en förhöjning av anslaget till vandringsrättare. Sagda förhöjning synes dock tillsviðare kunna begränsas till 6,000 kronor, motsvarande statsbidrag till ytterligare fyra vandringsrättare. Anslaget skulle härigenom ökas till 120,000 kronor.»

Utskottet. Då det torde föreligga goda skäl för en utökning av antalet vandringsrättare på sätt Kungl. Maj:ts förslag innebär, biträder utskottet förslaget och hemställer sålunda,

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under kalenderåret 1930 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 120,000 kronor.

25:o) **Utbildningskurser för vandringsrättare.** Under punkt 59 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande under 1931 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 6,500 kronor.

Utbildningskurser för vandringsrättare.
[59.]

Till utbildningskurser för vandringsrättare har sedan länge anvisats statsmedel. För budgetåret 1929/1930 utgår för ändamålet ett extra reservationsanslag av 1,000 kronor, avsett att jämte förefintlig reservation användas till anordnande under kalenderåret 1930 av två kurser efter en beräknad kostnad av 1,700 kronor för varje kurs.

För kurser av ifrågavarande slag har Kungl. Maj:t den 24 november 1922 meddelat bestämmelser. Vartannat år pläga tre och vartannat år två kurser hållas.

Enligt förslaget skola under år 1931 tre kurser anordnas, och kostnaderna härför hava enligt nyss angivna beräkning upptagits till 5,100 kronor. Då emellertid vid anordnandet av 1930 års kurser beräknas uppstå en brist av cirka 1,400 kronor, skulle anslagsbehovet för budgetåret 1930/1931 utgöra 6,500 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer fördenskull,

Utskottet.

att riksdagen må för anordnande under 1931 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 6,500 kronor.

26:o) **Täckdikningsförmän.** Under punkt 60 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1930 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 28,000 kronor.

Täckdikningsförmän.
[60.]

Såsom bidrag till anställande hos hushållningssällskapen av täckdikningsförmän har alltsedan 1921 anvisats anslag. Under de senaste åren hava anslagen avpassats så, att de skulle medgiva bidrag med sammanlagt 25,000 kronor årligen; och har anslaget för budgetåret 1929/1930 uppförts med nämnda belopp.

Närmare bestämmelser för erhållande av statsbidrag hava av Kungl. Maj:t meddelats i kungörelse den 28 oktober 1921 (nr 634), däri föreskrives, att bidraget skall beräknas efter 2 kronor 50 öre för varje förrättningsdag eller för förrättning erforderlig resdag inom Norrland och Dalarna samt 2 kronor för varje förrättnings- eller resdag inom landet i övrigt, dock att bidraget ej för någon täckdikningsförmän må överstiga hälften av förmanen tillerkänt årsarvode och ej heller ett belopp av 300 kronor för år.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att Kungl. Maj:t den 3 augusti 1929 på grund av inkomna ansökningar och då till följd av förefintlig reservation tillräckliga medel därför stått till förfogande för 1929 beviljat bidrag

till anställande hos hushållningssällskapen av 103 täckdikningsförmän med sammanlagt 28,087 kronor 50 öre.

Den ifrågasatta anslagsökningen å 3,000 kronor avser att möjliggöra utlämnande under 1930 av bidrag i samma omfattning som under år 1929.

Utskottet. Kungl. Maj:ts framställning föranleder ingen utskottets erinran, och utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må såsom bidrag till avlöande under 1930 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 28,000 kronor.

Utbildningskurser för förrättningsmän vid täckdikningsföretag ävensom för täckdikningsförmän.
[61.]

27:o) **Utbildningskurser för förrättningsmän vid täckdikningsföretag ävensom för täckdikningsförmän.** Under punkt 61 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av *dels* en kulturteknisk utbildningskurs för personer, vilka prövas lämpliga såsom förrättningsmän vid uppgörande av planer och kostnadsförslag till täckdikningsföretag, *dels ock* en utbildningskurs för täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 4,100 kronor.

Med hänsyn till å anslaget uppkommen behållning har under senare år anslagsanvisning erfordrats allenast för budgetåret 1929/1930, då för ändamålet uppförts ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor. Härav beräknas ett belopp av 9,900 kronor icke tagas i anspråk under budgetåret 1929/1930, varför ifrågavarande belopp skulle stå till förfogande för nästföljande budgetår. På grund härav har medelsanvisningen för instundande budgetår ansetts böra bestämmas till 4,100 kronor.

Utskottet. Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må för anordnande av *dels* en kulturteknisk utbildningskurs för personer, vilka prövas lämpliga såsom förrättningsmän vid uppgörande av planer och kostnadsförslag till täckdikningsföretag, *dels ock* en utbildningskurs för täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 4,100 kronor.

Svenska mosskulturföreningen.
[67.]

28:o) **Svenska mosskulturföreningen.** Under punkt 67 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt svenska mosskulturföreningen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 100,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 239—249.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner nämligen I:65 av herr *Gabrielsson* och II:170 av herr *Hedlund* i Häste har hemställts, att riksdagen ville besluta att tilldela svenska mosskulturföreningen ett anslag av 6,350 kronor utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna 100,000 kronor, eller sammanlagt 106,350 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Riksdagen har från och med 1890 årligen å extra stat anvisat anslag till understöd åt svenska mosskulturföreningen. För budgetåret 1929/1930 är anslaget uppfört med 97,500 kronor.

Enligt statsrådsprotokollet har svenska mosskulturföreningen hemställt om ett med 19,000 kronor till 116,500 kronor förhöjt anslag för budgetåret 1930/1931, varvid föreningen räknat med en inkomst av försöksgården Flahult å 19,000 kronor. Till stöd härför har åberopats ett av föreningen uppgjort förslag till beräkning av inkomster och utgifter för samma budgetår. Lantbruksstyrelsen har med beräkning av föreningens inkomster till 23,400 kronor, varav 21,000 kronor från berörda försöksgård, och utgifter till 124,900 kronor tillstyrkt anvisande av ett anslag av 101,500 kronor.

Beträffande föreningens framställning och lantbruksstyrelsens däröver avgivna utlåtande inhämtas i nedanstående avseenden följande.

Vid beräkningen av föreningens inkomster, vilka på sätt ovan nämnts av densamma upptagits till 19,000 kronor, har lantbruksstyrelsen lagt till grund medeltalet av inkomsterna för åren 1926—1928, vilket icke syntes styrelsen orimligt. Föreningens förslag att upptaga utgifterna för räntor till ett med 700 kronor förhöjt belopp har icke givit lantbruksstyrelsen anledning till någon erinran. För inventarier och litteratur har styrelsen tillstyrkt en förhöjning med 600 kronor med hänsyn till den verkliga medelsåtgången under budgetåret 1928/1929. Posten till avlöningar åt föreningens tjänstemän har av föreningen upptagits till ett i jämförelse med beloppet för innevarande budgetår från 56,850 kronor till 53,950 kronor nedsatt belopp. Denna post, som lantbruksstyrelsen funnit vara beräknad i enlighet med gällande reglering, har icke föranlett någon styrelsens erinran liksom ej heller det av föreningen till dyrtidstillägg beräknade beloppet 13,400 kronor. För konstgödsel, vilket behov hittills tillgodosetts genom gratisleveranser från konstgödningsfirmor, har föreningen upptagit en ny post å 2,900 kronor i ändamål att därigenom vid anskaffande av konstgödsel göra föreningen fri från det beroende, som av den nuvarande ordningen bleve en följd. Lantbruksstyrelsen har uttalat, att styrelsen — även om styrelsen icke nu funne sig kunna förorda föreningens förslag — ville framhålla såsom principiellt önskvärt, att, när så lämpligen kunde ske, hela den statsunderstödda försöksverksamheten frigjordes från behovet av att för fyllande av sitt konstgödselbehov vara beroende av välvilligt tillmötesgående från utomstående intressen.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning innefattar en höjning av anslaget för innevarande budgetår med 2,500 kronor. Härav avses 1,000

kronor för anskaffande av konstgödsel och 1,000 kronor för att tillgodose ökat behov av biträdeshjälp vid institutionen i fråga. 500 kronor äro avsedda till personligt lönetillägg till inspektoren vid Flahults försöksgård.

Departementschefen har anfört följande.

»För egen del kan jag i stort sett ansluta mig till de synpunkter rörande föreningens verksamhet, som framförts i lantbruksstyrelsens av statskontoret biträdda yttrande. Såsom jag vid föredragning i statsrådet föregående år av frågan om anslag till mosskulturföreningen för nu innevarande budgetår framhöll, är den verksamhet, som utövas av föreningen, av stor vägledande betydelse för jordbruket. Jag fann det emellertid nödvändigt, att föreningen sökte att inom ramen för nuvarande anslag genom förenklingar i arbetssätt och såsom möjliga befunda omläggningar av äldre försök tillgodose nödig utveckling av verksamheten. Lantbruksstyrelsen har i sitt förslag rörande anslag till föreningen utgått från en liknande uppfattning. Med viss jämkning i styrelsens förslag vill jag ifrågasätta, att föreningen, utöver ett belopp motsvarande innevarande års anslag, tilldelas följande tillägg. I anslutning till lantbruksstyrelsens uttalande rörande det principiellt önskvärda däri, att den statsunderstödda försöksverksamheten måtte frigöras från sitt beroende av enskilda firmor för anskaffandet av konstgödsel, torde förslagsvis 1,000 kronor ställas till föreningens förfogande för att i viss mån, särskilt vad angår Flahult, bereda föreningen bättre tillfälle att efter eget val utfylla behovet av konstgödsel. För att möjliggöra anlitan i större utsträckning av biträdeshjälp vid institutionen torde likaledes 1,000 kronor beviljas föreningen. Vidare bör anslås 500 kronor, däri inbegripet dyrtidstillägg, såsom personligt lönetillägg åt inspektoren vid Flahults försöksgård.

I enlighet härmed skulle för budgetåret 1930/1931 till föreningen anvisas ett statsunderstöd av 100,000 kronor, innebärande i jämförelse med anslaget för innevarande budgetår en höjning med 2,500 kronor. Härvid vill jag tillika understryka, vad lantbruksstyrelsen anfört rörande lämpligheten av att till förekommande av onödigt dubbelarbete vid det försöksarbete av likartat slag, vilket av staten vid olika anstalter understödjes, mosskulturföreningen ålägges att årligen underställa sina försöksplaner granskning av styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.»

Departementschefen har sålunda, utan att närmare ingå på de i föreningens, av lantbruksstyrelsen granskade inkomst- och utgiftsförslag ingående olika posterna, tillstyrkt en höjning av det nuvarande anslagsbeloppet med 2,500 kronor för tillgodoseende av de i departementschefens ovanberörda yttrande särskilt angivna tre ändamålen.

Motionerna. Motionärernas förslag om en höjning av det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet med sammanlagt 6,350 kronor hänför sig dels till att inkomsten av försöksgården Flahult i motionerna beräknats till allenast 20,000 kronor, dels till att motionärerna i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag beräknat ökning av ränteutgifterna samt kostnaderna för inventarier och litteratur

med 700 kronor respektive 600 kronor dels till en beräknad höjning av utgifterna för löner och dyrtidstillägg samt för inköp av konstgödsel med 650 kronor respektive 1,900 kronor.

Utskottet delar i huvudsak den mening, som kommit till uttryck i departementschefens ovan återgivna yttrande. Med avseende å posten för inköp av konstgödsel anser emellertid utskottet vägande skäl tala för att denna såsom i motionerna ifrågasatts beräknas till 2,900 kronor. I enlighet härmed tillstyrker utskottet, att anslaget till mosskulturföreningen för budgetåret 1930/1931 bestämmas till 101,900 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna I: 65 och II: 170 till understöd åt svenska mosskulturföreningen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 101,900 kronor.

29:o) **Försöksgård å myrjord i Jämtlands län.** Under punkt 68 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att a) såsom bidrag till driftkostnader vid svenska mosskulturföreningens försöksgård å myrjord vid Gisselås i Jämtlands län anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 17,000 kronor, b) såsom bidrag till gäldande av kostnader för byggnadsarbete å samma försöksgård anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 8,800 kronor.

*Försöksgård
å myrjord i
Jämtlands
län.
[68.]*

Svenska mosskulturföreningen har alltsedan 1920 åtnjutit statsunderstöd till en försöksgård å myrjord i Jämtland.

År 1921 anvisade riksdagen såsom räntefritt låneunderstöd för bestridande av anläggningskostnaderna för ifrågavarande försöksgård, som förlades till Gisselås, 80,000 kronor, vilket lån jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 9 december 1921 får åtnjutas, så länge föreningen innehar och efter angivna bestämmelser brukar försöksgården.

Av 1923 års riksdag anvisades såsom räntebärande amorteringslån åt föreningen för bestridande av utgifter för byggnader samt inköp av kreatur vid försöksgården 40,000 kronor. Sedan emellertid försöksgårdens ekonomiska ställning på sätt närmare omförmåles i 1927 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 74, visat sig ohållbar, har såsom ett led till ekonomiens ordnande sistnämnda lån jämlikt riksdagens medgivande (skr. nr 9 A p. 46) från och med den 1 juli 1927 förändrats till stående räntefritt lån.

För täckande av driftkostnaderna vid försöksgården har riksdagen årligen beviljat medel.

För berörda medgivande uppställdes villkor bland annat därom, att av föreningen skulle avskrivas en försöksgårdens skuld till den av föreningen innehavda s. k. Torestorpsfonden å 34,000 kronor. Efter denna avskrivning och sedan ett i huvudtiteln omförmålt dikningslån hos Jämtlands läns

hushållningssällskap under budgetåret 1927/1928 slutamorterats skulle återstoden av försöksgårdens skuld — utöver de stående statslånen — sådan den av föreningen uppgivits vara den 1 januari 1926 amorteras och förräntas med en årlig summa av 4,500 kronor. Sedan det därefter visat sig, att försöksgårdens skuldbörda efter sistnämnda dag ytterligare ökats, har Kungl. Maj:t efter av föreningen gjord framställning och efter det riksdagen beretts tillfälle yttra sig i frågan medgivit, att den plan för amortering av försöksgårdens skulder, som riksdagen på sätt ovan nämnts godkänt, finge anses omfatta försöksgårdens skulder den 1 juli 1927 eller sammanlagt 42,568 kronor 13 öre. I sin skrivelse den 25 maj 1927 (nr 9 A p. 46) framhöll riksdagen nödvändigheten av att föreningens skulder efter regleringen av försöksgårdens ekonomiska förhållanden icke utan Kungl. Maj:ts medgivande ökades.

För vartdera av budgetåren 1927/1928—1929/1930 hava till driftkostnader för försöksgården anvisats respektive 14,500, 14,500 och 17,000 kronor, varvid i det årliga anslaget inräknats ovanberörda belopp av 4,500 kronor till bestridande av ränta och amortering av lån.

Kungl. Maj:t. Kungl. Maj:ts förevarande framställning avser anvisande för budgetåret 1930/1931 av dels ett anslag å enahanda belopp som för innevarande budgetår eller 17,000 kronor till driftkostnader, dels ock ett anslag av 8,800 kronor såsom bidrag till gäldande av kostnader för verkställd omändring av en å försöksgården befintlig byggnad till bostad åt föreståndaren.

Beträffande förslaget i sistnämnda del inhämtas av den i statsrådsprotokollet förebragta utredningen bland annat följande.

Under sommaren 1925 hade föreståndaren därför på egen bekostnad låtit utföra en del ändringar i byggnaden i fråga, så att han utan fara för sin hälsa skulle kunna använda bostaden även under kalla vintrar. Kostnaden för dessa omändringsarbeten hade uppgått till 1,759 kronor 23 öre. Vintern 1925—1926 visade det sig emellertid nödvändigt att vidtaga ett flertal ytterligare förbättringar, därest byggnaden skulle kunna motsvara sitt ändamål. I samråd med en arkitekt i Östersund uppgjordes förslag till dylika förbättringar, vilket förslag slutade å en kostnad av 3,290 kronor. Med inräknande av de av föreståndaren, på sätt ovan nämnts, bestridda kostnaderna å 1,759 kronor 23 öre skulle sålunda totalkostnaden för bostadens iståndsättande belöpa sig till i avjämnat tal 5,050 kronor. På av föreståndaren år 1926 gjord framställning om anslag för ändamålet hade föreningens styrelse, på sätt föreståndaren alternativt ifrågasatt, medgivit att, om föreståndaren vore villig att på egen bekostnad utföra de om- och tillbyggnadsarbeten, som vore nödvändiga för att den provisoriska föreståndarbostaden skulle kunna användas till föreståndarbostad och vilka arbeten såsom nyss nämnts beräknats draga en kostnad av 5,050 kronor, föreningen skulle, så snart försöksgårdens ekonomi det tillåte och statsanslag för ändamålet kunde påräknas, ersätta honom hans kostnader intill sistnämnda belopp. På grund av detta medgivande hade föreståndaren verkställt ombyggnadsarbeten. Emellertid hade utgifterna för omändringsarbetena uppgått till 10,097 kronor 78 öre,

vilket belopp föreningen dock med hänsyn till vissa arbetens mera privata beskaffenhet ansett skäligen böra sänkas till i runt tal 8,800 kronor. Föreningens styrelse hade emellertid varit i tillfälle att, sedan arbetena avslutats, bilda sig en uppfattning om desammas behövlighet, och hade efter en ingående granskning funnit starka billighets-skäl tala för, att föreståndaren ersattes för sina kostnader upp till ett belopp av 8,812 kronor 13 öre.

För styrelsens uppfattning rörande ersättningen talade vidare och icke minst den omständigheten, att föreståndaren, som alltid med levande intresse ägnat sig åt försöksgårdens angelägenheter, vid flera tillfällen gjort avsevärda ekonomiska uppoffringar för gårdens räkning, så att föreningen redan på grund därav stode i tacksamhetsskuld till honom.

Lantbruksstyrelsen har i sitt i statsrådsprotokollet återgivna utlåtande, mot vilket statskontoret icke haft något att erinra, funnit det anmärkningsvärt, att föreningen, som 1926 åtagit sig en förbindelse av ovan anförd ekonomisk räckvidd, icke tagit detta förhållande med i beräkningen vid den utredning, som samma år gjordes och som legat till grund för Kungl. Maj:ts proposition till 1927 års riksdag rörande ordnandet av föreningens affärer vid Gisselås. Redan då torde nämligen klart hava framgått, att föreningens medgivande för föreståndaren att för en kostnad av intill 5,050 kronor ordna bostadsfrågan i realiteten för föreningen betydde en skuldsättning till detta belopp.

Hade detta förhållande då tagits med i räkningen, torde med all sannolikhet denna summa hava medräknats i den försöksgårdens skuld, som enligt riksdagens medgivande skulle få amorteras genom årliga bidrag av statsmedel. Med hänsyn härtill och då det torde få anses hava varit en ur föreningens synpunkt nödvändig åtgärd att ordna bostadsfrågan för föreståndaren, ansåge sig *lantbruksstyrelsen* emellertid trots föreningens ovan anmärkta uraktlåtenhet nu böra hemställa, att sistnämnda belopp måtte av statsmedel ställas till förfogande.

I fråga om det belopp, varmed kostnaderna för ifrågavarande bostadsbyggnads iordningställande överskridit beräknad och av föreningen godkänd summa, ställde sig saken enligt *lantbruksstyrelsens* förmenande något annorlunda. Av rent principiella skäl ställde sig *lantbruksstyrelsen* i hög grad tveksam, då det gällde att tillstyrka anvisande av medel att gälda kostnader för arbete, vars verkliga behövlighet icke på förhand prövats.

Lantbruksstyrelsen har stannat vid att tillstyrka anvisande av ett extra anslag av 5,050 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

»Vad först angår mosskulturföreningens framställning om särskilt anslag för ersättande av kostnaderna för redan verkställd omändring av en å försöksgården vid Gisselås befintlig byggnad till bostad åt föreståndaren, synes det hava varit av behovet påkallat, att anordningar trädfades, så att föreståndaren kunde bo på platsen för verksamheten. Behovet av en föreståndarbostad har jämväl redan 1922 vitsordats av *lantbruksstyrelsen*. Ehuru väl det av principiella skäl ej synes i allmänhet böra ifrågakomma att anvisa medel till ett arbete av förevarande art, vars behövlighet och planläggning ej på förhand prövats av statsmakterna,

har jag på grund av nu föreliggande omständigheter ansett mig kunna tillstyrka, att staten lämnar föreningen sitt stöd vid bestridande av ifrågasatt kostnader. Enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen, synes bostaden icke hava anordnats större, än som motsvaras av behovet, eller på i övrigt olämpligt sätt. På grund härav och med hänsyn till vad föreningens styrelse anfört rörande föreståndarens verksamhet vid försöksgården finner jag mig böra förorda styrelsens hemställan om ett bidrag till ändamålet å 8,800 kronor. Detta belopp torde böra uppföras såsom särskilt anslag för budgetåret 1930/1931.

Beträffande föreningens framställning om anslag för budgetåret 1930/1931 har jag ingen annan erinran mot den av lantbruksstyrelsen i sådant avseende tillstyrkta inkomst- och utgiftsberäkningen än att, i anslutning till vad statskontoret i sitt utlåtande över föreningens nyssberörda framställning ifrågasatt och mosskulturföreningen i sitt förenämnda yttrande hemställt, å inkomstsidan torde böra upptagas ett belopp av 300 kronor såsom hyra för föreståndarbostaden vid försöksgården ävensom att bland utgifterna beräknas motsvarande belopp för ved. Denna förändring föranleder ingen rubbning i det anslagsbelopp, vartill lantbruksstyrelsen kommit.»

Utskottet.

Mot det till driftkostnader under budgetåret 1930/1931 begärda anslaget å 17,000 kronor har utskottet intet att erinra.

Vad angår det av Kungl. Maj:t äskade anslaget såsom bidrag till kostnaderna för de ovan berörda byggnadsarbetena anser sig utskottet för egen del böra understryka vad lantbruksstyrelsen anfört rörande mosskulturföreningens uraktlåtenhet att icke i det 1927 angivna totala skuldbeloppet upptaga det belopp å 5,050 kronor, som föreningen på sätt ovan nämnts redan då åtagit sig utbetala för i frågavarande byggnadsarbeten. Med hänsyn emellertid till vissa i ärendet åberopade omständigheter har utskottet icke velat motsätta sig anvisande av detta belopp. Beträffande däremot det ytterligare belopp av 3,750 kronor för ifrågavarande byggnadsarbeten, som innefattas i Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hyser utskottet på av lantbruksstyrelsen anförda skäl så starka principiella betänkligheter mot beviljandet härav, att utskottet anser sig icke kunna förorda Kungl. Maj:ts förslag härutinnan.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) såsom bidrag till driftkostnader vid svenska mosskulturföreningens försöksgård å myrjord vid Gisselås i Jämtlands län anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 17,000 kronor,

b) såsom bidrag till gäldande av kostnader för byggnadsarbete å samma försöksgård anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 5,050 kronor.

30:o) **Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt.** Under punkt 71 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att a) av det av 1929 års riksdag till uppförande av ny institutionsbyggnad för statens centrala frökontrollanstalt beviljade anslaget av 383,000 kronor anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 83,000 kronor, b) för täckande av brist i anslaget till uppförande av den nya institutionsbyggnaden m. m. härutöver anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor.

Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt.
[71.]

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, nr 95, samt två i anledning därav väckta motioner, I: 239 och II: 369, har 1929 års riksdag dels till uppförande av en ny institutionsbyggnad vid statens centrala frökontrollanstalt m. m. beviljat ett anslag av 383,000 kronor och därav för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor, dels ock till bestridande av kostnaderna för anstaltens inflyttning i de nya lokalerna ävensom för komplettering och nyanskaffning av inventarier och instrument m. m. för samma budgetår anvisat ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Den 10 maj 1929 bemyndigade Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsen att i samråd med styrelsen för anstalten för en kostnad av högst 383,000 kronor dels enligt de i propositionen angivna grunder verkställa nybyggnadsarbeten för anstalten i huvudsaklig överensstämmelse med ett av arkitekten A. V. Fagerström utarbetat, i november 1928 dagtecknat förslag, omfattande en i sten uppförd institutionsbyggnad ävensom en byggnad av trä, inrymmande bostäder för anstaltens föreståndare samt frökontrollanten, dels ombesörja rivning av den nuvarande institutionsbyggnaden, dels ock gå i författning om utförandet enligt angiven plan av vissa rörledningsarbeten, beräknade till 9,000 kronor, ingående under den beräknade totalkostnaden, 383,000 kronor. Samtidigt ställde Kungl. Maj:t ovanberörda reservationsanslag å 300,000 kronor till byggnadsstyrelsens förfogande att användas för därmed avsett ändamål.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning innefattar anvisande dels av återstoden eller 83,000 kronor av det av 1929 års riksdag beviljade anslaget till ifrågavarande byggnadsarbeten dels ock ett ytterligare anslag å 35,000 kronor för täckande av motsedd brist i anslaget. *Kungl. Maj:t.*

Av den väntade bristen å 35,000 kronor i anslaget till uppförande av den nya institutionsbyggnaden avser ett belopp av 20,000 kronor kostnaderna för byggnadens fasta inredning. Härom har byggnadsstyrelsen anfört, bland annat, följande.

Vad den fasta inredningen i den nya institutionsbyggnaden beträffade, hade därför i den ursprungliga kostnadsberäkningen, efter samråd med anstaltens föreståndare och byggnadsföretagets arkitekt, upptagits ett belopp av 10,000 kronor. Emellertid hade sedermera från anstaltens sida framställts åtskilliga ytterligare önskemål beträffande denna inredning, vartill detaljerade ritningar upprättats av arkitekten, och skulle härigenom, enligt vad

inkomna entreprenadanbud utvisade, den fasta inredningen i sin helhet komma att betinga en kostnad av 26,000 kronor. För detta ändamål vore emellertid icke möjligt att disponera medel utöver de ursprungligen avsedda 10,000 kronor av den för byggnadsföretaget i sin helhet beräknade totalsumman. En merkostnad av 16,000 kronor skulle således uppstå, vartill emellertid borde läggas ett belopp av 4,000 kronor för täckande av oförutsedda utgifter m. m. för inredningen i fråga ävensom skälig ersättning åt arkitekten för ritningsarbetet.

Återstående kostnadsökning å 15,000 kronor vore, enligt vad byggnadsstyrelsen uttalat, beroende på dels att marknadspriserna för erforderlig rörlednings- och elektrisk materiel stigit med omkring 20 procent, sedan den tidigare för riksdagen framlagda kostnadsberäkningen rörande byggnadsföretaget upprättades, och dels att anstaltsstyrelsen framställt krav på ökning av de till den fasta laboratorie-tekniska inredningen hörande sanitetstekniska och elektriska anläggningarna. Byggnadsstyrelsen hade visserligen, i avsikt att söka nedbringa kostnaderna, ifrågasatt viss begränsning och förenkling av dessa anläggningar, men hade anstaltsstyrelsen i sitt yttrande häröver förklarat, att inredningen i sådant fall ej komme att motsvara de krav, som måste ställas med avseende å anstaltens modernitet och arbetsbesparande anordningar, och att anstaltsstyrelsen därför ansåge sig böra på det bestämdaste yrka, att inredningsarbetena utan några inskränkningar utfördes på sätt anstaltsstyrelsen föreslagit.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Återstoden av det av 1929 års riksdag beviljade anslaget för uppförande av en ny institutionsbyggnad eller 83,000 kronor torde böra för budgetåret 1930/1931 anvisas såsom extra reservationsanslag.

De begärda nya anslagsbeloppen, tillhoppa 35,000 kronor, avse ökade kostnader för den fasta inredningen samt för värme- och vattenledningar, sanitär inredning och elektriska installationer. Även om vissa svårigheter måste föreligga att på förhand beräkna kostnaderna för dylika arbeten särskilt vid en institution av förevarande slag, synes dock den kostnadsökning å 35,000 kronor, som skulle uppkomma för sagda arbeten, anmärkningsvärd. I ärendet har emellertid av de sakkunniga myndigheterna vitsordats, att de förevarande arbetena äro nödvändiga för att frökontrollanstalten skall kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift. På grund av dessa förhållanden och med hänsyn till den framtida betydelsen av att från början få till stånd anordningar, som möjliggöra ett rationellt tillgodogörande av personalens arbetskraft och utförande på bästa sätt av det anstalten tillkommande arbetet, anser jag mig böra tillstyrka anvisande av ett ytterligare belopp av 35,000 kronor.»

Utskottet.

Mot anvisande av återstoden av det av 1929 års riksdag beviljade anslaget för uppförande av ny institutionsbyggnad, eller 83,000 kronor, har utskottet intet att erinra.

Beträffande det härutöver nu begärda byggnadsanslaget å 35,000 kronor framgår av den ovan lämnade redogörelsen, att Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att i samråd med styrelsen för centrala frökontrollanstalten för en kostnad av högst det av riksdagen för ändamålet beviljade anslaget av 383,000 kronor och i huvudsaklig överensstämmelse med angivet byggnadsförslag verkställa de ifrågavarande byggnadsarbetena för centrala frökontrollanstaltens behov. Med hänsyn härtill måste utskottet finna det anmärkningsvärt, att myndigheterna träffat anstalter vilka beräknas föranleda en avsevärd ytterligare kostnad. Då det emellertid av vederbörande myndigheter blivit vitsordat, att nu ifrågavarande belopp vore erforderligt för institutionsbyggnadens behöriga iordningställande, anser sig utskottet icke böra motsätta sig det begärda tilläggsanslaget. Med anledning av vad i ärendet förekommit vill utskottet dock framhålla vikten av att åtgärder vidtagas till förekommande av att på sätt i förevarande fall synes hava skett i en godkänd byggnadsplan utan Kungl. Maj:ts medgivande företagas ändringar, som kunna antagas medföra högre kostnader än som vid byggnadsanslagets beviljande förutsatts.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må

a) av det av 1929 års riksdag till uppförande av ny institutionsbyggnad för statens centrala frökontrollanstalt beviljade anslaget av 383,000 kronor anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 83,000 kronor;

b) för täckande av brist i anslaget till uppförande av den nya institutionsbyggnaden m. m. härutöver anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor.

31:o) **Befordrande av inhemska fröodling.** Under punkt 75 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till befordrande av inhemska fröodling, nu 25,000 kronor, med 5,000 kronor till 30,000 kronor.

*Befordrande
av inhemska
fröodling.
[75.]*

Ordinarie reservationsanslaget till befordrande av inhemska fröodling, för vilket anslag närmare redogörelse lämnats i 1928 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln punkt 69, är i riksstaten för innevarande budgetår uppförd med 25,000 kronor. Medelsbehovet, som under de senare åren i allmänhet beräknats till 22,000 kronor, har, med hänsyn därtill att från och med budgetåret 1928/1929 statsbidrag må utgå jämväl till utställning av utsädesspannmål och utsädesfrö, från och med sistnämnda budgetår beräknats till 26,000 kronor. Till följd av å anslaget uppkommen behållning kunde emellertid anslagsanvisningen för innevarande budgetår begränsas till berörda belopp, 25,000 kronor.

Den nu ifrågasatta höjningen av anslaget är närmast föranledd av ökat behov för utlämnande av statsbidrag till anordnande av frörese-

rier. Ökningen beräknas emellertid vara av allenast tillfällig natur. Så snart tillräckligt antal fröenserier erhållit modern utrustning, skulle, såvitt kunde bedömas, medelsbehovet ånyo kunna inskränkas till det för budgetåret 1929/1930 beräknade beloppet av 26,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till befordrande av inhemsk fröodling, nu 25,000 kronor, med 5,000 kronor till 30,000 kronor.

Svenska betes- och vallföreningen.
[79.]

32:o) **Svenska betes- och vallföreningen.** Under punkt 79 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppehållande av svenska betes- och vallföreningens verksamhet anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 78,800 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 289—295.)

Motioner.

I två inom riksdagen väckta till utskottet hänvisade likalydande motioner nämligen I: 35 av herr *von Stockenström* och herr *Andersson, Elof*, samt II:124 av herr *Hedlund* i Häste har hemställts, att riksdagen på extra stat under nionde huvudtiteln, i enlighet med kungl. lantbruksstyrelsens tillstyrkande, ville bevilja svenska betes- och vallföreningen 1,700 kronor utöver det av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagna beloppet 78,800 kronor, eller för budgetåret 1930/1931 tillsammans 80,500 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Sedan Kungl. Maj:t såsom bidrag till uppehållande av den 1916 bildade svenska betes- och vallföreningen från och med 1919 anvisat medel från anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar, uppfördes för ändamålet på Kungl. Maj:ts förslag (se IX H. T. 1925 p. 87) i riksstaten ett extra anslag. Anslaget, som för budgetåret 1926/1927 upptogs till 49,400 kronor, har sedermera höjts, för budgetåret 1927/1928 till 56,000 kronor, för budgetåret 1928/1929 till 64,000 kronor och för budgetåret 1929/1930 till 72,200 kronor.

Enligt statsrådsprotokollet har föreningen gjort framställning om ett till 85,000 kronor förhöjt anslag för budgetåret 1930/1931. I sitt i ärendet avgivna utlåtande, mot vilket statskontoret icke framställt någon erinran, har lantbruksstyrelsen tillstyrkt en höjning med 8,300 kronor eller till 80,500 kronor. Med denna ökning avsågs till en början att bereda vardera av de hos föreningen anställda två konsulenter, som hade till uppgift att utöva konsulterande verksamhet över hela landet, ett lönetillägg å 1,000 kronor. För närvarande åtnjöte de en lön av 4,200 kronor med tre ålderstillägg vart och ett 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år. Vidare vore 2,500 kronor avsedda för att möjliggöra anställande av en kvalificerad konsulent för bearbetande och tillgodogörande av föreningens värdefulla försöksmaterial. Denna ökade arbetshjälp föranleddes närmast därav, att den av föreningens konsulen-

ter, som huvudsakligen handhaft föreningens försöksverksamhet, beviljats partiell tjänstledighet för upprätthållande av viss undervisning i jordbrukslära vid Ultuna lantbruksinstitut och att den del av lönen, som konsulenten under ledigheten avstode, icke vore tillräcklig för avlöande av vetenskapligt utbildad arbetskraft, som erfordrades för nämnda bearbetning. Den beräknade anslagsförhöjningen hänförde sig med 1,800 kronor till behovet att efter föreningens inflyttning i nya lokaler anställa en vaktmästare. Denna avlöning hade beräknats i närmaste anslutning till de löner, som utginge till vaktmästare vid svenska mosskulturföreningen. Sveriges utsädesförening och kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå. På omkostnaderna för föreningens allmänna verksamhet, huvudsakligen verksamheten i Norrland, belöpte av höjningen 1,500 kronor. Härutöver har lantbruksstyrelsen tillstyrkt vissa mindre höjningar, vilka emellertid med hänsyn till den av styrelsen beräknade något förhöjda inkomstberäkningen i jämförelse med för innevarande budgetår icke påkalla någon ytterligare höjning i det för närvarande utgående statsbidraget.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning, som innebär en höjning i anslaget för innevarande budgetår med 6,600 kronor, ansluter sig till vad lantbruksstyrelsen, på sätt ovan nämnts, föreslagit endast med den skillnaden, att den föreslagna fyllnadsavlöningen för konsulent Giöbels ställföreträdare upptagits med allenast 800 kronor. Kungl. Maj:t.

Departementschefen har anfört följande.

»Med hänsyn till svenska betes- och vallföreningens betydelsefulla verksamhet synes mig föreningen väl förtjänt av fortsatt understöd från statens sida. Föreningens framställning i sådant avseende innebär en snabb ökning i statens understöd och stora krav på statens bistånd. I anslaget till föreningen, som av 1929 års riksdag höjdes med 8,200 kronor, ifrågasättes sålunda nu en ytterligare höjning med 12,800 kronor eller till 85,000 kronor. Av denna höjning hänför sig en icke ringa del till beräknade ökade driftkostnader till följd av inflyttningen i den nya institutsbyggnaden. Den omständigheten att staten medverkat vid beredande av medel för nämnda byggnad torde icke, såsom föreningen i sin förevarande framställning synes hava förutsatt, i och för sig böra medföra, att staten skall bära de av nybyggnaden föranledda ökade driftkostnaderna. Innan föreningen skred till denna utvidgning, hade densamma bort taga i beräkning de ökade kostnader, som därav kunde komma att följa. Sådana förhållandena utvecklade sig och till förhindrande av ett hämmande av föreningens verksamhet synes emellertid statens ingripande påkallat. Jag finner mig böra tillstyrka, att bidrag till bestridande av berörda kostnader utgå i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag. Även beträffande övriga poster kan jag ansluta mig till samma förslag, dock att kostnaderna för fyllnadsavlöning till ställföreträdare till konsulenten Giöbel icke synes böra beräknas högre än förslagsvis 800 kronor eller ungefär en tredjedel av det utav lantbruksstyrelsen beräknade beloppet. Önskvärt synes i övrigt vara, att ifrågavarande anordning för tjänstens bestridande om möjligt snart avvecklas.

I enlighet härmed skulle anslaget ökas med 6,600 kronor till 78,800 kronor.»

Motionerna. I motionerna föreslås med utgångspunkt från att den ovanberörda fyllnadsavlöningen bör bestämmas till 2,500 kronor ett med 1,700 kronor förhöjt anslag.

Utskottet. På sätt framgår av utredningen i ärendet har den av de hos betes- och vallföreningen anställda konsulenterna, som huvudsakligen handhaft föreningens försöksverksamhet, beviljats partiell tjänstledighet för upprätthållande av viss undervisning vid lantbruksinstitutet vid Ultuna. För att möjliggöra anställande under berörda ledighet av en person med erforderlig vetenskaplig utbildning för bearbetning av de genom försöksverksamheten erhållna resultaten har föreningen i sitt statförslag såsom fyllnadsavlöning beräknat 2,500 kronor. Departementschefen har däremot ansett kostnaderna för ifrågavarande fyllnadsavlöning icke böra beräknas högre än förslagsvis 800 kronor.

I de väckta motionerna har upptagits föreningens berörda, av lantbruksstyrelsen och statskontoret utan erinran lämnade förslag. Därvid hava motionärerna under uppgift att ifrågavarande konsulent under den partiella ledigheten av sin avlöning uppbure 100 kronor för månad framhållit, att den återstående delen av avlöningen — uppgående, efter avdrag för konsulentens pensionsavgift, till 3,755 kronor för år räknat — icke medgåve anställande av kompetent vikarie.

Det är givetvis en angelägenhet av vikt, att det värdefulla försöksmaterial, som betes- och vallföreningen förvärvat genom sin till största delen med statsmedel understödda verksamhet, bearbetas, enär det först därigenom blir möjligt att för det praktiska jordbruket nyttiggöra de gjorda försöken. Med hänsyn härtill och då enligt vad som blivit för utskottet upplyst det icke torde vara möjligt att för ifrågavarande arbete förvärva person med erforderliga vetenskapliga kvalifikationer, därest icke ett fyllnadsarvode av 2,500 kronor kan beredas, anser sig utskottet icke böra motsätta sig, att för det nu ifrågavarande särskilda ändamålet beräknas 2,500 kronor. Härvid vill utskottet emellertid uttryckligen betona, att den anordning, som föranlett behovet av det ökade anslagsbeloppet, endast får betraktas som ett provisorium, som snarast möjligt bör avvecklas.

I övrigt har Kungl. Maj:ts förslag icke givit anledning till erinran. Utskottet tillstyrker sålunda, att anslaget till betes- och vallföreningen uppföres med $(78,800 + 1,700 =) 80,500$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna I: 35 och II: 124 för uppehållande av svenska betes- och vallföreningens verksamhet anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 80,500 kronor.

33:o) **Jordbrukstekniska föreningen.** Under punkt 80 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt jordbrukstekniska föreningen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 10,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 295—299.)

Jordbruks-
tekniska
föreningen.
[80.]

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta likalydande motioner nämligen I: 200 av herr *Gustafson, Fritiof* och II: 352 av herr *Nordkvist*, vari hemställts, att riksdagen måtte, för möjliggörande genom jordbrukstekniska föreningen av undersökning beträffande betesgrässets skörd och konservering, för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag å 12,000 kronor.

Motioner.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Under de sista två budgetåren har Kungl. Maj:t av tillgängliga medel beviljat jordbrukstekniska föreningen statsunderstöd, för budgetåret 1927/1928 med 6,000 kronor och för budgetåret 1928/1929 med 7,000 kronor. Bidragen hava utgått till en del från anslaget till landsbygdens elektrifiering och till en del från anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 augusti 1929 har föreningens styrelse, med bifogande av förslag till inkomst- och utgiftsstat för verksamhetsåret juli 1930—juni 1931, hemställt om ett statsbidrag å 15,000 kronor för nämnda tid. Enligt föreningens framställning hade föreningen inriktat sin verksamhet på utförande av undersökningar och utredningar över viktiga frågor, som rörde jordbrukets mekaniska och elektriska hjälpmedel. Såsom exempel härpå hade föreningen anført undersökningar rörande arbetsvagnar för jordbruket, standardisering av vissa ersättningsdelar till arbetsvagnar, olika tillvägagångssätt vid sädens bärgning, spannmålens vinterförvaring och torkning.

Av *lantbruksstyrelsens* i statsrådsprotokollet avgivna utlåtande över föreningens berörda framställning inhämtas bland annat följande.

Jordbrukstekniska föreningen bildades 1927 såsom en fortsättning på och påbyggnad av svenska motokulturföreningen. Stadgar för föreningen antogs den 22 mars 1927. Dess syfte vore att främja tillverkning och användning av maskinella och elektriska hjälpmedel inom jordbruket, för vilket ändamål dess verksamhet vore uppdelad på tre sektioner, därav en för undersökning rörande jordbrukets maskiner och redskap, en för jordbrukets elektriska utrustning och en för standardisering av för jordbruket behövliga industrifabrikat. För sin verksamhet hade föreningen åtnjutit anslag såväl av enskilda företag och organisationer som av allmänna medel.

Genom de stegrade kostnaderna för mänsklig arbetskraft hade jordbrukets mekanisering blivit av allt större vikt. Jordbrukstekniska föreningen, som tagit till sin uppgift att främja denna utveckling, hade genom sin under de två gångna åren alltmer utvidgade verksamhet blivit av allt större betydelse för landets jordbruk. Föreningen kunde dessutom i viss mån anses ersätta en jordbruksteknisk avdelning vid centralanstalten för försöksväsendet på

jordbruksområdet. Föreningens arbetsresultat, vilka framginge av dess tryckta meddelanden, vittnade även om, att föreningens verksamhet vore lagd på rätt bog.

Lantbruksstyrelsen har under erinran om en av föreningen hos Kungl. Maj:t gjord framställning om statsbidrag med 12,000 kronor till försök med skörd och förvaring av betesgräs för föreningens verksamhet tillstyrkt ett till 12,000 kronor begränsat anslag.

Statskontoret har under förutsättning att, därest anslag för ifrågavarande ändamål uppfördes å riksstaten, några ytterligare anvisningar till jordbrukstekniska föreningens allmänna verksamhet från andra anslag under nionde huvudtiteln, icke komme att äga rum, icke haft något att erinra mot bifall till föreningens föreliggande framställning i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag.

Kungl. Maj:t. Kungl. Maj:ts förevarande framställning avser uppförande för budgetåret 1930/1931 av ett särskilt extra anslag å 10,000 kronor såsom understöd å ifrågavarande förenings verksamhet.

Departementschefen har först omnämnt, att jordbrukstekniska föreningens av lantbruksstyrelsen omförmälda framställning om statsbidrag för försök med skörd och förvaring av betesgräs fortfarande är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Därefter har departementschefen anfört följande.

»Såsom i förevarande ärende framhållits, har redan från tidpunkten för föreningens bildande stöd från det allmännas sida kommit densamma till del, i det att Kungl. Maj:t av tillgängliga medel anvisat bidrag till föreningen. I likhet med lantbruksstyrelsen finner jag föreningens verksamhet vara av den betydelse för jordbruket och utfinnandet av tekniska medel för dettas ekonomiska bedrivande, att fortsatt understöd bör beviljas föreningen. Såvitt nu angår budgetåret 1930/1931, vill jag fördenskull förorda, att staten ställer ett belopp till förfogande. Beträffande storleken härav anser jag emellertid, att detsamma för närvarande bör begränsas till 10,000 kronor, vilket innebär en icke oväsentlig höjning i förhållande till vad tidigare, utgått. Med hänsyn till anslagsbeloppets storlek synes lämpligt att, på sätt skett beträffande vissa andra föreningar med ändamål att främja jordbruksnäringen, ett särskilt extra anslag uppföres å riksstaten.»

Motionerna. I de väckta motionerna har i anslutning till jordbrukstekniska föreningens ovan sist berörda framställning och lantbruksstyrelsens däröver avgivna utlåtande hemställts om anvisande för budgetåret 1930/1931 av ett anslag av 12,000 kronor för möjliggörande genom föreningen av undersökning beträffande betesgräsets skörd och konservering.

Av jordbrukstekniska föreningens ifrågavarande framställning, vilken tillika med lantbruksstyrelsens däröver avgivna utlåtande finnes återgiven

i motionerna, framgår, att enligt föreningens mening frågan om betesgrässets konservering borde bli va föremål för undersökning i följande avseenden.

1. Fortsatt utredning av möjligheterna för artificiell torkning under beaktande av vad som på detta område göres utomlands.
2. Experimentella undersökningar över anordningar för lufttorkning.
3. Undersökningar över lämpligt förfaringssätt vid ensilering.
4. Jämförande undersökningar över de mekaniska förlusterna och näringsämnesförlusterna vid grässets lufttorkning, ensilering och — så vitt möjligt — även artificiell torkning.
5. Utexperimenterande av lämplig maskin för grässets hopsamling vid skärningen.

Undersökningen beräknades komma att pågå under tre år och medföra kostnader om cirka 12,000 kronor för år. I enlighet härmed avsåge ock föreningens hemställen beviljande för ett vart av dessa år av nämnda belopp.

I lantbruksstyrelsens utlåtande har jämväl återgivits yttrande i frågan av styrelsen för centralanstalten för jordbruksförsök. Centralanstalten har vitsordat betydelsen av den föreslagna undersökningen och tillstyrkt, att statsbidrag måtte anvisas för dess verkställande. Med hänsyn till betydelsen av centralanstaltens medverkan, icke enbart genom dess husdjursavdelning utan jämväl genom anstaltens övriga avdelningar, särskilt de kemiska och bakteriologiska, ansåge nämnda styrelse, att beviljat statsbidrag borde ställas till gemensam disposition av centralanstalten och jordbrukstekniska föreningen, vilka skulle på lämpligt sätt besluta ifråga om utredningens planläggning och utförande, användningen av anvisade medel m. m.

Lantbruksstyrelsen har med hänsyn till förevarande frågas stora betydelse funnit densamma väl värd att närmare undersökas.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning innefattar uppförande såsom understöd åt jordbrukstekniska föreningen, vilken hittills åtnjutit statsbidrag från till Kungl. Maj:ts förfogande ställda medel, av ett särskilt extra anslag av 10,000 kronor. Motionerna avse därutöver anvisande av ett anslag av 12,000 kronor för möjliggörande genom nämnda förening av en särskild undersökning rörande betesgrässets skörd och konservering.

Utskottet.

Med hänsyn till jordbrukstekniska föreningens i ärendet vitsordade betydelsefulla verksamhet för jordbruket och utfinnandet av tekniska medel för dettas ekonomiska bedrivande synes föreningen förtjänt av fortsatt understöd från statens sida. Då på grund av det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppets storlek, mot vilket utskottet i och för sig icke har någon erinran, anslaget skulle komma att väl hårt belasta de till Kungl. Maj:ts förfogande ställda medel, varifrån bidrag till föreningen hittills utgått, anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Beträffande det i motionerna framställda förslaget torde med den ständigt fortgående utvecklingen på betes- och vallkulturens område och i betrak-

tande av betesgräsens stora fodervärde behovet av rationella metoder för skörd och konservering av det betesgräs, som ej kan tillvaratagas genom avbetning, komma att göra sig gällande. Med hänsyn härtill torde motionärernas förslag vara förtjänt av uppmärksamhet. Då emellertid på sätt framgår av ovanstående förevarande fråga genom den föreningens framställning, som ligger till grund för motionerna, beroende på Kungl. Maj:ts prövning, anser sig utskottet icke kunna biträda motionerna. Utskottet är emellertid övertygat, att Kungl. Maj:t skall med hänsyn till förevarande frågas otvivelaktigt stora betydelse finna någon utväg för möjliggörande snarast möjligt av försök av ifrågavarande slag.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning till understöd åt jordbruks- tekniska föreningen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 10,000 kronor,

2) att motionerna I: 200 och II: 352 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Sveriges pomologiska förening.
[81.]

34:o) **Sveriges pomologiska förening.** Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 81 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må, liksom för innevarande budgetår, till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1930 anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 12,000 kronor.

Befrämjande av linodling.
[83.]

35:o) **Befrämjande av linodling.** Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 83 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må, liksom för innevarande budgetår, till åtgärder under 1930 för befrämjande av linodling anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

Ogräsens bekämpande
[86.]

36:o) **Ogräsens bekämpande.** Under punkt 86 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bekämpande av ogräs anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 1,600 kronor.

På framställning av Kungl. Maj:t har riksdagen för anordnande genom centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet av uppvisningsfält angående metoder för bekämpandet av ogräs från och med 1921 ställt särskilda medel till Kungl. Maj:ts förfogande.

För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor.

Med hänsyn till en beräknad reservation å 2,400 kronor vid innevarande budgetårs utgång har anslaget för budgetåret 1930/1931 föreslagits till allenast 1,600 kronor.

Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må för bekämpande av ogräs anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 1,600 kronor.

37:o) **Lantbruksmöte.** Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 88 gjorda framställning hemställer utskottet,

*Lantbruks-
möte.
[88.]*

att riksdagen må, liksom för innevarande budgetår, för budgetåret 1930/1931 såsom extra reservationsanslag anvisa

<i>dels</i> såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för allmänt svenskt lantbruksmöte	kronor	7,500,
<i>dels ock</i> till prisbelöningar vid sådant möte	»	17,500
eller tillhopa	»	25,000.

38:o) **Bidrag för deltagande i allmänna svenska lantbruksmötet och allmänna trädgårdsutställningen i Stockholm 1930.** Under punkt 89 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnader för vissa myndigheters och korporationers deltagande i allmänna svenska lantbruksmötet och allmän svensk trädgårdsutställning i Stockholm 1930 anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 35,000 kronor.

*Bidrag till deltagande i allmänna svenska lantbruksmötet och allmänna trädgårdsutställningen Stockholm 1930.
[89.]*

Under sommaren 1930 kommer att i Stockholm hållas det 23:dje allmänna svenska lantbruksmötet samt i samband därmed en trädgårdsutställning. Vidare anordnas hösten samma år, likaledes i Stockholm, en allmän svensk trädgårdsutställning.

Till bestridande av kostnaderna för nämnda möte och trädgårdsutställning hava särskilda anslag anvisats av riksdagen.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att för täckande av utgifterna för deltagande i lantbruksmötet med därvid förekommande utställningar hava följande ämbetsverk, institutioner och sammanslutningar, som erhållit inbjudan i sådant avseende, hos Kungl. Maj:t gjort framställning om anslag med nedan angivna belopp, nämligen

lantbruksstyrelsen och statistiska centralbyrån gemensamt ...	kronor	10,000
statens egnahemsstyrelse	»	4,000
statens centrala frökontrollanstalt	»	2,000
statens maskin- och redskapsprovninganstalter	»	8,000

statens veterinärbakteriologiska anstalt	kronor	2,000
svenska mosskulturföreningen	»	3,000
Sveriges utsädesförening	»	5,000
Svenska betes- och vallföreningen	»	6,000
Sveriges allmänna linodlingsförening	»	2,000

Bidrag till kostnaderna för deltagande såväl vid lantbruksmötet som i allmänna svenska trädgårdsutställningen		
hava äskats av följande myndigheter och förening sålunda:		
centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet	»	9,500
trädgårdsskolan vid Alnarp	»	1,500
föreningen för dendrologi och parkvård	»	1,250
summa kronor		54,250.

Av ovannämnda myndigheter har statens veterinärbakteriologiska anstalt anhållit om rätt att från anstaltens inkomstmedel bestrida omförmälda belopp för deltagande i lantbruksmötet.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Jag finner det vara synnerligen lämpligt att, när nu, delvis med stöd av allmänna medel, allmänna utställningar avseende jordbruket och dess binärningar samt trädgårdsskötseln anordnas av den omfattning, varom här är fråga, myndigheter och sammanslutningar, som hava till uppdrag att i olika avseenden tillhandagå och stödja jordbruket och trädgårdsskötseln, få tillfälle att lämna upplysning om näringarnas nuvarande utveckling och förhållanden jämväl i jämförelse med andra näringar. Detta torde vara av så mycket större betydelse med hänsyn till den stora spridning, dessa upplysningar komma att vinna. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att understöd av statsmedel lämnas sökandena.

På grund av storleken av det belopp, som torde tarvas härför, synes — även om, såsom fallet är med veterinärbakteriologiska anstalten, för sökande tillgängliga medel i något fall kunna tagas i anspråk — ett särskilt anslag för ändamålet böra upptagas i riksstaten. Enär en viss jämkning lärer kunna ske i de begärda beloppen, torde sagda anslag kunna begränsas till 35,000 kronor, att efter Kungl. Maj:ts prövning fördelas. Skulle ytterligare en eller annan ansökning om bidrag inkomma till Kungl. Maj:t, torde, i den mån understöd anses böra utgå, erforderliga medel kunna beredas från anslag, som stå till Kungl. Maj:ts förfogande och kunna tagas i anspråk för dylikt ändamål.»

Utskottet.

Jämväl utskottet anser det lämpligt, att de myndigheter och sammanslutningar, som hava till uppgift att stödja jordbruk och trädgårdsskötsel, erhålla bidrag för deltagande i här ifrågakvarande utställning. På grund härav och då det av Kungl. Maj:t äskade beloppet ej föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag till bestridande av kostnader för vissa myndigheters och korporationers deltagande i allmänna svenska lantbruksmötet och allmän svensk trädgårdsutställning i Stockholm 1930 anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 35,000 kronor.

39:o) **Jordbrukarungdomens förbund.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 94 gjorda framställning hemställer utskottet,

*Jordbrukar-
ungdomens
förbund.*
[94.]

att riksdagen må, liksom för innevarande budgetår, såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1930 anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 15,000 kronor.

40:o) **Landsbygdens elektrifiering.** Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 95 gjorda framställning hemställer utskottet,

*Landsbyg-
dens elektrif-
iering.*
[95.]

att riksdagen må, liksom för innevarande budgetår, för främjande av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

41:o) **Södra Sveriges fiskeriförening.** Under punkt 108 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att 1) till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening anvisa för budgetåret 1930/1931 såsom extra anslag a) såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 8,650 kronor, b) såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 17,350 kronor eller tillhopa 26,000; 2) för uppförande vid Aneboda av en bostadsbyggnad åt föreståndaren för föreningens försöksverksamhet anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 17,000 kronor.

*Södra
Sveriges
fiskeri-
förening.*
[108.]

Till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening för dess fortlöpande verksamhet har riksdagen för varje år från och med 1908 anvisat särskilt anslag. För ett vart av budgetåren 1925/1930 har sålunda anvisats såsom extra anslag dels såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 8,650 kronor, dels ock såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 17,350 kronor eller tillhopa 26,000 kronor.

I fråga om anslaget till föreningens verksamhet innebär Kungl. Maj:ts förevarande framställning ingen ändring.

Beträffande det ifrågasatta anslaget till en bostadsbyggnad åt föreståndaren för föreningens försöksverksamhet, varom föreningens styrelse hemställt i en i statsrådsprotokollet omförmäld, av lantbruksstyrelsen tillstyrkt framställning, har *departementschefen* anfört följande.

»Utredningen i ärendet torde giva vid handen, att föreståndaren för föreningens huvudsakligen till Aneboda förlagda verksamhet bör beredas fast bostad därstädes. Föreståndarbefattningens tillsättande synes icke böra få bliva beroende av tillfälligheten, huruvida med nu förefintliga möjligheter i trakten lämplig bostad skall kunna anskaffas åt honom. Med hänsyn till det stora värdet för landets insjöfiske av föreningens verksamhet och då föreningen knappast torde kunna på annat sätt erhålla nödiga medel för byggnad av bostad åt föreståndaren, anser jag, att staten här bör träda hjälpande emellan. Jag förordar fördenskull, att statsanslag å det av föreningen begärda beloppet, 17,000 kronor, lämnas föreningen för uppförande av en bostadsbyggnad i huvudsaklig överensstämmelse med den inom byggnadsstyrelsen uppgjorda ritningen. Såsom villkor för anslagets tillgodonjutande torde böra föreskrivas, att föreningen ej utan Kungl. Maj:ts medgivande må avyttra den fastighet, varå bostadsbyggnaden uppförts.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag föranleder ingen utskottets erinran. Utskottet hemställer fördenskull,

att riksdagen må

1) till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening anvisa för budgetåret 1930/1931 såsom extra anslag

a) såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 8,650 kronor,

b) såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 17,350 kronor eller tillhoppa 26,000 kronor;

2) för uppförande vid Aneboda av en bostadsbyggnad åt föreståndaren för föreningens försökverksamhet anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 17,000 kronor.

Skogshögskolan.
[113.]

42:o) **Skogshögskolan.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t upptagit ordinarie förslagsanslaget till skogshögskolan med oförändrat belopp, 221,800 kronor.

Under samma punkt, 113, har jämväl motiverats anvisande av särskilda extra reservationsanslag å dels 37,900 kronor till diverse behov vid högskolan, dels ock 37,400 kronor till byggnadsarbeten m. m. vid högskolan.

(Statsrådsprotokollet sid. 366—373.)

Till diverse behov vid skogshögskolan är för budgetåret 1929/1930 uppfört ett *extra reservationsanslag* å 36,750 kronor, beräknat sålunda:

Personligt ålderstillägg åt extra läraren, docenten G. Grönberg	kronor	600
Avlöning åt en lektor	»	8,124
Två docentstipendier à 6,000 kronor	»	12,000
Avlöning åt assistenter	»	3,220
Docenten E. Melins vetenskapliga forskningar:		
arvoden för assistentarbeten	kronor	4,500
diverse förbrukningsartiklar och oförutsedda utgifter	»	1,000
resor i samband med undersökningarna	»	500
arvode till docenten Melin	»	3,000
		» 9,000
Avlönande av biträde åt vaktmästaren och maskinisten	»	800
Studieunderstöd för vetenskaplig forskning	»	1,000
Kurs i förvaltningskunskap	»	700
Instrument m. m.	»	1,306
	summa kronor	36,750.

I Kungl. Maj:ts förslag har ovanstående poster för budgetåret 1930/1931 upptagits med oförändrade belopp, med undantag därav att posten till instrument m. m. å 1,306 kronor uteslutits såsom ett för föregående budgetår beviljat engångsbelopp.

Därtill ingår i förslaget ett belopp av 2,500 kronor för att möjliggöra, att rektorn kunde beredas lindring i den undervisningsskyldighet, som jämväl under rektorstiden ålåde honom i egenskap av professor vid högskolan.

Härom har *departementschefen* anfört följande:

»Det torde icke kunna begäras, att samma person skall samtidigt kunna ombestyras en rektors omfattande och viktiga arbete samt en professors lärarverksamhet och den forskning han därjämte har att bedriva inom sitt vetenskapliga område. De medel till assistentbiträde åt rektor, som för närvarande stå till förfogande, hava visat sig särskilt otillräckliga under nuvarande innehavare av rektoratet, med hänsyn till den större undervisningsskyldighet som i allmänhet åligger honom i förhållande till övriga professorer vid högskolan. Därest förevarande framställning beviljas av riksdagen, kommer jag att för Kungl. Maj:t föreslå de ändringar i för skoghögskolan gällande stadgar, som kunna finnas behövlige.»

I enlighet med ovanstående har nu ifrågavarande anslag beräknats till (36,750 — 1,306 + 2,500 =) 37,944 kronor eller i avrundat tal till 37,900 kronor.

I fråga om det *extra reservationssanslaget till byggnadsarbeten m. m. vid skoghögskolan* har *departementschefen* anfört följande.

»På sätt vederbörande myndigheter förordat vill jag tillstyrka, att det i samband med riksskogstaxeringen sammanbragta arkivmaterialet tillsvidare förvaras i skoghögskolans byggnad för att lättare vara tillgängligt för de personer, vilka kunna antagas i första hand önska för forskningar begagna sig därav, ävensom att härför erforderligt arkivrum anordnas. Enär över-

tygande motivering synes hava anförts rörande behovet av att för arbetets lämpliga bedrivande vid högskolan äga tillgång jämväl till ifrågasatta ritsal och fyra arbetsrum samt då dessa byggnadsarbeten lämpligen böra utföras i samband med arkivrummet, torde det härutinnan framlagda förslaget böra godkännas. Emot de framlagda kostnadsberäkningarna, slutande inbegripet möbler m. m. å ett belopp av 37,400 kronor, har jag ej att framställa någon erinran. Med avseende å nämnda beräkningar vill jag anmärka att, enligt vad jag under hand inhämtat, med den i professor Lindholms kostnadsberäkning upptagna summan av 2,000 kronor för arbetsbord och annan inredning avses andra anordningar än de, som ingå i den av högskolans rektor föreslagna posten 1,000 kronor till ritbord och andra möbler i ritsalen. I överensstämmelse med statskontorets förslag torde det nu ifrågavarande medelsbeloppet böra i riksstaten uppföras såsom särskilt extra anslag med reservationsanslags natur.»

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande reservationsanslaget till diverse behov vid skogshögskolan innefattande inräknande däri av en ny post å 2,500 kronor för beredande av lindring i rektors undervisningsskyldighet föranleder i betraktande av vad departementschefen i ärendet anført ingen utskottets erinran.

Med hänsyn jämväl till vad departementschefen anført rörande behovet och lämpligheten av de ifrågasatta byggnadsarbetena vid högskolan anser utskottet dessa böra komma till utförande. Då utskottet icke heller har något att erinra mot det härför äskade beloppet 37,400 kronor, tillstyrker utskottet jämväl Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Med förmälan att utskottet under nästföljande punkter kommer att göra hemställan beträffande ovanberörda båda extra reservationsanslag, hemställer utskottet nu,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppföra ordinarie förslagsanslaget till skogshögskolan med oförändrat belopp, 221,800 kronor.

*Diverse behov
vid skogshög-
skolan.
[114.]*

43:o) **Diverse behov vid skogshögskolan.** Under återopande av vad utskottet anført under nästföregående punkt och i enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 114 gjorda framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till diverse behov vid skogshögskolan anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 37,900 kronor.

*Byggnads-
arbeten m. m.
vid skogshög-
skolan.
[115.]*

44:o) **Byggnadsarbeten m. m. vid skogshögskolan.** Under återopande av vad utskottet anført under punkt 3 och i enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 115 gjorda framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till byggnadsarbeten m. m. vid skogshögskolan anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 37,400 kronor.

45:o) **Skogshushållning i allmänhet.** Under punkt 121 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet, nu 20,500 kronor, med 200 kronor till 20,700 kronor.

Skogshushållning i allmänhet.
[121.]

Ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet — för vilket anslag närmare redogörelse lämnats under punkten 137 i 1923 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln — är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 20,500 kronor.

Nämnda belopp har Kungl. Maj:t, jämlikt beslut den 5 juli 1929, disponerat till följande ändamål:

den enskilda skogsundervisningen å Gotland	kronor	800
anordnande genom domänstyrelsens försorg av kolarskola ...	»	1,700
Svenska skogsvårdsföreningen.....	»	13,000
Norrlands skogsvårdsförbund	»	3,500
Svenska jägarförbundet.....	»	1,500
	summa kronor	20,500.

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande framställning skulle anslag i förevarande ordning icke vidare utgå till den enskilda skogsundervisningen å Gotland. På grund härav kunde anslaget minskas med 800 kronor. Å andra sidan föreslås en höjning med 1,000 kronor till Svenska jägarförbundet, vilken förhöjning avser att möjliggöra vidgad propaganda rörande betydelsen av en ordnad jaktvård och vad därmed sammanhänger.

Då den gjorda anslagsberäkningen icke föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet, nu 20,500 kronor, med 200 kronor till 20,700 kronor.

46:o) **Bearbetning av material från riksskogstaxeringen.** Under punkt 122 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bearbetning av material från riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 66,000 kronor.

Bearbetning av material från riksskogstaxeringen.
[122.]

För verkställande av en allmän taxering av de svenska skogarna i syfte att uttröna deras virkesmassa och den årliga virkestillväxten har av riksdagen anvisats medel alltsedan 1923. Med det i riksstaten för innevarande budgetår för ändamålet uppförda anslaget å 160,000 kronor avsågs att slutföra den allmänna riksskogstaxeringen i återstående delar av landet samt

att efter de därvid tillämpade grunderna omtaxera de under 1911 försöks-taxerade skogarna i Värmlands län.

Den centrala ledningen av riksskogstaxeringen ävensom bearbetningen av det vid taxeringen insamlade materialet har enligt särskilda Kungl. Maj:ts beslut handhafs av en riksskogstaxeringsnämnd.

För *bearbetningen* av det insamlade materialet har riksdagen anvisat för ett vart av budgetåren 1924/1927 63,000 kronor samt för ett vart av budget åren 1927/1930 66,000 kronor. Av ifrågavarande anslag avses 3,000 kronor till publicerande av bearbetningens resultat. Vid anslagsberäkningen har förutsatts, att lokal åt nämnden hyresfritt ställes till förfogande.

Bearbetningen av materialet har förutsatts skola bedrivas så snabbt, att redogörelsen för resultatet av taxeringen skulle föreligga inom ett å ett och ett halvt år efter de sista fältarbetenas avslutande.

Enligt utredningen i ärendet hade under 1929 taxerats de från föregående år resterande två tredjedelarna av Älvsborgs län, hela Skaraborgs, Göteborgs och Bohus samt Värmlands län. Då övriga delar av riket taxerats under åren 1923—1928, vore riksskogstaxeringen i och med årets fältarbete slutförd, varför ytterligare anslag till själva taxeringen ej erfordrades.

Med det nu äskade anslaget, vilket är upptaget till samma belopp som innevarande budgetår, vore avsett att slutföra bearbetningen av ifrågavarande material.

Utskottet. Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må, liksom för innevarande budgetår, för bearbetning av material från riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 66,000 kronor.

Skogsvårdens befrämjande. [126.] 47:o) **Skogsvårdens befrämjande.** Under punkt 126 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1930/1931 anvisa till skogsvårdens befrämjande, att i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser, ett extra reservationsanslag av 830,000 kronor.

Till skogsvårdens befrämjande, att i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser, har under senare år av riksdagen anvisats anslag, nämligen för budgetåret 1927/1928 500,000 kronor, för budgetåret 1928/1929 750,000 kronor samt för innevarande budgetår 800,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag, som grundar sig på en av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund i statsrådsprotokollet återgiven framställning, innefattar en ökning i jämförelse med anslaget för innevarande budgetår med 30,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Såsom centralrådet framhållit är, vad angår skogsvårdsstyrelserna i de fyra nordligaste länen, att emotse en betydlig utvidgning av deras verksamhet. Ett dylikt ökat arbete inträder genom överförande från den 1 maj 1930 under skogsvårdsstyrelsernas inseende av de förut under den s. k. lappmarkslagen lydande ströhemmanen samt vidkommande skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län ytterligare genom de betydande arealer skogsmark, vilka tidigare i egenskap av skyddsskog stått under domänstyrelsens uppsikt men genom Kungl. Maj:ts beslut den 27 april 1928 förklarats skola jämte viss annan mark behandlas såsom svärföryngrad skog.

Denna vidgade verksamhet påkallar, att ökade medel ställas till vederbörande skogsvårdsstyrelserns förfogande. Såsom av domänstyrelsen och statskontoret berörts, kan ifrågasättas, huruvida icke nämnda ökade krav kunna tillgodoses genom väntad stegring av skogsvårdsavgifterna. Enligt ovan anförda uppgifter torde ett belopp av ungefär 30,000 kronor komma att för 1930 tillföras skogsvårdsstyrelserna utöver vad under närmast föregående år influtit. Sagda beräkning har emellertid skett allenast med stöd av approximativa uppgifter samt är sålunda i viss grad osäker, varjämte må erinras, att beräkningen avser till samtliga skogsvårdsstyrelser inflytande skogsvårdsavgifter, vadan den del av ökningen, som faller på de fyra nordligaste länen, torde bliva jämförelsevis obetydlig. Härtill kommer, att skogsvårdsavgifterna från de till styrelserna i nysnämnda fyra län överförda ströhemmanens skogar och förutvarande skyddsskogar torde, åtminstone vad angår Jämtlands och Norrbottens län, uppgå till jämförelsevis små belopp på grund av skogarnas dåliga läge och beskaffenhet i övrigt. Med hänsyn härtill synes, om till utgångspunkt toges det av 1929 års riksdag fastställda beloppet för anslaget till skogsvårdens befrämjande, centralrådets förevarande anslagsberäkning kunna godkännas.»

Med hänsyn till de skäl, som anförts för den ifrågasatta anslagsförhöjningen, anser sig utskottet böra förorda Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må för budgetåret 1930/1931 anvisa till skogsvårdens befrämjande, att i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser, ett extra reservationsanslag av 830,000 kronor.

48:o) **Statens skogsutdikningsanslag.** Under punkt 128 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1930/1931 under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

*Statens skogs-
utdiknings-
anslag.
[128.]*

(Statsrådsprotokollet sid. 401—404.)

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta motioner nämligen

A) I: 36 av herrar *von Stockenström* och *Tamm* likalydande med II: 74 av herrar *Olsson* i Blädinge och *Svensson* i Betingetorp, I: 97 av herr *Andersson, Henrik, m. fl.* likalydande med II: 164 av herr *Svensson* i Grönvik *m. fl.* samt II: 361 av herrar *Sandberg* och *Wikström*, i vilka samtliga motioner hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1930/1931 under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisa ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

B) II: 281 av herr *Jansson* i Edsbäcken, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta följande:

1) Tillträde till dikningskurs kan vinnas *dels* av hos skogsvårdsstyrelse eller skogssällskapet anställda personer med jägmästareutbildning och *dels* av personer med forstmästareutbildning, vilka för dikningsarbeten anlitas och till antagning vid dikningskurs förordas av skogsvårdsstyrelse eller skogssällskapet.

2) Behörighet att handlägga syneförrättning rörande vissa företag enligt vattenlagen må tillkomma: »— — —, jämväl hos skogsvårdsstyrelse eller skogssällskapet anställd befattningshavare, som avlagt fullständig avgångsexamen från skogshögskolans jägmästare- eller forstmästarekurs, eller från skogsinstitutets motsvarande kurser, och som tillika genomgått särskild fortsättningskurs vid skogshögskolan i till skogsutdikning hörande ämnen, — — —.» (Jmf. nr 272/1927 Kungl. Maj:ts kungörelse.)

3) Vid sådan dikningsförrättning, där syn *ej* behöver hållas: »,— — — förordnar skogsvårdsstyrelsen länsjägmästaren eller annan hos skogsvårdsstyrelsen anställd befattningshavare, som avlagt fullständig avgångsexamen från skogshögskolans jägmästare- eller forstmästarekurs, eller från skogsinstitutets motsvarande kurser, att upprätta förslag till företaget.» (Jmf. § 3 i nr 273/1927 Kungl. Maj:ts cirkulär.)

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet inom område, varå skogsvårdslagen äger tillämpning, av torrlägningsföretag, vilka avse höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd, har av riksdagen (se 1927: prop. nr 156; R. skr. nr 235) under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisats ett extra reservationsanslag, vilket för ett vart av budgetåren 1927/1930 uppförts med respektive 200,000, 300,000 och 500,000 kronor.

För bidrag från ifrågavarande anslag lända till efterrättelse bestämmelserna i kungörelsen den 27 juni 1927 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag med däri genom kungörelsen nr 365/1928 gjorda ändringar. Vidare har Kungl. Maj:t nämnda dag utfärdat cirkulär (nr 273) till samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av förstberörda kungörelse.

I skrivelse den 16 september 1929 har *centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* hemställt om ifrågavarande anslags bestämmande för budgetåret 1930/1931 till 700,000 kronor, och har centralrådet till stöd därför anfört i huvudsak följande.

För att utröna skogsvårdsstyrelsernas medelsbehov i nu berörda avseende under år 1931 hade centralrådet från samtliga dessa styrelser infordrat vissa uppgifter, vilka av centralrådet sammanställts.

Av sammanställningen framginge, att under år 1929 till i början av september månad samma år till skogsvårdsstyrelserna inkommit omkring 1,600 ansökningar om bidrag från statens skogsutdikningsanslag, för vilkas tillgodoseende skulle erfordras statsbidrag enbart till torrlägningsarbeten av cirka 545,000 kronor. Med bortseende från vad till skogssällskapet anslutna skogar samtidigt kunde kräva skulle sålunda hittills kända ansökningar under år 1929 inklusive förvaltningsbidrag till skogsvårdsstyrelserna kunna beräknas taga i anspråk en summa av sammanlagt $545,000 + 18/100 \times 545,000 = 643,000$ kronor. Det aktuella anslagsbehovet den 1 mars 1930, före vilken datum skogsvårdsstyrelserna skulle hava till Kungl. Maj:t överlämnat sina framställningar om bidrag från statens skogsutdikningsanslag för budgetåret 1929/1930, kunde emellertid uppskattas till en betydligt högre summa. Sålunda torde ett avsevärt antal före år 1929 inkomna bidragsansökningar då bliva föremål för anslagsäskanden — centralrådet finge erinra om att skogsvårdsstyrelserna i fråga om anslaget för budgetåret 1928/1929, 300,000 kronor, hade av centralrådet godkända äskanden om sammanlagt 485,412 kronor — varjämte anledning finnes förmoda, att ett icke obetydligt antal dikningsansökningar skulle inkomma till skogsvårdsstyrelserna efter den 1 september 1929. Det för sagda budgetår tillgängliga anslaget av 500,000 kronor komme sålunda med största sannolikhet att bliva otillräckligt för täckande av det belopp, som den 1 mars 1930 komme att äskas, även om skogsvårdsstyrelserna givetvis, med kännedom om anslagets storlek, i viss utsträckning komme att begränsa sina anspråk och endast göra framställning om bidrag till en del av ineliggande ansökningar. Den del av det äskade beloppet, som ej täcktes av statens skogsutdikningsanslag för budgetåret 1929/1930, komme till största delen, d. v. s. i den utsträckning skogsvårdsstyrelserna ej själva förmådde tillgodose ansökningarna med bidrag från skogsvårds-kassan, att belasta anslaget för nästföljande budgetår, eller 1930/1931.

Av sammanställningen framginge vidare, att skogsvårdsstyrelserna räknade med, att under år 1930 skulle inkomma bidragsansökningar i sådan omfattning, att de vid ett tillgodoseende skulle kräva en summa av cirka 660,000 kronor i statsbidrag, exklusive erforderliga förvaltningsbidrag till skogsvårdsstyrelserna.

Vid beräkning av anslagsbehovet för budgetåret 1930/1931 borde, som ovan framhållits, utom till dessa under 1930 inkommande ansökningar, hänsyn även tagas till den, som centralrådet påvisat, betydande summa, varpå de ansökningar belöpte, för vilka bidrag tidigare av skogsvårdsstyrelserna äskats men vilka på grund av bristande medelstillgång ej då kunnat bliva tillgodosedda, samt till det vid 1929 års slut hos skogsvårdsstyrelserna balanserade antalet ansökningar, uppgående till inemot 2,000 stycken, som vid sagda tidpunkt ännu ej blivit av skogsvårdsstyrelserna behandlade.

Med ledning härav torde det vid 1930 års slut föreliggande anslagsbehovet kunna uppskattas till en summa, avsevärt överstigande en miljon kronor.

Detta visade, att landets enskilda skogsägare i hög grad uppskattat och intresserat sig för den verksamhet, statens skogsutdikningsanslag hade till ändamål att understödja, samt att det vore en lätt sak att hos dem vinna gehör för en ytterligare utveckling av skogsvårdsstyrelsernas dikningsarbeten. Det förhölle sig nämligen så, att många skogsvårdsstyrelser med hänsyn till anslaget begränsning ej ansett sig kunna göra en mera omfattande propaganda för saken. Om så skedde, skulle medelsbehovet mycket snabbt kunna drivas i höjden och synnerligen betydande anslagsökningar utan svårigheter kunna konsumeras.

Centralrådet hade med vad ovan anförts velat framhålla, att det föreliggande behovet av medel till skogsvårdsstyrelsernas direkt statsunderstödda dikningar vore betydande och avsevärt överstege vad för ändamålet av riksdagen anvisats. Med hänsyn härtill ansåge sig centralrådet hava goda skäl att åter anhålla om en ökning av statens skogsutdikningsanslag.

Den organisation, skogsvårdsstyrelserna utgjorde, torde numera, sedan ändamålsenliga former för ifrågavarande dikningsverksamhet utbildats, vara i stånd att driva denna i en avsevärt större skala än vad hittills skett. Ehuru till ifrågavarande ändamål anslagna medel måste anses komma till synnerligen god och för landet fördelaktig användning, syntes det dock lämpligast, att utvecklingen av ifrågavarande verksamhet ej försigginge i alltför snabbt tempo, i synnerhet som tillgången på för detta ändamål specialutbildad personal ännu vore knapp.

Med hänsyn härtill och till det förhållande, att statens skogsutdikningsanslag så nyligen som vid 1929 års riksdag höjdes med 200,000 kronor till 500,000 kronor funne sig centralrådet ej böra begära ett belopp, som ungefärligen skulle motsvara det sannolikt föreliggande medelsbehovet för år 1931. Centralrådet ville i stället begränsa sitt äskande till den summa, som erfordrades för att intresset hos skogsägarna för skogsutdikningsarbeten under kommande år måtte kunna vidmakthållas och stärkas, vilket ej kunde ske, om en stor balans av äldre ansökningar för längre tid finge hindra nya ansökningars handläggning och bidragstilldelning. Om detta missförhållande i nöjaktig grad skulle kunna undvikas, beräknade centralrådet, att för budgetåret 1930/1931 till statens skogsutdikningsanslag måste anvisas en summa av minst 700,000 kronor.

Enligt av skogssällskapet gjorda beräkningar skulle sällskapet vara i behov av omkring 10,000 kronor eller samma belopp som beräknats för innevarande budgetår.

Domänstyrelsen har tillstyrkt centralrådets ovanberörda förslag. *Statskontoret* har ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke berörda anslag borde för budgetåret 1930/1931 upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller i allt fall icke höjas med så betydande belopp som av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund föreslagits.

Departementschefen har med hänsyn till statsekonomiska skäl och den betydande verksamhet, som synes kunna bedrivas även med stöd av ett anslag av nu utgående storlek, vilket utan återbetalningsskyldighet ställdes till skogsägarnas förfogande, ansett, att anslaget bör bestämmas till oförändrat belopp.

Beträffande dispositionen av anslaget har departementschefen understrukit domänstyrelsens uttalande rörande vikten av att varsamhet iakttoges vid

anslagets utnyttjande samt att för upprättande av planer m. m. för dikningsföretagen icke toges i anspråk större del av anslaget än som oundgängligen krävdes.

Med hänsyn till det i motionen II:281 väckta förslaget torde böra erinras om följande.

I det betänkande av särskilt tillkallade sakkunniga, som låg till grund för Kungl. Maj:ts proposition nr 156 till 1927 års riksdag, ingingo de sakkunniga på frågan, vilka personer, som borde äga behörighet dels att förätta syn rörande skogsutdikningsföretag dels ock att uppgöra förslag till sådana företag, rörande vilka sådan syn ej skulle erfordras. De sakkunniga framhöllo därvid, att behörighet i förstnämnda avseende borde tillerkännas länsjägmästarna samt särskilda hos skogsvårdsstyrelserna anställda dikningsledare. Kompetens såsom dikningsledare ansågo de sakkunniga böra tillkomma allenast den som genomgått skogshögskolans jägmästar- eller forstmästarkurs och därjämte förvärvat erforderlig praktisk erfarenhet vid skogsutdikningsföretag. I det senare hänseendet borde enligt de sakkunnigas mening under viss förutsättning behörighet tillkomma även personer med länsskogvaktares utbildning och allmänna kompetens.

Kungl. Maj:ts ovanberörda proposition innefattade i förevarande avseende, att den hos skogsvårdsstyrelserna anställda personalen med högre skoglig utbildning i *allmänhet* skulle få anses kompetent att upprätta förslag i förevarande avseende även för sådana fall, då företag skulle handläggas vid syneförrättning enligt vattenlagen.

Departementschefen uttalade i propositionen härom:

Då, på sätt förut framhållits, ifrågavarande bidragsverksamhet borde handhavas av skogsvårdsstyrelserna, vore det givetvis önskvärt, att hos dessa anställd personal företrädesvis anlätades för uppgörande av förslag till skogsutdikningsföretag. Enär de flesta dylika företag torde bliva av mindre omfattning och av enkel natur, torde den hos styrelserna anställda personalen med högre skoglig utbildning i allmänhet få anses kompetent att upprätta förslag i förevarande avseende, och gällde detta även sådana fall, då företag, som nyss sagts, skulle handläggas vid syneförrättning enligt vattenlagen. Det torde dock vara önskvärt, såsom ock av de sakkunniga föreslagits, att särskilda repetitionskurser i hithörande ämnen anordnades vid skogshögskolan för nyssangivna personal och denna sålunda bereddes ökad kompetens i förevarande avseende. Vad anginge företag, som vore av mera invecklad beskaffenhet eller avsåge reglering av vattenståndet i större vattendrag, sjöar eller andra vattensamlingar, torde emellertid berörda personal i regel ej äga tillräcklig kompetens, utan torde vid uppgörande av förslag till dylika företag såsom särskild förrättningsman böra förordnas lantbruksingenjör eller annan sakkunnig person.

Även i fråga om företag, rörande vilka enligt det förut anförda syn ej skulle erfordras, borde enligt departementschefens mening här avsedd behörighet i allmänhet böra tillerkännas allenast skogsvårdsstyrelsernas befatt-

ningshavare med högre skoglig utbildning. Detta hindrade givetvis ej, att dessa vid dikningsförslagens uppgörande ägde anlita vederbörande läns-skogsvaktare såsom biträden i fråga om arbete, som lämpligen kunde anförtros åt dem.

Slutligen uttalade departementschefen, att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut rörande anslagsfrågan, meddela närmare bestämmelser angående behörighet såväl att förrätta syn enligt vattenlagen rörande skogsutdikningsföretag som ock att uppgöra förslag till sådana företag, som ej skulle behöva handläggas vid dylik syn.

I sitt över propositionen avgivna utlåtande nr 65, vilket godkändes av riksdagen, anförde jordbruksutskottet, att det givetvis vore en angelägenhet av vikt, att jämväl planer för sådana företag, vilka vore avsedda att understödjas från det i förevarande proposition äskade anslaget, upprättades av fullt kompetenta personer samt med all den omsorg och insikt som saken krävde. Utskottet vore emellertid övertygat att med de av departementschefen angivna grunderna i detta avseende frågan skulle kunna ordnas på ett praktiskt och jämväl med hänsyn till statens intresse fullt betryggande sätt. Utskottet biträdde därför Kungl. Maj:ts förslag i nu ifrågavarande del.

Genom kungörelse den 27 juli 1927 (nr 272) har Kungl. Maj:t förordnat att till förrättningsman vid syneförrättning rörande sådant torrläggningsföretag enligt 7 kap. vattenlagen, som uteslutande eller huvudsakligen avser höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd, må kunna förordnas — förutom de tjänstemän och personer, som enligt 10 kap. 32 § 1 mom. vattenlagen äga eller genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t tillagts behörighet i berörda avseende — jämväl hos skogsvårdsstyrelse eller skogssällskapet anställd befattningshavare, som avlagt fullständig avgångsexamen från skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarkurs och som tillika genomgått särskild fortsättningskurs vid skogshögskolan i till skogsutdikning hörande ämnen. I Kungl. Maj:ts ovanberörda cirkulär den 27 juni 1927 (nr 273) är med avseende å företag, som prövas ej böra handläggas vid syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen, föreskrivet, att skogsvårdsstyrelse skall förordna länsjägmästaren eller annan hos styrelsen anställd befattningshavare, som avlagt fullständig avgångsexamen från skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarkurs, att upprätta förslag till företaget.

Utskottet.

Beträffande först frågan om anslagsbeloppet för budgetåret 1930/1931 har detta i Kungl. Maj:ts förslag uppförts med samma belopp som för innevarande budgetår eller 500,000 kronor. I de här ovan först berörda motionerna har i huvudsak på de av centralrådets för skogsvårdsstyrelsernas förbund anförda skäl hemställts om anvisande av ett till 700,000 kronor förhöjt anslag.

Vid framläggande för lidet år av Kungl. Maj:ts förslag till höjning av ifrågavarande anslag för innevarande budgetår, vilket bifölls av riksdagen,

uttalade departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet, att det med hänsyn till ifrågavarande verksamhets synnerliga vikt ur national-ekonomisk, social och enskild synpunkt syntes önskvärt, att anslaget ifråga utmättes så att verksamhetens fortgång och utveckling kunde behörigen tillgodoses, varvid departementschefen jämväl erinrade, att skogsutdikningen icke blott gynnade produktionen utan jämväl bidroge att öka tillgången på arbetstillfällen.

Vad centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund i sin i motionerna återopade framställning anfört synes utskottet ådagalägga behovet av en ytterligare höjning i det av Kungl. Maj:ts äskade beloppet. Den i motionerna föreslagna höjningen är visserligen betydande men att döma av de av centralrådet lämnade uppgifterna rörande bland annat storleken av den summa, vartill under 1930 inkommande ansökningar beräknas uppgå, och det vid 1929 års slut balanserade antalet ansökningar, som vid samma tidpunkt ännu icke blivit av skogsvårdsstyrelserna behandlade, har utskottet funnit någon berättigad invändning icke kunna göras mot att anslaget i fråga såsom motionärernas förslag innebär bestämmas till 700,000 kronor.

Rörande härefter det i motionen II: 281 väckta förslaget avser detta sådan ändring i ovanberörda bestämmelser i fråga om vilka personer, som äga behörighet såsom förrättningsmän vid skogsutdikningsföretag av ifrågavarande slag, att sådan behörighet må efter vid skogshögskolan genomgången fortsättningskurs i till skogsutdikning hörande ämnen tillkomma jämväl hos skogsvårdsstyrelse eller skogssällskapet anställd befattningshavare med avgångsexamen från skogshögskolans forstmästarkurs såväl beträffande syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen som i fråga om upprättande av förslag till sådana skogsutdikningsföretag, som prövas ej böra handläggas vid dylik syneförrättning.

Av den ovan lämnade redogörelsen rörande tillkomsten av gällande bestämmelser i av motionären angivet avseende framgår, att de förenämnda sakkunniga, på vars betänkande Kungl. Maj:ts förslag var grundat, uttryckligen föreslagit, att behörighet att förrätta syn rörande skogsutdikningsföretag skulle tillerkännas förutom länsjägmästaren särskilda hos skogsvårdsstyrelserna anställda dikningsledare samt att kompetens såsom dikningsledare borde tillkomma icke allenast den som genomgått skogshögskolans jägmästarkurs utan *även* den som genomgått *skogshögskolans forstmästarkurs*. I sitt yttrande till propositionen i ämnet till 1927 års riksdag uttalade i anslutning härtill departementschefen, att den hos skogsvårdsstyrelserna anställda personalen med högre skoglig utbildning i allmänhet finge anses kompetent till förrättningsman även för sådana fall, då dikningsföretag skulle handläggas vid syneförrättning enligt vattenlagen. Kungl. Maj:ts förslag innefattade med andra ord ett oförbehållsamt godkännande av de sakkunnigas förslag i förevarande avseende. Riksdagen ansåg på sätt i det föregående nämnts, att med de av departementschefen sålunda angivna grunderna förevarande fråga skulle kunna ordnas på ett

praktiskt och jämväl med hänsyn till statens intresse fullt betryggande sätt och biträdde därför Kungl. Maj:ts förslag. Emellertid har genom de av Kungl. Maj:t sedermera utfärdade bestämmelserna rörande förrättningsmännens kompetens såsom i motion II: 281 framhållits behörighet i förevarande avseende tillerkänts förutom länsjägmästaren allenast hos skogsvårdsstyrelse eller skogssällskapet anställd befattningshavare, som avlagt fullständig avgångsexamen från skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarkurs och som tillika genomgått ovanberörda särskilda fortsättningskurs vid skogshögskolan. Härigenom har enligt vad utskottet har sig bekant vissa skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet satts ur stånd att anlita hos dem anställda personer med eljest erkänt stor skicklighet och förfarenhet just på ifrågavarande område. Då riksdagens ovanberörda beslut 1927 uppenbarligen avsåg, att kompetens i förevarande avseende skulle tillerkännas jämväl hos skogsvårdsstyrelse eller skogssällskapet anställd person med avgångsexamen från skogshögskolans forstmästarkurs, synes utskottet en hänvändelse i saken böra göras till Kungl. Maj:t för erhållande av sådan ändring i gällande bestämmelser, som må påkallas för vinnande av det i motionen avsedda syftet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och motionerna I: 36 och II: 74, I: 97 och II: 164 samt II: 361 för budgetåret 1930/1931 under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisa ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor,

2) med anledning av motionen II: 281 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande bestämmelser med avseende å fordringarna för behörighet att handlägga skogsutdikningsförrättningar, som må påkallas för vinnande av det i motionen avsedda syftet.

*Skogsvårds-
styrelsernas
förbund.*
[129.]

49:0) **Skogsvårdsstyrelsernas förbund.** Under punkt 129 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under kalenderåret 1930 för skogsvårdsstyrelsernas förbund anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 36,500 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 404—409.)

Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för den sammanslutning, benämnd skogsvårdsstyrelsernas förbund, vari nämnda styrelser äro förenade, har å riksstaten uppförts anslag alltsedan budgetåret 1926/1927. För innevarande budgetår är anslaget, vilket har natur av extra reservationsanslag, upptaget med 20,000 kronor och avsett för kostnaderna under kalenderåret 1929. Stadgar för förbundet hava av Kungl. Maj:t fastställts den 14 augusti 1925.

Kungl. Maj:ts förslag, som grundar sig på en av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund gjord, i statsrådsprotokollet återgiven framställning, innebär en anslagsförhöjning av 16,500 kronor. Härav äro 7,500 kronor huvudsakligen avsedda för att möjliggöra förhyrande av egen lokal och anställande av erforderlig kvalificerad sekreterarhjälp. I sistnämnda avseende har centralrådet framhållit, att ifrågavarande sekreterargöromål vore av den omfattning och betydelse, att de borde utgöra huvudsysslan för en skogligt utbildad, högt kvalificerad tjänsteman. Återstoden eller 9,000 kronor utgör ett engångsanslag till inredning av lokal samt möblering av densamma.

Departementschefen har beträffande förevarande anslag anfört, bland annat, följande.

»Ifrågavarande förbund har numera varit i verksamhet så lång tid, att viss mera bestämd erfarenhet börjat vinnas rörande utvecklingen av dess arbete och dettas omfattning. Med utgångspunkt härifrån har centralrådet ansett tiden vara inne, att förbundet bibringas en fastare organisation, avvägd efter den med åren alltmer ökade verksamheten. I anslutning härtill föreslås ett bättre ordnande av lokalfrågan. Det av förbundet för ändamålet begärda anslaget innebär en väsentlig ökning i vad nu utgår. Med hänsyn till förbundets vidgade verksamhet synes förslaget dock kunna i huvudsak godkännas. Även om den föreslagna årliga ersättningen, 12,000 kronor, åt sekreteraren må synas hög, vill jag, på de av centralrådet till stöd för densamma anförda skäl, ej motsätta mig dess upptagande till angivet belopp.»

Då utskottet av den i ärendet förebragta utredningen övertygats om att skogsvårdsstyrelsernas förbund för att kunna på önskvärt sätt fylla sin viktiga uppgift är i behov av de ifrågasatta ökade anslagsmedlen anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande framställning. I anslutning härtill hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under kalenderåret 1930 för skogsvårdsstyrelsernas förbund anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 36,500 kronor.

50:o) **Utgifter för naturskyddsändamål.** Under punkt 130 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1930/1931 anvisa såsom särskilda extra reservationsanslag a) till kostnader för nationalparker 3,000 kronor, b) till vetenskapsakademiens förvaltning av naturskyddsärenden 6,800 kronor.

Allt sedan år 1921 (jmf. IX H. T. 1920 p. 123) hava i riksstaten å extra stat under titel utgifter för naturskyddsändamål varit uppförda två reservationsanslag, det ena avsett till bestridande av kostnader för nationalparker och det andra till gäldande av resekostnader och övriga utgifter för veten-

*Utgifter för
naturskydds-
ändamål.
[130.]*

skapsakademiens förvaltning av naturskyddsärenden. För innevarande budgetår är det förra anslaget upptaget till 3,000 kronor och det senare till 4,800 kronor.

Beträffande sistnämnda anslag innebär Kungl. Maj:ts förslag, som för-
anletts av en av vetenskapsakademien gjord framställning i ämnet, en höjning
med 2,000 kronor. *Departementschefen* har härom anfört följande.

»Vad angår anslaget till vetenskapsakademiens förvaltning av naturskydds-
ärenden har redan tidigare framhållits, hurusom med hänsyn till natur-
skyddsärendenas stigande antal behovet av särskild sekreterarhjälp vid deras
handläggning gjorde sig alltmera kännbart. Under motsvarande punkt i
nionde huvudtiteln till 1929 års riksdag uttalade jag i anledning av en då
föreliggande liknande framställning, att vissa skäl talade för någon höjning
av ifrågavarande anslag men att jag av sparsamhetsskäl icke ansåg mig
för det dåvarande böra tillstyrka anslaget ökande. Med hänsyn emellertid
till vad vetenskapsakademiens naturskyddskommitté nu ytterligare anfört
om behovet i förevarande avseende samt önskvärldheten av att sekreterar-
hjälp må kunna anskaffas för beredande av bättre möjlighet att med oav-
bruten uppmärksamhet följa förevarande ärenden, synes framställningen böra
så tillvida tillmötesgå, att anslaget i fråga höjes med 2,000 kronor.»

Utskottet. Utskottet, som icke anser sig böra göra någon invändning mot Kungl.
Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må för budgetåret 1930/1931 anvisa
såsom särskilda extra reservationsanslag

a) till kostnader för nationalparker 3,000 kronor,

b) till vetenskapsakademiens förvaltning av natur-
skyddsärenden 6,800 kronor.

*Lantmäteri-
undervis-
ningen.*
[133.] 51:o) **Lantmäteriundervisningen.** Under punkt 133 har Kungl. Maj:t
föreslagit riksdagen att till lantmäteriundervisningens ordnande och be-
drivande anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av
51,350 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 413—420.)

Motioner. I två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner,
nämligen I:67 av herr *Nilsson, Petrus, m. fl.* och II:82 av herr *Ekman
m. fl.*, har hemställts,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, dels att förslag
till slutligt ordnande av lantmäteriundervisningen måtte föreläggas näst-
kommande års riksdag, dels ock att Kungl. Maj:t ville, redan från och med
ingången av nästa läsår och efter överbägande i första hand av den utav
lantmäteristyrelsen framlagda undervisningsplanen, vidtaga den omläggning

av lantmäteriundervisningen, som utan ett föregripande av frågans slutliga ordnande erfordras för att bereda lantmätarna den för deras verksamhet erforderliga utbildningen; samt

att riksdagen ville för möjliggörande av erforderlig omläggning av lantmäteriundervisningen höja det för undervisningen under budgetåret 1930/1931 föreslagna extra reservationsanslaget med ett belopp av 4,000 kronor, från 51,350 kronor till 55,350 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna. Allt sedan 1910 har riksdagen ställt medel till Kungl. Maj:ts förfogande att användas till lantmäteriundervisningens ordnande och bedrivande i huvudsaklig överensstämmelse med ett av lantmäteristyrelsen den 6 november 1909 framställt, i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 8 april 1910 (prop. nr 186/1910) närmare angivet förslag. För ett vart av budgetåren 1925—1929 har anslaget uppförts såsom extra reservationsanslag med 49,500 kronor. För budgetåret 1929/1930 är anslaget upptaget med ett belopp av 51,350 kronor.

I statsrådsprotokollet har departementschefen lämnat en redogörelse för huvuddragen i ett av särskilda inom jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga utarbetat förslag till ett slutligt ordnande av lantmäteriundervisningen gående ut på inrättande för sådant ändamål av en fristående anstalt i form av en lantmäterihögskola jämte över förslaget avgivna ytt-
randen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär uppförande i enlighet med av lantmäteristyrelsen framställt förslag av samma belopp som för innevarande budgetår eller 51,350 kronor för lantmäteriundervisningens ordnande och bedrivande. *Kungl. Maj:t.*

Departementschefen har i fråga om detta förslag anført följande.

»Önskvärt synes vara, att den nuvarande lantmäteriundervisningen, vilkens lärarpersonal sedan många år tillbaka avlönats från extra anslag, regleras på ett fastare och rationellare sätt. Innan detta emellertid sker och staten eventuellt binder sig vid en ordinarie lärarkår samt den avsevärda utgiftsökning, som genomförandet av en ny ordning i varje fall lärer komma att medföra, synas vissa frågor i den framlagda utredningen böra vinna ytterligare belysning bland annat i anslutning till ifrågasatta undersökningar inom områden, som beröra lantmäteriets verksamhet. Jag är sålunda icke beredd att för närvarande taga slutlig ställning i ämnet.

Vad angår nästkommande års anslagsbehov, vilket, såsom lantmäteristyrelsen framhållit, icke behöver påverkas av ett avgörande av frågan om lantmäteriundervisningens omorganisation, har styrelsen icke föreslagit någon förändring i nu utgående anslags belopp. Då anledning till erinran icke torde förefinnas mot anslagets beräkning, vill jag föreslå, att det samma uppföres oförändrat med 51,350 kronor.»

Motionerna.

I de väckta motionerna framhålles, hurusom särskilt den förändrade jorddelningslagstiftningen ställer lantmäteripersonalen inför vissa nya krävande uppgifter, som i särskild grad påkalla en efter de nya förhållandena mera anpassad lantmäteriuundervisning. Den nuvarande lantmäteriuundervisningens provisoriska karaktär medförde också betydande olägenheter. Genom att lärarbefattningarna mer eller mindre utgjordes av bisysslor sänktes sålunda undervisningens kvalitet och äventyrades dess homogenitet. Vidare gjorde sig bristen på erforderliga läroböcker ofördelaktigt gällande. Då emellertid Kungl. Maj:t ännu icke tagit ståndpunkt till sättet för lantmäteriuundervisningens slutliga ordnande hava motionärerna begränsat sig till att föreslå framställning till Kungl. Maj:t om framläggande för 1931 års riksdag av sådant förslag i ämnet. Samtidigt hava emellertid motionärerna ansett sig böra ifrågasätta, att inom det nuvarande provisoriets ram omedelbart vidtagas sådana ändringar, som utau att föregripa en slutlig lösning av förevarande fråga likväl kunde undanröja åtskilliga nu förefintliga olägenheter. Motionärerna hava sålunda särskilt ifrågasatt ökad undervisning i ämnena jorddelningslära, skogslära, juridik och stadsplanelära, därvid emellertid enligt motionärernas mening borde tillkomma Kungl. Maj:t att efter lantmäteristyrelsens hörande bestämma, vilken utökning av de i nu gällande undervisningsplan ingående ämnen, som borde äga rum, eller vilka nya ämnen, som kunde böra uppföras å undervisningsplanen. Den kostnadsökning, som skulle föranledas av en sådan omläggning av undervisningen inom det nuvarande provisoriet, har i motionerna beräknats till 12,500 kronor. Då, även under förutsättning att omläggningen genomfördes från och med nästa läsår enligt vad i motionerna anförts, i allt fall endast en del av kostnadsstegringen komme att inträda under budgetåret 1930/1931 hava motionärerna stannat vid att föreslå en ökning i det nuvarande och av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till lantmäteriuundervisningen med 4,000 kronor för sistnämnda budgetår.

Utskottet.

Såväl departementschefen som motionärerna hava framhållit önskvärdheten av lantmäteriuundervisningens definitiva ordnande på ett fastare och rationellare sätt. Utskottet delar till fullo denna uppfattning. Enligt vad utskottet inhämtat torde också förslag från Kungl. Maj:t till ifrågavarande undervisnings slutliga ordnande med säkerhet vara att förvänta till 1931 års riksdag. Vid sådant förhållande synes utskottet icke av nöden att såsom i motionerna föreslås nu göra en hänvändelse härom till Kungl. Maj:t.

Vad angår motionärernas förslag att inom det nuvarande provisoriets ram omedelbart vidtaga vissa ändringar kan utskottet i betraktande av att frågan om lantmäteriuundervisningens definitiva ordnande på sätt ovan nämnts står så nära inför sin lösning icke finna tillräckligt vägande skäl föreligga för vidtagande av en sådan åtgärd. Härtill kommer, att det i varje fall för utskottet icke är möjligt bedöma i vad mån det motionsvis väckta förslaget kan leda till ett föregripande av frågans slutliga lösning.

Utskottet anser sig därför böra förorda, att det extra anslaget till lantmäteriuundervisningen, såsom Kungl. Maj:ts förslag innebär, upptages med samma belopp som för innevarande budgetår eller 51,350 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionerna I: 67 och II: 82 till lantmäteriuundervisningens ordnande och bedrivande anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 51,350 kronor.

52:o) **Byggnadsarbeten för lantmäteriuundervisningen.** Under punkt 134 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för inredande i enlighet med av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 9 december 1929 framlagt, i statsrådsprotokollet omförmålt förslag i tekniska högskolans gamla byggnad vid Drottninggatan av lokaler för lantmäteriuundervisningen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 182,000 kronor.

*Byggnads-
arbeten för
lantmäteri-
undervis-
ningen.*
[134.]

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 mars 1926 har byggnadsstyrelsen med Stockholms stads fastighetsnämnd träffat avtal om förhyrande för lantmäteriuundervisningen och statens reproduktionsanstalt av samtliga lokaler i Östermalms gamla läroverksbyggnad för tiden till och med den 30 juni 1929, vilken tid sedermera förlängts till den 1 oktober 1931. Den 20 januari 1928 och den 13 maj 1929 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med lantmäteristyrelsen verkställa utredning i fråga om lämpligaste sättet för beredande av lokaler för nämnda institutioner för tiden efter den 1 oktober 1931.

Enligt av byggnadsstyrelsen verkställd utredning skulle lantmäteriuundervisningens lokalbehov kunna tillgodoses inom tekniska högskolans gamla fastighet vid Drottninggatan, sedan högskolans fysiska institution och bibliotek avflyttat därifrån till de nya lokalerna inom högskolekomplexet vid Valhallavägen, vilket beräknades kunna ske till den 1 oktober 1930. Genomförandet av detta förslag till lantmäteriuundervisningens förläggning i byggnaden i fråga betingade emellertid vissa ombyggnadsarbeten. Väggar måste sålunda borttagas och nya skiljeväggar uppsättas, toaletter borde anordnas samt vinden över den en våning höga flygeln höjas och inredas, varjämte den synnerligen bristfälliga värmeledningen borde iståndsättas och förses med särskild värmecentral. En bostad om 2 rum och kök borde inredas. De sålunda föreslagna ändringsarbetena m. m., som åskådliggjordes å skrivelsen bilagda fyra ritningar, komme enligt en jämväl bifogad beräkning att draga en kostnad av 182,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anförut följande.

»Såsom ovan nämnts utgår avtalet med Stockholms stads fastighetsnämnd om förhyrande i gamla Östermalmsläroverket av de lokaler, vari lantmäteriuundervisningen och statens reproduktionsanstalt för närvarande äro inrymda,

den 30 september 1931. Enär, enligt vad jag inhämtat, nämnda byggnad då är avsedd att rivas, torde icke finnas någon utsikt att erhålla förnyelse av avtalet i fråga. Vid sådant förhållande måste på annat sätt beredas erforderliga lokaler för — bortsett från reproduktionsanstalten, varom i detta sammanhang ej är fråga — lantmäteriuundervisningen. — — —

Så vitt nu kan bedömas torde förhållandena av kostnadshänsyn vara sådana, att ett utväljande av flygelbyggnaden vid gamla tekniska högskolan för undervisningens ditförläggande lärere komma att, åtminstone under någon tid framåt, vid de lokaler, som där nu skulle inredas eller framdeles tillbyggas, binda undervisningen, vare sig den bibehålles i nuvarande form eller på ett eller annat sätt omlägges. Då jag anser, att man icke kan bortse från de med en nybyggnad förenade högre direkta kostnaderna, är jag dock av den uppfattningen att nämnda flygelbyggnad bör, sedan nödiga förändringar däri vidtagits, utnyttjas för ändamålet. För den nuvarande undervisningen kunna, på sätt i ärendet utretts, där beredas goda lokaler. Byggnadsstyrelsens uttalande giver jämväl vid handen, att genom till- och ombyggnad sagda lokaler torde, där desamma ej finnas böra tagas i bruk för annat ändamål, kunna på tillfredsställande sätt framdeles utvidgas för att tillgodose jämväl det behov, som eventuellt skulle påkallas vid en omläggning av undervisningen. Den av byggnadsstyrelsen beräknade kostnaden för den ombyggnad, som skulle krävas vid nuvarande anordning av lantmäteriuundervisningen, har uppskattats till 182,000 kronor. Visserligen är detta ett betydande belopp för iordningställande av lokalerna. Erinras må emellertid, att hyreskostnaden för de nuvarande lokalerna, vilka ingalunda fylla tidsenliga krav, oberäknat uppvärmning uppgå till 11,000 kronor eller sålunda ett belopp, överstigande räntan å ombyggnadskapitalet. Jag anser mig sålunda böra biträda byggnadsstyrelsens förslag till förlägningsfrågans lösning.»

Utskottet.

Med hänsyn till att på sätt under nästföregående punkt anförts frågan om lantmäteriuundervisningens slutliga ordnande torde stå inför sin snara lösning är det givetvis ett viktigt önskemål att kunna i avvaktan härpå tillgodose den nuvarande undervisningens lokalbehov utan att behöva på sätt Kungl. Maj:ts förslag innebär tillgripa omfattande och dyrbara byggnadsarbeten. Emellertid har departementschefen såsom närmaste skäl för den föreslagna åtgärden åberopat, att den byggnad (gamla Östermalmsläroverket), vari lantmäteriuundervisningen och statens reproduktionsanstalt jämlikt med Stockholms stads fastighetsnämnd intill den 1 oktober 1931 gällande hyresavtal äro inrymda, är avsedd att rivas. Av utredningen i ärendet framgår icke, att någon viss tidpunkt bestämts för rivningens verkställande. Enligt vad utskottet erfarit lärere heller icke vara uteslutet, att en förnyelse av berörda avtal på någon kortare tid skulle kunna komma till stånd. Utskottet förutsätter därför, att från Kungl. Maj:ts sida åtgärder komma att vidtagas för inledande

med Stockholms stad av förhandlingar för åstadkommande av en godtagbar uppgörelse i sådant syfte. Därest denna väg skulle visa sig oframkomlig, synes utskottet möjligheten att bereda andra provisoriska lokaler utan vidtagande av mera omfattande byggnadsarbeten böra undersökas. Denna undersökning bör självfallet omfatta även möjligheten av att i tekniska högskolans gamla byggnad vid Drottninggatan träffa anstalter för att utan ombyggnadsarbeten bereda erforderliga provisoriska lokaler åt lantmäteriundervisningen. Skulle det emellertid visa sig, att lokalfrågan icke heller på nu antytt sätt låter sig lösas, torde Kungl. Maj:t böra beredas möjlighet att såsom en sista utväg utföra de av Kungl. Maj:t ifrågasatta byggnadsarbetena i tekniska högskolans gamla byggnad. Utskottet vill därför tillstyrka, att det ifrågasatta beloppet 182,000 kronor ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för att under ovan angiven förutsättning användas för tillgodoseende av lantmäteriundervisningens lokalbehov genom dess inrymmande på sätt Kungl. Maj:t föreslagit i tekniska högskolans gamla byggnad eller på annat sätt, som Kungl. Maj:t kan finna lämpligt.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning för beredande i enlighet med av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 9 december 1929 framlagt förslag i tekniska högskolans gamla byggnad vid Drottninggatan eller på annat sätt, som Kungl. Maj:t kan finna lämpligt, av lokaler för lantmäteriundervisningen anvisa för budgetåret 1930/1931 ett *extra* reservationsanslag av 182,000 kronor.

53:o) **Kartarbeten m. m.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t under anslagstiteln rikets allmänna kartverk uppfört ordinarie reservationsanslaget kartarbeten m. m. med oförändrat belopp, 223,700 kronor.

Kartarbeten
m. m.
[145.]

Under samma punkt, 145, har jämväl motiverats anvisande av särskilda extra reservationsanslag å dels 42,400 kronor till diverse behov vid rikets allmänna kartverk, dels ock 28,900 kronor till anläggning av ett astronomiskt-geodetiskt observatorium å Lovön.

(Statsrådsprotokollet sid. 443—448.)

Utöver det ordinarie reservationsanslaget till kartarbeten m. m. finnes för innevarande budgetår till *diverse behov vid rikets allmänna kartverk* uppfört ett extra reservationsanslag å 34,200 kronor.

Inberäknat en inkomst genom inflytande kartförsäljningsmedel, uppskattad till 38,000 kronor, finnes alltså för innevarande budgetår för kartarbeten m. m. tillgängligt ett belopp av (223,700 + 34,200 + 38,000 =) 295,900 kronor.

Utgifterna under anslaget till kartarbeten m. m. för budgetåret 1930/1931 skulle, enligt i statsrådsprotokollet framlagda beräkningar, uppgå till 306,100 kronor, fördelade på följande sätt:

Fältarbeten	kronor	211,500
Utgivnings- och byråarbeten	»	70,600
Övningsavdelningens ritkurs	»	5,000
Ortsnamngranskning	»	3,000
Tillsyn och vård av kartor m. m.	»	500
Städning, uppvärmning och belysning	»	15,500
		summa kronor 306,100.

Av detta belopp skulle täckas genom det ordinarie anslaget 223,700 kronor och genom kartförsäljningsmedel 40,000 kronor eller tillhopa 263,700 kronor. Till täckande av nyssnämnda till 306,100 kronor beräknade utgifter erfordras alltså ett tilläggsbelopp av 42,400 kronor, innefattande en höjning i jämförelse med anslaget för innevarande budgetår med 8,200 kronor. Denna höjning har beräknats sålunda. I posten fältarbeten har föreslagits en höjning med 6,500 kronor och i posten utgivnings- och byråarbeten med 3,700 kronor. Härjämte har upptagits en ny post å 5,000 kronor för anordnande på nyåret 1931 av en ritkurs för den s. k. övningsavdelningen. Å andra sidan bortfaller en för innevarande budgetår upptagen post å 5,000 kronor till restitutionsapparat för bearbetning av flygfotografier, som avsåg en engångsutgift, och tillkommer föreslagen höjning med 2,000 kronor av inkomsten av kartförsäljningsmedel.

Beträffande det ifrågasatta *extra reservationsanslaget till anläggning av ett astronomiskt-geodetiskt observatorium å Lovön* har departementschefen anfört, bland annat, följande.

»Såsom kartverkschefen framhållit hava observationer redan upptagits på vederbörligen upplåten plats på Lovön. Efter vad jag vid besök därstädes haft tillfälle inhämta, pågå dessa under synnerligen provisoriska förhållanden, innebärande betydande olägenheter såväl för den personal, vilken handhar observationerna, som med avseende å de därvid använda instrumenten. Tjänstgöringen är avsedd att pågå under växlande årtider jämväl under natten, och personalen har icke tillgång till husrum annat än i en gård på betydande avstånd från observatoriet. De dyrbara instrument, som begagnas, kunna lätt taga skada genom det bristfälliga skydd, som under observationerna kan beredas desamma, eller därigenom att vissa av dem, som mellan observationerna förvaras nedpackade, varje gång de skola brukas måste på nytt uppmonteras. Med hänsyn härtill anser jag icke längre kunna anstå med sakens ordnande. Såsom ytterligare skäl härtill kan framhållas, att här icke är fråga om ett nytt behov. Tidigare gjordes motsvarande observationer i en observationspaviljong uppförd i anslutning till vetenskapsakademiens observatorium i Stockholm. Sagda paviljong

är ej längre användbar för ändamålet, och märkes i övrigt, att beslut numera fattats om Stockholmsobservatoriets förflyttning.»

Den av departementschefen gjorda beräkningen rörande utgifter under budgetåret 1930/1931 för kartarbeten m. m. och diverse behov vid kartverket har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

Utskottet anser sig jämväl böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av medel för anläggning av ett astronomiskt-geodetiskt observatorium å Lovön.

Beträffande ovan angivna båda extra anslag kommer utskottet att göra hemställan under nästföljande punkter.

Under återopande av det ovan anförda hemställer utskottet nu,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppföra ordinarie reservationsanslaget kartarbeten m. m. med oförändrat belopp, 223,700 kronor.

54:o) **Diverse behov vid rikets allmänna kartverk.** Under återopande av vad utskottet under nästföregående punkt anført och i enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 146 gjorda framställning hemställer utskottet,

Diverse behov vid rikets allmänna kartverk.
[146.]

att riksdagen må för diverse behov vid rikets allmänna kartverk anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 42,400 kronor.

55:o) **Anläggning av ett astronomiskt-geodetiskt observatorium å Lovön.** Under återopande av vad utskottet anført under punkt 54 och i enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 147 gjorda framställning hemställer utskottet,

Anläggning av ett astronomiskt-geodetiskt observatorium å Lovön.
[147.]

att riksdagen må för uppförande å Lovön av ett astronomiskt-geodetiskt observatorium för rikets allmänna kartverks behov anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 28,900 kronor.

56:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Under punkt 160 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu 85,000 kronor, med 65,000 kronor till 150,000 kronor.

Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.
[160.]

Då genom utredningen i ärendet ådagalagts behovet av en höjning av ifrågavarande anslag, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu 85,000 kronor, med 65,000 kronor till 150,000 kronor.

*Extra
utgifter.*
[161.]

57:o) **Extra utgifter.** Under punkt 161 har Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 90,000 kronor, med 10,000 kronor till 100,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 464 och 465.)

Utskottet.

Med hänsyn till den av departementschefen framhållna synnerliga önskvärdheten av att ett något större belopp står till Kungl. Maj:ts förfogande för disposition för de mångfaldiga ändamål, för vilka anslaget kommer till användning, anser sig utskottet böra biträda Kungl. Maj:ts framställning; och utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 90,000 kronor, med 10,000 kronor till 100,000 kronor.

Stockholm den 6 mars 1930.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Nils August Nilsson, Elof B. Andersson, Gabrielsson, Carl E. Eriksson, von Stockenström, Granath* och *Henriksson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Sköld, Hedlund* i Häste, *Carlström, Andersson* i Grimbo, *Svensson* i Grönvik, *Vahlstedt* och *Månsson* i Erlandsro

med undantag därav att vid behandling av punkterna:

1—7, 15—57	herr <i>Pehrsson</i> i Bramstorp deltagit i stället för herr <i>Andersson</i> i Grimbo,
28—47	herr <i>Gustafson, Fritiof</i> , i stället för herr <i>Sederholm</i> ,
30	herr <i>Weibull</i> i stället för herr <i>Månsson</i> i Erlandsro,
33—47	herr <i>Gottfrid Karlsson</i> i stället för herr <i>v. Stockenström</i> ,
33—57	herr <i>Kropp</i> i stället för herr <i>Nils Aug. Nilsson</i> .

Reservationer:

Under *punkt 8* (stuteriväsendet) av herr *Sköld*.

Under *punkt 15* (getavelns befrämjande) av herr *Sköld*.

Under *punkt 29* (försöksgård å myrjord i Jämtlands län) av herrar *Gabrielsson, Hedlund* i Häste och *Vahlstedt*, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Mot — — — erinra.

Vad angår det av Kungl. Maj:t äskade anslaget såsom bidrag till kostnaderna för de ovan berörda byggnadsarbetena anser sig utskottet för egen del böra understryka vad lantbruksstyrelsen anfört rörande mosskulturföreningens uraktlåtenhet att icke i det 1927 angivna totala skuldbeloppet upptaga det belopp å 5,050 kronor, som föreningen på sätt ovan nämnts redan då åtagit sig utbetala för ifrågavarande byggnadsarbeten och vad särskilt beträffar det ytterligare belopp av 3,750 kronor för samma byggnadsarbeten, som innefattas i Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hyser utskottet på av lantbruksstyrelsen anförda skäl starka principiella betänkligheter mot beviljande härav. Med hänsyn emellertid till de av departementschefen åberopade särskilda omständigheter i förevarande fall har utskottet likväl icke velat motsätta sig anvisande av det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet 8,800 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) såsom — — — 17,000 kronor,

b) såsom bidrag till gäldande av kostnader för byggnadsarbete å samma försöksgård anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 8,800 kronor.»

Under *punkt 32* (svenska betes- och vallföreningen) av herrar *Sköld* och *Pehrsson* i Bramstorp.

Under *punkt 33* (jordbrukstekniska föreningen) av herrar *Johansson* i Uppmälby, *Carlström*, *Svensson* i Grönvik och *Vahlstedt* mot viss del av utskottets motivering.

Under *punkt 52* (byggnadsarbeten för lantmäteriuundervisningen) av herrar *Sederholm, Eriksson, Carl E., Kropp, Sköld, Hedlund* i Häste, *Månsson* i Erlandsro och *Pehrsson* i Bramstorp, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till — — — erforderliga provisoriska lokaler åt lantmäteriuundervisningen. Av sålunda anförda skäl kan utskottet icke biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna riksdagens bifall.»